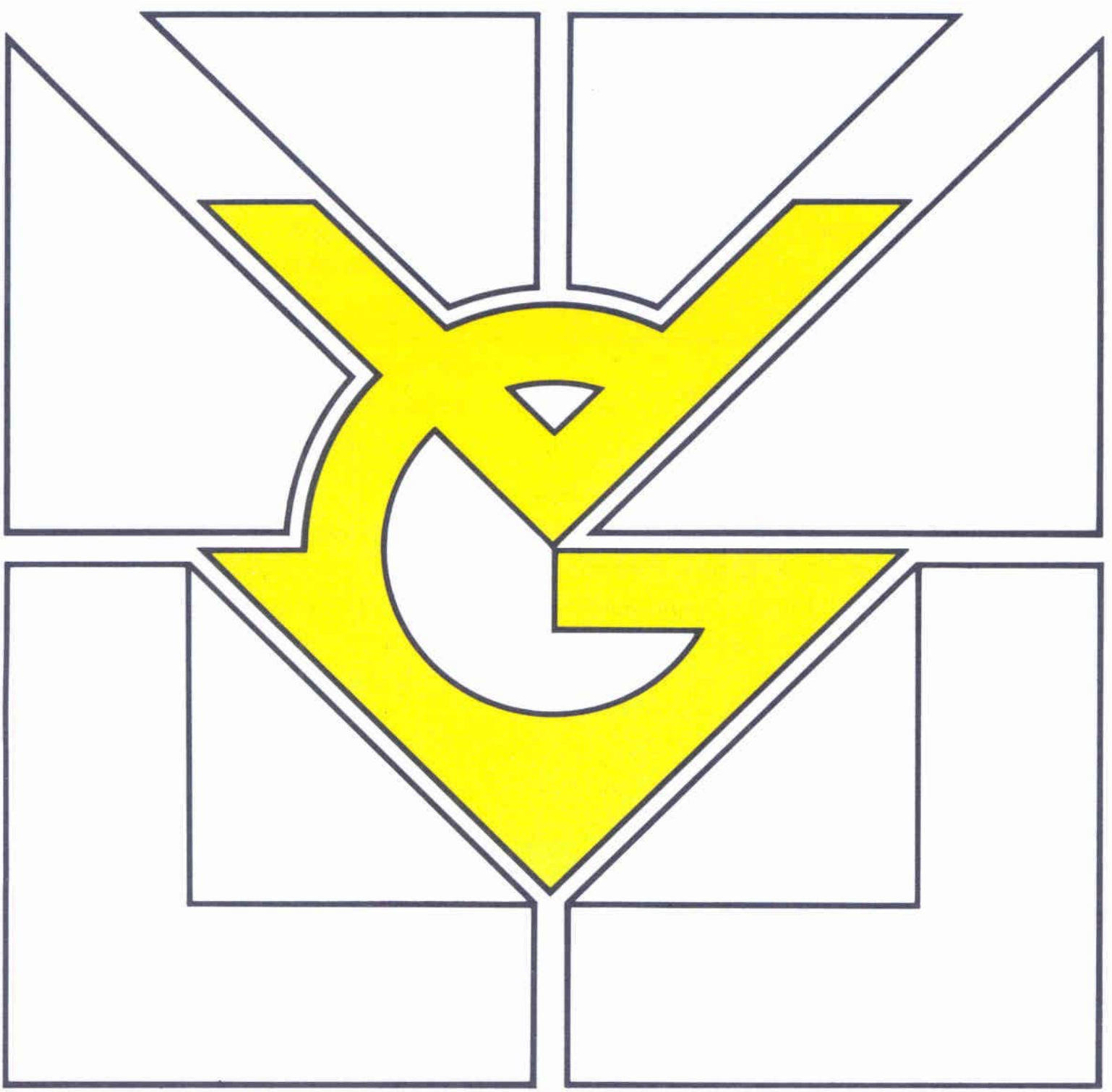
België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

65ste jaargang Jul – Aug – Sep 2010 Nr. 3

AFGIFTEKANTOOR: 2000 ANTWERPEN 1

Inhoud

VOORWOORD **3**
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE **4**
- SHOCK-THERAPIEËN EN EEN MERKWAARDIGE HOED 4

BALANS **6**
FORUM **8**
- GEOGRAFIE VAN DE MEDISCHE CONSUMPTIE IN 2006: REACTIE VAN VGV OP DE RIZIV-STUDIE 8
- EEN ANDERE KIJK OP DE UITGAVEN VAN HET RIZIV 10
- EINDELIJK UIT DE IMPASSE GERAKEN 13
- OVER INSTITUTIONELE NORMVERVAGING EN CONFEDERALISME 15
- OPEN BRIEF AAN CD&V EN N-VA: RESPICE, ADSPICE ET PROSPICE 16

KORTE BERICHTEN **18**
VGV-MEDEDELINGEN **22**
- NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA 22
- BRIEF AAN M. THYSSEN, voorzitter CD&V – 02/06/2010 22
- BRIEF AAN BART DE WEVER – 19/06/2010 22
- BRIEF AAN VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN – 22/06/2010 23

OVV-MEDEDELINGEN **24**
- PERSMEDEDELING OVERLEGCENTRUM VAN VLAAMSE VERENIGINGEN (OVV) - 20 JUNI 2010 24
- PRE-ELECTORALE BEVRAGING VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN over HERVORMING SZ door AK-VSZ 24
- BRIEF AAN INFORMATEUR BART DE WEVER – AK-VSZ – 30/06/2010 26

VGV-CULTUUR **27**
- TENTOONSTELLINGEN 27
- VGV BEZOCHT 28
- VGV BEZOEKT 28
- DEXIA BEZIT DE GROOTSTE PARTICULIERE KUNSTCOLLECTIE IN BELGIE 29
- MUZIKALE EVENEMENTEN 29
- UIT DE DISCOTHEEK 31
- POËZIEHOEKJE 32
- DE KLOKKENROOF IN DE TWEEDE WERELDOORLOG (2) 34
- BOEKBESPREKINGEN 36

PERSONALIA **41**
- IN MEMORIAM DOKTER HERMAN DAELS 41
- IN MEMORIAM DOKTER JOSÉ DAELS 41

BRIEFWISSELING **42**
HOMO LUDENS **43**
- KRUISWOORDRAADSEL 43
- HEKELLIED 43

VVMV-Berichten: KATERN ingevoegd.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. Bart Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. A. Baert, Dr. G. Celen, Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde, Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. Rik Casteels, K.U.Leuven
Dr. J. Daels, Het Vlaamse Kruis
Dr. E. De Bleeker, oud-voorzitter VVMV
Prof. Dr. L. Denis, directeur Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, U.Antwerpen
Dr. C. Geens, voorzitter Alumni geneeskunde K.U.Leuven
Prof. Dr. Jan Peers, K.U.Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector U.Gent
Prof. Dr. Philippe Vandekerckhove, gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
Prof. Dr. G. Verdonk, U.Gent
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGV

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
Verantwoordelijke uitgever:
Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet
De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
Drukkerij Jules De Winter,
Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

UITGAVEN VGV

Autokenteken
- Decalco € 2.00,- + € 0.59,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.59,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.77,- Port

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA!
SYMPOSIUM VVMV-VGV
op 23/10/2010

Zie ook p.22 en VVMV-katern

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC nr. 407-3062251-47

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open alle werkdagen van 9 tot 13 uur

VOORWOORD

De uitslag van de verkiezingen is zonder meer historisch en symboliseert paradoxaal de tricolore: geel-zwart in het noorden en rood in het zuiden. Het resultaat komt neer op een mandaat voor twee leiders: een historicus en een chemicus. De ene kent de Romeinse geschiedenis de ander de tabel van Mendeljev. Terwijl de ene met weemoed denkt aan de ondergang van het Romeinse rijk droomt de andere misschien van een nieuw element. Zijn deze twee werelden wel te verzoenen?
Toch hebben ze beiden het politieke instinct gemeenschappelijk en, niet onbelangrijk – de ene met meer succes dan de andere - , hun kennis over de tweede landstaal bijgewerkt. Een correcte tweetaligheid is immers een absolute vereiste voor discrete en vervolgens succesvolle onderhandelingen. Federale ministers moeten altijd tweetalig.

Een Vlaamse consensus moet gebaseerd zijn op de 5 resoluties, gestemd in 1999 in het Vlaams parlement, en op de latere Vlaamse regeerakkoorden, en deze moet gedragen worden door alle Vlaamse partijen. Dit is het uitgangspunt. Dat dit alles niet te realiseren is in één legislatuur is duidelijk. Maar de belangrijkste rol voor de juiste perceptie ligt bij de media. Zij dragen een verpletterende verantwoordelijkheid in de correcte beeldvorming aan beide zijden van de taalgrens. Zo verloopt de weergave van de standpunten heel verschillend in Vlaanderen en Wallonië: Vlaamse eisen worden door Vlaamse media veelal kritisch benaderd en door Franstalige media geridiculiseerd, terwijl Franstalige eisen door Vlaamse media dikwijls welwillend worden benaderd en door Franstalige media opgehemeld. Tenslotte betreur ik de inhoudelijke kwaliteit van de elf uur durende verkiezingsuitzending waar het Eurosong gehalte nooit veraf was. Daarom nog eens een samenvatting van de immense uitdagingen voor deze nieuwe regering: pensioenen, staatshervorming en begroting.
Aanvullend verwijs ik u in dit nummer naar de uitstekende vergelijkende studie uitgevoerd door het AK-VSZ met 7 pertinente vragen over de staatshervorming met focus op de Sociale Zekerheid (p.24-25). Het is jammer dat SP.A niet geantwoord heeft.

1.Pensioenen
België behoort tot de kopgroep met het grootste risico op armoede bij bejaarden. De toenemende vergrijzing én ontgroening zorgen ervoor dat in 2050 het aantal gepensioneerden en werkenden naar elkaar toegroeien. De ontslagnemende regering heeft bijzonder weinig gepresteerd en heeft enkel de laagste pensioenen opgetrokken tot de Europese armoedegrens.
Enerzijds zal de sanering van de openbare schuld en de beheersing van de kostengroei in de gezondheidszorg inkomsten genereren. Anderzijds moet de activiteitsgraad opgetrokken worden tot minimaal 70 procent volgens de Lissabon norm (huidige toestand: Vlaanderen 68, Wallonië 58 en Brussel 56).
Een batterij van maatregelen moet het langer werken stimuleren: afschaffing van vervroegde uittreding, leeftijd verhogen maar vooral fiscale stimuli met een transparant berekeningssysteem naar Zweeds model. In Vlaanderen is men overtuigd dat om dezelfde levensstandaard te behouden een aanvullend bijeengespaard pensioen nodig is bovenop het wettelijk pensioen. In Wallonië moet het wettelijk pensioen alles oplossen. Dit verschil in accent is een reden om deze materie toe te wijzen aan de deelstaten.
Door jarenlang de toenemende vergrijzing systematisch te onderschatten weegt deze nu door in het tekort van 22 miljard. Tussen 2010 en 2014 bedragen de kosten jaarlijks 10 miljard met nadien een voorspelde stijging tot 28 miljard wat overeenkomt met 8 procent van het bnp.

2.Staatshervorming.
Een staatshervorming is meer dan noodzakelijk om het overheidstekort weg te werken tegen 2015. Met de huidige financieringswet kan de federale overheid nog onmogelijk pensioenen, gezondheidszorg en de sanering van de overheidsfinanciën dragen. Bij het uitblijven van een snelle oplossing wordt België dé prooi voor speculanten naar Grieks model. Vergeleken met deze immense sociaaleconomische en financiële crisis is BHV eerder een klein probleem met echter een grote symbolische uitstraling. Er moet een consensus worden gevonden tussen het territorialiteits- en personaliteitsbeginsel die lijnrecht tegenover elkaar staan. De kiezer heeft op 13 juni twee leiders gemandateerd waarbij Reynders, Milquet en Maingain uitgespeeld zijn en waarbij deze laatste tijdelijk thuis hoort in een cordon sanitaire.

3. De begroting
In januari 2010 rapporteerde de Hoge Raad van Financiën dat de tekorten en stijgende schuldgraad vergelijkbaar zijn met het begin van de jaren negentig. In de banksector werd 21 miljard geïnjecteerd en de voorspelde economische groei van 2,5 procent evolueerde in 2009 naar een inkrimping met 3 procent. Om een begroting te bekomen die in evenwicht is in 2015 moet er jaarlijks 22 miljard bespaard worden. Om dit te realiseren is een staatshervorming met nieuwe afspraken over de financieringswet onontbeerlijk. De verdeling van deze financiële last tussen de federale regering en de gewesten/gemeenschappen en tussen de gewesten/gemeenschappen onderling zal een onderhandeling worden waarbij BHV in het niets verdwijnt.
Dan zijn de beloofde meeruitgaven van 7 miljard door de PS niet ernstig te nemen.

En, waarde Bart De Wever, spiegel u niet te veel aan het Romeinse Rijk en zorg ervoor dat uw imperium en intellectueel kapitaal niet ten onder gaat. Meer dan de helft van de Vlaamse kiezers hebben zich uitgesproken voor een grondige staatshervorming. Een dergelijke opportuniteit biedt zich maar eenmaal aan in de geschiedenis. Het is nu of nooit.

Jan Dockx
Voorzitter VGV, 17 juni 2010

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

Prof. Dr. Alexander-Karel Evrard

- geboren in 1923; Gr.-Latijnse humaniora aan het Jezuïetencollege, St. Barbara te Gent
- Doctorstitel aan de RU Gent in 1950 en te Leiden in 1953
- 1969-1989 hoogleraar in psychologie en psychiatrie RU Gent
- mede-stichter Museum Dr. Guislain In Jan Palfijn-Stichting (Pand, Onderbergen)
- auteur van o.a. Geschiedenis der Psychiatrie (Wereldbibliotheek, Amsterdam 1954)
- gewezen ondervoorzitter van Het Vlaamse Kruis, Ere –hoofdbestuurslid VTB
- curator Museum Het Pand
- adres: Citadellaan 56, 9000 Gent

SHOCK-THERAPIEËN EN EEN MERKWAARDIGE HOED

In de 20ste eeuw zijn binnen de psychiatrie (een medisch vak dat eigenlijk nog maar van de 19e eeuw dateert) een aantal zgn. shock-therapieën opgekomen.

Voortgaande op het feit dat men reeds te voren had ondervonden dat sommige geestesverstoringen konden wijken voor koortsaandoeningen, stelde in 1917 de Weense hoogleraar Wagner von Jauregg een nieuwe vorm voor van wat men 'pyro-shock' zou kunnen noemen. Tevoren fatale dementia paralytica (PG = laattijdige syfiliscomplicatie in de hersenen) bleek gunstig te reageren op kunstmatige verwekking van malaria: het ziekteproces kon tot stilstand worden gebracht, de patiënt kon duidelijk verbeteren. De malaria-koorts werd dan met kinine weer uitgeschakeld. De ontdekker van de methode kreeg er de Nobelprijs voor. Pas sedert het invoeren van de penicilline werd deze 'heroische' behandelwijze overbodig. (Als 85-jarige herinner ik me nog levendig hoe het destijds 'wemelde' van PG's in de gestichten, zowel te Gent als te Leiden.)

In 1922 bracht de Zwitser Jacob Klaesi de slaapkuur als hulpmiddel tegen ziekelijke opwinding, ongedurigheid en angst. Hierbij kunnen de in aanmerking komende patiënten onder invloed van een narcoticum, zoals het barbituraten-bevattende Somnifen, tot drie weken lang in een min of meer diepe slaap worden gehouden (dagelijks laat men ze even tot bewustzijn komen om voeding en toilet mogelijk te maken) – waarna ze vaak een aanzienlijke verbetering gaan vertonen. Nauwlettende controle is nodig om stase (en eventueel longontsteking) of decubitus te voorkomen.

Tussen 1930 en 1940 hebben zich dan de meeste eigenlijke 'shock'-behandelingen ontwikkeld, te beginnen met de insulinekuur die door de Oostenrijker Manfred Sakel in 1933 tegen beginnende schizofrenie werd ingevoerd. Door het dagelijks toedienen van een stijgende dosis insuline bereikt men op een bepaald ogenblik de zogenaamde drempel tot bewustzijnsstoornis en zelfs hypoglycaemisch coma (zo bepaalt men de optimale hoeveelheid voor elk geval). Vele dagen na elkaar wordt dan de bewerking herhaald, waarna telkens door via neussonde opgegoten glucose-oplossing het coma wordt beëindigd. Deze methode bleek het eerste bruikbare wapen tegen de gevreesde schizofrenie: vaak werd het ziekteproces tot stilstand gebracht. De behandeling vereiste van-zelfsprekend goed geroutineerd personeel.

Het volgend jaar reeds, in1934, bracht de Hongaar Ladislas von Meduna het Cardiazol in ons therapeutisch arsenaal. Deze stof (penta-methyleen-tetrazol) was reeds bekend als opwekkend middel voor hart en bloedvaten. In sterkere dosering bleek ze krampen en op epilepsie lijkende verschijnselen te verwekken. Bij sommige geestesstoornissen (vooral van de manisch-depressieve groep) kon het helend werken. Deze Cardiazol-inspuitingen genoten meer succes dan de reeds tevoren beproefde kamfer en picrotoxine. Omdat de patiënten er een uitgesproken schrik van bleken te hebben werden ze echter in de toenmalige psychiatrische universiteitskliniek niet aangewend.

FIG.1. Draagbaar apparaat voor electroshock uit de Interbellum periode (Gent, Museum voor de Gesch. van de Geneeskunde).

Naar het einde der dertiger jaren (vanaf 1937) brachten de Italianen Ugo Cerletti en Lucio Bini de electro-shock in voege. Hierbij wordt een stroom van rond de 100 volt door de voorhoofdskwabben van de hersenen gejaagd gedurende een fractie van een seconde (de patiënt moet nuchter zijn, naar het toilet zijn gegaan, en een tong-beschermend rubber-mondstuk tussen de tanden hebben; een eventuele gebitsprothese dient verwijderd te zijn). De patiënt is op slag bewusteloos, voelt dus niets en herinnert zich nadien ook niets. Hij vertoont convulsies zoals bij epileptische *grand-mal*. Soms kan een verwikkeling in het spierstelsel of skelet optreden; dit heeft men o.a. trachten te voorkomen. Soms leek het aangewezen de convulsies te vermijden met een kleinere dosis electriciteit en slechts electro-*absences* op te roepen. Na de shock slaapt de patiënt gewoonlijk een tijdje; bij ontwaken is (tijdelijke) amnesie vast te stellen.

Electro-convulsie therapie is aangewezen bij manisch-depressieve psychose (zowel de manische opstoot als de depressieve inzinking reageren er goed op). De meest klassieke indicatie is zware depressie (levensbedreigende melancholie, met voedselweigering en zelfmoordneiging).

Reeds na een paar toedieningen kan men de toestand zien opklaren; een kuur omvat doorgaans een tiental shock's (om de twee dagen, dus drie in de week); dan zijn de zwarte gedachten 'uitgegomd' (het juiste mechanisme kent men eigenlijk niet, het was een empirische methode, maar het hielp – en een andere keuze was er toen niet). Sommige auteurs stonden er weigerig tegenover (Baruk bv, noemde het "*une thérapeutique brutale"*). De shock kreeg een uitgesproken slechte naam omdat hij schromelijk is misbruikt geweest (o.a. tegen neurosen!).

FIG.2. Draagbaar apparaat voor electroshock uit de Interbellum periode (Gent, Museum voor de Geschiedenis van de Geneeskunde).

In de loop der jaren heb ik een 3.000 shock's toegediend (d.i. dus voor een 300-tal depressies), zonder enige ernstige verwikkeling. Wij hebben er vele levens door gered. Soms (uitzonderlijk) werden wel eens een paar shock's aangewend om bij zware schizofrenie katatone stupor te doorbreken.

Antidepressieve medicatie (sinds de opkomst der psychofarmaca in de vijftiger jaren) heeft de electroconvulsie voorbijgestreefd; vooral imipramine (Tofranil) en amitryptiline (Tryptizol) werden aangewend. Soms (als de medicatie niet aanslaat, of slecht wordt verdragen) wordt nog wel eens naar shock teruggegrepen.

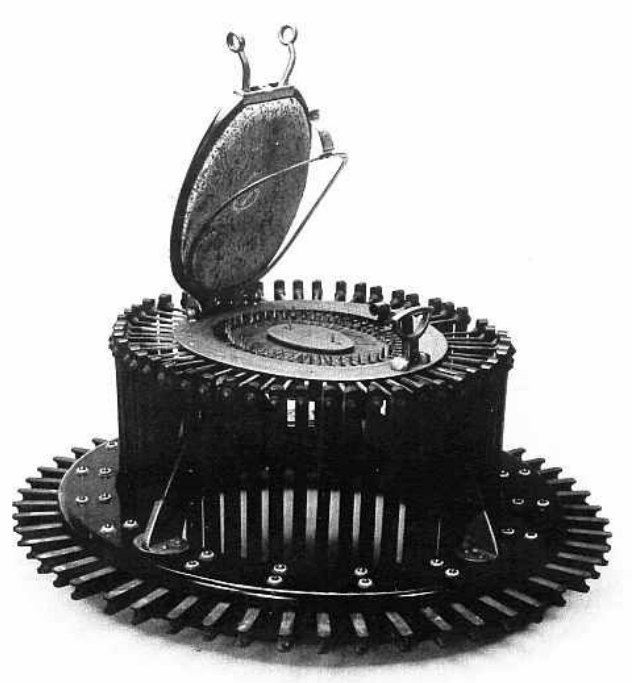
Literatuur
H.C. Rümke: Psychiatrie II (De Psychosen). Scheltema en Holkema, Amsterdam 1960; R. Stockman en medewerkers: Geen rede mee te rijmen, Museum Dr. Guislain, Gent 1989; A.K. Evrard: Geschiedenis der Psychiatrie. Wereldbibliotheek, Amsterdam 1955.

EEN MERKWAARDIGE HOED

Nadat de psychologie lange tijd eerder tot de filosofie had behoord, is zij pas in de 19e eeuw in de sfeer der meer exacte wetenschappen betrokken geraakt. De Gentse hoogleraar in de fysica (1835) Joseph Plateau (1801-1883) was een pionier in wat men waarnemingspsychologie kan noemen; hij bestudeerde meetbare reacties en indrukken, vooral op optisch, visueel gebied.

In 1890 werd het vak psychologie te Gent aan Jules Van Biervliet (1859-1945) toegewezen, die een tijd bij Wilhelm Wundt te Leipzig verbleef, waar in 1879 het eerste laboratorium ter wereld voor experimentele psychologie was opgericht. Van Biervliet bekwam de facsimile's van Wundt's laboratoriumtoestellen, en naast reactietijden bestudeerde hij vooral de aandacht en het geheugen. Van Biervliet's verzameling is overgebracht uit de Faculteit Psychologische & Pedagogische Wetenschappen naar het Gentse Museum voor Geschiedenis der Geneeskunde (in Het Pand op Onderbergen).

Het stuk dat we hier even willen belichten is een instrument voor het registreren van de schedelvorm. Het betreft een soort hoed die op het hoofd werd geplaatst om de omvang en vorm van de schedel via een prik-systeem te meten, waarbij ook alle uitstulpingen en knobbels werden aangeduid.

Zulke onderzoeken sloten ook min of meer aan bij de zgn. frenologie van de Duitse arts Franz Joseph Gall (1758-1828) en zijn localisatie-theorie: men dacht de onderliggende hersenen en dus de persoonlijkheid te kunnen aflezen van de uitwendige schedelvorm kenmerken (nu hoort men nog soms spreken van een 'talen-' of 'wiskundeknobbel'). Hierbij aanleunend kan men opvattingen zien van criminologen als de Italiaan Cesare Lombroso (1835-1909), die in zijn werken *"L'uomo delinquente"* en *"Genio e folia"* er op wees dat psychische afwijkingen vaak gepaard gaan met ongewone schedelbouw en fysionomie. Hij stelde zelfs een ganse atlas samen van verdachte types. Nu weten we ondertussen dat, diegenen onder de psychopaten met een 'aangenaam' voorkomen, zeer gevaarlijk kunnen zijn: het staat dus bijlange niet altijd op iemands uiterlijk en gelaat geschreven.

Bronnen:
- Tussen Kunst en Kennis (reeks Uit het verleden van de RUG onder redactie van Prof. K. De Clerck) Gent 1992.
- Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte aller Zeiten und Völker, Urban & Schwarzenberg, München/Berlin 1962.
- Catalogus van het Museum voor de Geschiedenis der Geneeskunde, Jan Palfijn Stichting, Gent 1995.

Elitair is alles wat boven de middelmaat uitsteekt en de ambitie heeft in zijn soort de perfectie te bereiken. Een bakker, slager, leraar … is elitair als hij er werkelijk naar streeft er het allerbeste van te maken.

Jozef DELEU – GAZET VAN ANTWERPEN – 30/04/02

BALANS

DE POLITIEKE ACTUALITEIT

Het balans-artikel in vorig nummer eindigde op het ogenblik dat de koning Didier Reynders als bemiddelaar had aangesteld om de onderhandelingen over BHV terug op gang te trekken. Op 22 april ll. had Yves Leterme namelijk het ontslag van de federale regering aan de koning aangeboden, nadat Alexander De Croo de stekker uit de regering had getrokken naar aanleiding van de eindeloos aanslepende onderhandelingen over BHV.
Het vervolg kent U: de koning aanvaardde uiteindelijk het ontslag op 26 april en nieuwe verkiezingen werden gepland op 13 juni.

De verdienste van Yves Leterme is geweest aan te tonen dat de Franstaligen de beveiligingsmechanismen van de minderheid gebruiken als een middel om de dictatuur van die minderheid te vestigen. Dat bleek reeds uit de opeenvolgende belangenconflicten over BHV. En het ultieme bewijs werd geleverd door in de Kamer op 29 april de alarmbel voor het Vlaamse splitsingsvoorstel te luiden nog vooraleer het wetsvoorstel door de Vlaamse partijen werd ingediend, zodat het niet eens op de agenda kon worden gezet. Zo verhuist dat dossier naar de volgende regering (ED en PG, GvA 30.04.10).

Het is belangrijk vast te stellen dat, terwijl de federale regering die na drie jaren stilstand als een pudding in elkaar zakte, de deelstaatregeringen niet alleen overeind bleven doch ook verder beslissingen namen en nemen. De vraag is of dat na samenvallende verkiezingen, waarbij de kans groot is dat ze dezelfde samenstelling zullen hebben als de federale regering, ook nog het geval zou zijn.

In de ***aanloop naar de verkiezingen*** deden een aantal feiten de wenkbrauwen fronsen.
Vooreerst de verklaring van Luc Coene, vicegouverneur van de Nationale Bank, dat de hoge peilingcijfers voor de N-VA de oorzaak waren van de stijgende rente op de Belgische staatsobligaties. Daarop reageerde econoom Geert Noels: "De Wever de schuld in de schoenen schuiven, is een brug te ver." (Wouter Verschelden, DS 09.06.10) En economieprofessor Paul De Grauwe voegde eraan toe: "De politiek mag zich niet bemoeien met het geldbeleid van de Nationale Bank, maar evengoed mag het personeel van de Nationale Bank zich niet bemoeien met politiek." (Wouter Verschelden, DS 10.06.10)
Een tweede curiosum was het stemadvies van ACV-voorzitter Luc Cortebeeck: "Ik roep dus iedereen op om te kiezen voor een partij die haar verantwoordelijkheid wil opnemen. En in dit land betekent dat compromissen (durven) sluiten. Of het nu CD&V of Groen of SP.A is. *A la limite* Open VLD, al delen die ons sociaal gedachtegoed niet." (Johan Rasking, DS 12.05.10)
Een derde opvallend feit was het lage Vlaamse profiel van de CD&V tijdens de verkiezingscampagne en de totale afwezigheid van de eis om de gezondheidszorg te communautariseren. Het VGV-bestuur schreef daarover een brief naar toenmalig CD&V-voorzitter Marianne Thyssen (zie rubriek "VGV-mededelingen" in dit nummer).

De ***verkiezingsresultaten*** zijn samengevat in onderstaande tabel (Patrick Martens, Knack 16.06.10).

	% Kamer *	Zetels Kamer	% Senaat*	Zetels Senaat
N-VA	27,8	27	31,7	9
CD&V	17,3	17	16,2	4
SP.A	14,6	13	15,3	4
Open VLD	13,6	13	13,3	4
VB	12,3	12	12,3	3
Groen	6,9	5	6,3	1
LDD	3,7	1	3,3	0
Andere	3,8	0	1,6	0
Totaal	100,0	88 **	100,0	25 ***

* Nederlandstalige lijsten
** Er zijn 88 Vlaamse Kamerzetels (N-lijsten) op een totaal van 150
*** Er zijn 25 rechtstreeks verkozen Vlaamse Senaatzetels (N-lijsten) op een totaal van 40

Hierbij kunnen een aantal kanttekeningen worden gemaakt.
Voor het eerst in de geschiedenis van België is een Vlaams-nationale partij als grootste uit de verkiezingen gekomen (Mark Grammens, Journaal 17.06.10).
Eveneens voor het eerst sinds 1830 hebben de drie traditionele partijen in Vlaanderen geen meerderheid (Bart Haeck, DT 19.06.10).
De drie "V-partijen" behalen in de Kamer samen 43,8 % van de stemmen; wanneer de stemmen van CD&V en Open VLD daaraan worden toegevoegd, blijkt dat 74,7 % van de Vlaamse kiezers hebben gekozen voor minstens een confederale omvorming van de Belgische staat.
Mathematisch is een federale regering met meerderheid aan Vlaamse kant zonder N-VA mogelijk, indien CD&V, SP.A, Open VLD (samen 43 zetels in de Kamer) én Groen (5 zetels) erin stappen, aangezien het aantal Vlaamse zetels 88 bedraagt. De kans dat dit gebeurt lijkt echter klein om tactische redenen vanuit het standpunt van deze vier partijen.
Een andere mathematische mogelijkheid is dat een regering wordt gevormd zonder meerderheid aan

Vlaamse kant: dat veronderstelt dat Franstalige partijen (samen 62 zetels in de Kamer) een coalitie vormen met Vlaamse partijen om aan de minimum noodzakelijke meerderheid van 76/150 zetels te geraken. Die mogelijkheid lijkt nog minder kansvol dan de vorige, indien de Vlaamse partijen lessen hebben getrokken uit de schandelijke toestand van de vorige federale regering zonder meerderheid aan Vlaamse kant.
Tenslotte blijkt uit berekeningen van senator Bart Laeremans dat het aantal stemmen voor de Nederlandstalige lijsten in Brussel gedaald is in vergelijking met 2007: voor de Kamer van 52.700 naar 51.938 en voor de Senaat van 52.999 naar 47.538 (lob, DS 25.06.10).

Wat nu?

Op 23 juni ll. stapte Marianne Thyssen op als CD&V-voorzitter. Ann Peuteman zal het wel bij het rechte eind hebben met haar analyse: "Marianne Thyssen kreeg het steeds moeilijker met de tweespalt binnen haar partij. Zo zat ze geprangd tussen de Vlaamsgezinde rechtervleugel, die zich na elke rampzalige peiling meer begon te roeren, en het ACW dat naar aloude gewoonte behoorlijk wat druk op de partijleiding uitoefent." (Knack 30.06.10)
Ad interim partijvoorzitter Wouter Beke liet optekenen dat de CD&V opnieuw een Vlaamse volkspartij wil zijn en dat ze weer wat duidelijker de Vlaamse kaart wil trekken (Wim Van de Velden, DT 06.07.10). En minister-president Kris Peeters voert voorbereidend werk uit over de overheveling van delen van de gezondheidszorg, het arbeidsmarktbeleid en fiscale autonomie (Steven Samyn en Isabel Albers, DS 23.06.10).

Intussen ging Bart De Wever op vraag van de koning op 17 juni aan de slag als informateur en bood hij op 8 juli zijn ontslag aan uit die functie met de neutrale boodschap dat er verder moet worden gewerkt. Om die reden kon Elio Di Rupo nog niet starten als formateur, doch kreeg hij van de koning nog dezelfde dag de ongewone benoeming tot "preformateur". En zo kabbelen de gesprekken rustig verder.
De grote vraag is of de Franstalige partijen hun "non" tegen de Vlaamse eisen hebben laten varen. De meeste Vlaamse media en vele Vlaamse politici menen van wel. Doch dat bleek helemaal niet uit de verkiezingscampagne van CDH-voorzitter Joëlle Milquet en FDF-voorzitter Olivier Maingain, die beiden opnieuw de uitbreiding van Brussel en een "corridor" met Wallonië eisten (Wim Van de Velden, DT 04.06.10). Vergeten we niet dat het FDF nog steeds kartel vormt met het MR.
Bart De Wever staat voor een zeer zware opdracht.
Ofwel slaagt hij erin om een voor de Vlamingen voldoende grote stap voorwaarts richting zelfbestuur voor beide deelstaten te zetten, waarvan de overheveling van de gezondheidszorg in elk geval een deel moet zijn. En dit zonder onaanvaardbare toegevingen aan de Franstaligen en zonder bijkomende grendels op verder zelfbestuur.
Ofwel gunnen de Franstalige politici hem enkel de gekende apenootjes en dan zal hij de moed moeten opbrengen om de eer aan zichzelf en aan zijn partij te houden.
Doch om een grote stap voorwaarts te zetten, en harde garanties daarvoor in het regeerakkoord te krijgen, is een stevig front tussen de Vlaamse politieke partijen nodig.

Eric Ponette, 23 juli 2010

De Nederlandstalige die belang hecht aan zijn taal, kultuur en identiteit, wil niet in een Brabants Bokrijk wonen. Hij wil leven in een open en gastvrij land, maar dan wel een, waar hij zich kan thuis voelen. Hij wil geen Indiaan worden in een Vlaams reservaat, waar de nieuwe elite in haar talen het hoge en beslissende woord voert.

Manu RUYS – DE STANDAARD – 19/04/91

Ik heb het Brusselse model altijd consequent verdedigd, maar ik kan me niet van de indruk ontdoen dat de noodklok luidt over de Brusselse instellingen…. Ik zeg mijn vertrouwen op in de bi-communautaire sector. De Franstaligen erkennen op geen enkele wijze nog onze rechten. De hele gezondheids- en welzijnssector moeten we in eigen handen nemen met de bijhorende reële Vlaamse macht.

Walter VANDENBOSSCHE, CVP – GAZET VAN ANTWERPEN – 09/02/98

Overheveling van bepaalde bevoegdheden – onder meer inzake gezins- en gezondheidsbeleid – naar de deelstaten is perfect denkbaar …

Mark EYSKENS – DE STANDAARD – 04/03/04

Ik weet niet of Wallonië al méér dan België een natie geworden is, maar Vlaanderen zeker wel. En in het plebisciet van elke dag verschuiven de stemmen verder.

Lode WILS – VAN DE BELGISCHE NAAR DE VLAAMSE NATIE – Acco Leuven/Den Haag 2009

FORUM*

**** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.***

GEOGRAFIE VAN DE MEDISCHE CONSUMPTIE IN 2006: REACTIE VAN VGV OP DE RIZIV-STUDIE

Voor het eerst sinds de rapporten Jadot in de jaren '90 publiceert het RIZIV cijfers over de kosten voor gezondheidszorgen per regio: dat is een goede zaak. Nochtans kunnen daarbij een aantal kanttekeningen worden gemaakt. Zijn alle uitgaven van de overheid in de studie opgenomen? Dat de berekeningen tot hier toe enkel per gewest en niet per gemeenschap kunnen worden gemaakt is een begrijpelijke doch te betreuren beperking. Standaardisatie is een aanvaarde wetenschappelijke methode, doch met de parameters die daarbij worden gehanteerd moet voorzichtig worden omgegaan.

De brute niet gestandaardiseerde cijfers leren dat de gemiddelde uitgaven door het RIZIV voor gezondheidszorg per inwoner in Wallonië het hoogste liggen met € 39,52 of 2,32 % boven het gemiddelde in Vlaanderen. Voor alle Waalse leden samen betekent dit dat de kost € 130.227.173 hoger ligt dan in Vlaanderen.
In Brussel liggen de uitgaven € 21,17 of 1,24 % lager per inwoner dan in Vlaanderen. Voor alle Brusselse leden samen ligt de kost dus € 20.108.811 lager dan in Vlaanderen (1).

	Kost per lid	% Verschil met kost in Vlaanderen	Aantal leden	Totale kost RIZIV in absolute cijfers per regio	Verschil met Vlaanderen totaal
Brussel	€ 1.682,95	-1,24%	949.873	€ 1.598.583.195	€ -20.108.811
Vlaanderen	€ 1.704,12	0,00%	5.975.259	€ 10.182.539.531	0
Wallonië	€ 1.743,64	2,32%	3.295.222	€ 5.745.691.493	€ 130.227.173

1. Zijn alle uitgaven ingesloten?

De verschillen tussen de regio's liggen lager dan verwacht als we de klinische biologie, beeldvorming en technische prestaties ('cardio-pneumo', 'specialist') beschouwen. Op basis van de originele RIZIV-gegevens van de huidige studie bekomen we indexen van 94 voor Vlaanderen, 109 voor Wallonië en 110 voor Brussel.
In vergelijking daarmee liggen de verschillen hoger in voorgaande studies die weliswaar niet alle technische prestaties omvatten, maar toch illustratief zijn:

- De regionale verschillen voor preoperatieve onderzoeken volgens de studie van het Intermutualistisch Agentschap in 2004 lagen duidelijk veel hoger. In deze studie was de index voor Vlaanderen 83, voor Wallonië 123 en voor Brussel 135 (2).
- Uit de statistieken van het RIZIV met betrekking tot de referentiebedragen (kosten voor klinische biologie, beeldvorming en technische prestaties voor specifieke opnames zoals cholecystectomie, cataractoperaties, pneumonie, ….) voor het jaar 2006 blijkt dat 22 % van de recuperatie voor 2006 moest terugbetaald worden door Brusselse ziekenhuizen, 41 % door Waalse en 37 % door Vlaamse (3). Volgens de bevolking in deze regio's zou men 9,7 % verwachten voor Brussel, 32,5 % voor Wallonië en 57,8 % voor Vlaanderen (4).
- Het aantal artsen ligt 12 % hoger in het Waalse dan in het Vlaamse Gewest en 26 % hoger in de Franse dan in de Vlaamse Gemeenschap (5).

De vraag is dus in hoever de RIZIV-gegevens een volledig beeld geven van de geldstromen. Wij vinden in de RIZIV-studie geen duidelijkheid over volgende overheidsuitgaven:

1. 63 miljoen euro worden door het RIZIV gecatalogeerd als 'onverdeeld'.
2. De 'verpleegdagprijzen infrastructuur' ten bedrage van 1,348 miljard € in 2006 (6, 7). Deze zijn verschillend per ziekenhuis en worden niet toegewezen aan het lid.
3. Het vast gedeelte van het budget van de ziekenhuizen (3,431 miljard euro) werd verrekend evenredig aan het variabel gedeelte; de evenredigheid tussen de gewesten werd niet aangetoond.
4. Structurele verliezen van Brusselse ziekenhuizen, geschat op 60 miljoen euro (8).
5. Kosten betaald voor niet-verzekerde leden die afhankelijk zijn van het OCMW. Voor Brussel gaat dit over 1,5 % van de inwoners t.o.v. 0,5 % in Antwerpen.
6. Te noteren valt dat de RIZIV-studie beperkt is tot de uitgaven voor geneeskundige verzorging en dat de vervangingsinkomens voor invaliditeit dus niet werden opgenomen. Die uitkeringen zijn in Wallonië per hoofd 9,88 % hoger dan in Vlaanderen (9).

2. De kosten werden berekend per gewest en niet per gemeenschap.

In de RIZIV-studie is geen opsplitsing gemaakt tussen de uitgaven voor Franstaligen en Nederlandstaligen in Brussel. Dat zou nochtans interessant zijn, aangezien de densiteit van de ziekenhuizen in Brussel veel groter is dan in Vlaanderen en Wallonië en aangezien het grootste aantal bedden in Brussel door leden van de Franse Gemeenschap wordt bezet. Met andere woorden, de cijfers van Brussel zijn niet toewijsbaar aan de 'gemeenschappen' (10, 11).

	Aantal ziekenhuisbedden per 1000 inwoners
Vlaanderen	4,99
Brussel	8,09
Wallonië	4,93

In de toekomst kan misschien overwogen worden om de uitgaven in Brussel uit te splitsen naargelang het lidmaatschap van de Nederlandstalige of Franstalige afdeling van de ziekenfondsen.

3. Standaardisatie

In reële cijfers is de kost voor de leden in Wallonië 2,32 % duurder dan Vlaanderen, en in Brussel 1,24 % goedkoper. Brussel heeft evenwel een veel jongere bevolking en is 3,5 % duurder dan Vlaanderen indien gestandaardiseerd wordt voor leeftijd en geslacht. Voor dezelfde leeftijd en geslacht als Vlaanderen zou Wallonië 4 % duurder zijn.
De RIZIV-cijfers leren dat in Brussel 57 % meer leden genieten van een verhoogde tegemoetkoming hoewel de bevolking gemiddeld jonger is. In Wallonië is er een surplus van + 23 %.

	Verhoogde tegemoetkoming	Zelfstandigen
Brussel	17,6 %	8,6 %
Vlaanderen	11,2 %	10,6 %
Wallonië	13,8 %	8,2 %

Leden met voorkeurregeling 'Verhoogde tegemoetkoming' kosten 3,5 maal meer aan het RIZIV dan leden met gewone regeling. In het geval van zelfstandigen liggen de uitgaven zelfs 7 maal hoger.
Volgende personen komen in aanmerking voor 'verhoogde tegemoetkoming', op voorwaarde dat hun bruto belastbaar gezinsinkomen een bepaald bedrag niet overstijgt: gepensioneerden, weduwen, weduwnaars, wezen, invaliden, personen met een handicap, langdurig werklozen ouder dan 50 jaar, ambtenaren die langer dan 1 jaar disponibel zijn wegens ziekte e.a. (12). In onderstaande tabel zijn de uitgaven per hoofd voor de combinatiecategorieën Algemene regeling/Zelfstandige en Verhoogde tegemoetkoming/Gewone regeling vermeld.

	Algemene regeling	Zelfstandige	Totaal
Verhoogde tegemoetkoming	4.673 €	4.777 €	4.681 €
Gewone regeling	1.352 €	686 €	1.286 €
Totaal	1.779 €	1.111 €	1.715 €

Door de ongelijke verdeling over de gewesten is het duidelijk dat de voorkeurregeling 'verhoogde tegemoetkoming' verschillende soorten patiënten dekt. Als men voor deze factor weegt, waarvoor weegt men dan?
Standaardisatie is een geëigende techniek, doch de variabelen moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden: 1) de variabele moet in de drie gewesten dezelfde definitie hebben. Dit is niet het geval voor de voorkeurregeling 'verhoogde tegemoetkoming', 2) de gestandaardiseerde variabele en de variabele, op basis waarvan gestandaardiseerd wordt, moeten onafhankelijk zijn van mekaar. Patiënten met voorkeurregeling krijgen een hogere tegemoetkoming van de overheid en betalen minder remgeld, met hogere uitgaven voor het RIZIV tot gevolg. Beide variabelen zijn dus niet onafhankelijk, 3) de onafhankelijke variabelen moeten een directe relatie hebben met de hoeveelheid ziek zijn. Voor de statuten 'zelfstandige' en voorkeurregeling 'verhoogde tegemoetkoming' is dat niet het geval. Daarvoor kunnen de Minimale Klinische Gegevens (MKG) van ziekenhuizen wel gebruikt worden, maar deze kunnen in België niet bekomen worden in tegenstelling tot het buitenland.
Tenslotte herinneren we eraan dat het invoeren van sommige variabelen kan leiden tot politiek getinte stellingen, die nog weinig met wetenschap te maken hebben. Zo kwam Michel Jadot in 1998 tot het besluit dat, terwijl Wallonië in realiteit 3 miljard frank overconsumeerde en Vlaanderen 8,5 miljard frank onderconsumeerde, op basis van de virtuele cijfers Wallonië 1,36 miljard frank onderconsumeerde en Vlaanderen 1,35 miljard frank overconsumeerde (13).

Besluit

De kost per inwoner in Wallonië ligt 2,32 % hoger in Wallonië dan in Vlaanderen. Brussel is 1,24 % goedkoper. Dit laatste is te wijten aan een jongere bevolking. Indien gewogen wordt voor leeftijd en geslacht, is de kost in Brussel 3,5 % duurder dan in Vlaanderen en in Wallonië 4 % duurder dan in Vlaanderen.
Weging van kosten voor relevante variabelen die direct gecorreleerd zijn met de hoeveelheid pathologie, zoals leeftijd en geslacht lijkt correct. 'Verhoogde tegemoetkoming' komt veel meer voor in Brussel en Wallonië dan in Vlaanderen en wijst op grote sociale verschillen tussen de verschillende regio's en komt niet overeen met verschillen in pathologie. Daarom is deze variabele, evenals de variabel 'zelfstandige' niet geschikt om de 'gerechtvaardigde' kost voor gezondheidszorg (d.w.z. kost voor dezelfde pathologie) te wegen. Bovendien waarschuwen we voor het gevaar dat in de toekomst nog andere betwistbare variabelen worden ingevoerd, zoals gebeurde in de Commissie Jadot in de tweede helft van de jaren '90.

De verschillen tussen de regio's in de RIZIV-studie liggen lager dan wat men zou verwachten op basis van andere studies. Een aantal financieringsstromen waaronder delen van de ziekenhuisfinanciering en financiering van de structurele tekorten van het Brussels Gewest worden niet vrijgegeven. Dit is symptomatisch voor de opdeling van de verantwoordelijkheden over de verschillende administratieve diensten die weinig met mekaar communiceren. Het afschermen van de financiering van ziekenhuizen en de MKG's van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid is in deze allesbehalve geruststellend. Dit is jammer omdat de MKG's toelaten om de kosten per gemeenschap te wegen voor pathologie, en dus een betere variabele zijn om de gezondheidskosten te wegen.
Er moet eveneens op gewezen worden dat de RIZIV-vervangingsinkomens invaliditeit niet in deze studie werden opgenomen en dat de verschillen in de bijdragen tussen de drie gewesten niet worden vermeld.

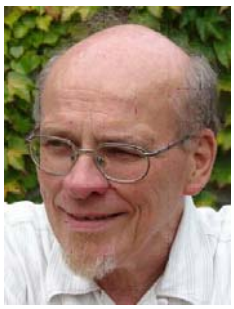
Tenslotte staat de gewestelijke opdeling van de uitgaven haaks op het persoonsgebonden karakter van de gezondheidszorg. Zolang de inwoners in Brussel zich niet moeten bekennen tot een taalgemeenschap zoals men dat ook voor de mutualiteit moet doen, zal een groot deel van de uitgaven onverdeelbaar blijven naar de gemeenschappen toe.

De Raad van Bestuur van het VGV

REFERENTIES

1. http://www.riziv.fgov.be/information/nl/studies/study44/index.htm
2. http://www.nic-ima.be/nl/projects/preop/
3. http://www.riziv.fgov.be/care/nl/hospitals/specific-information/amounts-reference/pdf/CGV%202009-405%20_Bijlage_.pdf
4. Statbel, demografie 2006
5. Periodiek, januari 2009, p. 22
6. FOD Soc Zek/Vade mecum 2003-2009/p 371
7. AK-VSZ: Transfers in de sociale sector 2003-2007, tabel 2.4a Uitgaven in de SZ 2006, andere uitgaven, februari 2010
8. R. Vermeulen: Iedereen zal moeten kiezen tussen Vlaams of Frans, Brussel Deze Week 5 juli 2010
9. AK-VSZ: Transfers in de sociale sector 2003-2007, tabel 2.4a en tabel 4.3, februari 2010
10. http://www.npdata.be/Data/RIZIV/Ziekenhuisbedden/Ziekenhuisbedden-aantal.htm
11. Statbel, demografie 2005
12. http://www.cm.be/nl/100/ziekteverzekering/specifieke_regelingen/verhoogde_tegemoetkoming/index.jsp
13. Guy Tegenbos: "Vlaming kost ziekteverzekering te veel", De Standaard 18.02.98

EEN ANDERE KIJK OP DE UITGAVEN VAN HET RIZIV

In plaats van de uitgaven voor geneeskundige verzorging te zuiveren voor de storende factoren, zoals het RIZIV gedaan heeft[1], hebben wij de uitgaven m.b.t. deze factoren opgevraagd en een statistische analyse gemaakt die een andere kijk geeft op de werkelijke uitgaven. Deze analyse kan geraadpleegd worden op www.vgv.be , sectie "Nieuws".
Hieronder geven we een samenvatting van de belangrijkste bevindingen.

Eind oktober 2009 heeft het RIZIV de uitgaven voor geneeskundige verzorging over het jaar 2006 gepubliceerd met een splitsing van de gegevens per gewest en per arrondissement. Bovendien met een grote graad van detaillering m.b.t. de aard van de geneeskundige uitgaven. We juichen dit hartgrondig toe.

Tegelijk vond het RIZIV het nodig om te waarschuwen voor het gebruik van haar eigen cijfers om gewesten en arrondissementen onderling te vergelijken. Met als goede reden dat de werkelijke uitgaven per geografische eenheid afhankelijk zijn van een aantal factoren die ongelijk verdeeld zijn over de geografische eenheden en dus een "storend" effect hebben op de gemiddelden. Met name: het geslacht en de leeftijd van de rechthebbende, het feit of een rechthebbende behoort tot de algemene regeling of tot de regeling der zelfstandigen, of een rechthebbende recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming of niet.

Om deze storende invloeden "uit te wissen" heeft het RIZIV de methode van de directe en van de indirecte standaardisering toegepast. Per gewest waren de resultaten als volgt.

	Gemiddelde uitgave per rechthebbende (in € per jaar)		
	Werkelijkheid	Na indirecte standaardisering	Na directe standaardisering
Vlaanderen	1.704	1.695	1.738
Wallonië	1.744	1.735	1.730
Brussel	1.683	1.770	1.672
België	1.715	1.715	1.729

Bron: RIZIV

Wat moet een normaal denkend mens die geen postuniversitaire studies gedaan heeft hiervan denken? Dat Vlaanderen volgens het RIZIV het goedkoopste gewest is bij indirecte standaardisering en het duurste bij directe standaardisering? Dat Wallonië het duurste gewest is in werkelijkheid maar een middenpositie inneemt bij indirecte en directe standaardisering? Dat Brussel het goedkoopste gewest is in werkelijkheid en ook bij directe standaardisering maar het duurste bij indirecte standaardisering? Wat is het nu?

Op basis van deze gestandaardiseerde gegevens heeft het RIZIV de perceptie gewekt, hierin gretig gevolgd door een aantal media, dat niet Wallonië maar Vlaanderen het duurst is.
Zonder de wetenschappelijke waarde van de resultaten te betwisten menen wij dat de burger niet geholpen wordt met informatie die hij niet begrijpt of nog erger met informatie die eerder verduisterend werkt dan verhelderend.

In plaats van te werken met "ontstoorde" gegevens hebben wij aan het RIZIV de werkelijke uitgaven gevraagd in functie van de factoren die het RIZIV als "storend" beschouwt. We hebben deze gegevens ook gekregen. Waarvoor dank.

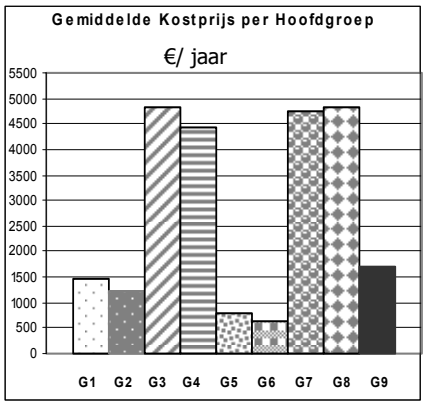
Zo bekomen we acht hoofdgroepen:
G1 Algemene regeling/zonder verhoogde tegemoetkoming/ Vrouwen
G2 Algemene regeling/zonder verhoogde tegemoetkoming/ Mannen
G3 Algemene regeling/met verhoogde tegemoetkoming/Vrouwen
G4 Algemene regeling/met verhoogde tegemoetkoming/Mannen
G5 Zelfstandigen/zonder verhoogde tegemoetkoming/Vrouwen
G6 Zelfstandigen/zonder verhoogde tegemoetkoming/Mannen
G7 Zelfstandigen/met verhoogde tegemoetkoming/Vrouwen
G8 Zelfstandigen/met verhoogde tegemoetkoming/Mannen
We gebruiken ook G9 als de som van G1 … G8

In iedere hoofdgroep onderscheiden we 18 leeftijdsgroepen in cohorten van vijf jaar. We beschikken dus over 144 groepen (8 x 18) waarin de vergelijkbaarheid van de gegevens per geografische eenheid (gewest of arrondissement) dezelfde is als in de studie van het RIZIV.

Dit betekent dat de factoren die het RIZIV als "storend" beschouwt door ons als "bepalend" beschouwd worden. Wij wissen deze invloeden niet uit maar maken ze expliciet; wij vegen ze niet onder de mat maar leggen ze op tafel. Dit is het fundamentele verschil met de RIZIV-benadering en dit leidt tot een andere kijk op de uitgaven.

Belangrijkste vaststellingen op het niveau van België en die bij benadering ook gelden voor de gewesten

1. Beweren dat de uitgaven voor geneeskundige verzorging gemiddeld ongeveer 1.700 € per rechthebbende bedragen is spreken over een statistisch gemiddelde dat in de werkelijkheid niet bestaat. Zie hieronder. Er bestaan ten minste acht groepen met gemiddelden die ver onder of boven de 1.700 € liggen (van 621 € in G6 tot 4.833 € in G3). Bovendien lopen de kostprijzen sterk op met de leeftijd en op oudere leeftijd zelfs exponentieel. (van 250 € bij de jongste kinderen tot meer dan 11.000 € bij sommige groepen van 85-plussers) Zie bijlage.

2. Globaal zijn de uitgaven per vrouw gemiddeld 25 % hoger dan per man. In de leeftijdsgroepen van (0 – 14) jarigen en (55 – 79) jarigen zijn de uitgaven per vrouw echter lager dan per man. Het globaal statistisch gemiddelde van de vrouwen is niet alleen veroorzaakt doordat ze vrouw zijn. Ze leven ook langer en in de

groepen met verhoogde tegemoetkoming zijn er 50 % meer vrouwen dan mannen. O.a. omdat veel vrouwen met een laag pensioen in aanmerking komen voor de verhoogde tegemoetkoming.
3. In de algemene regeling zijn de uitgaven per rechthebbende 60 % hoger dan in de regeling der zelfstandigen. (Veel zelfstandigen waren in 2006 niet verzekerd tegen kleine risico's.)
4. In de groepen met verhoogde tegemoetkoming zijn de uitgaven per rechthebbende 3,6 maal zo groot als in de groepen zonder verhoogde tegemoetkoming.
5. Bovenstaande cijfers dienen enkel om te illustreren dat de factoren die het RIZIV storend noemt een zeer bepalende invloed hebben op de hoogte van de uitgaven.

Vaststellingen op het niveau van de gewesten.

1. Van het totaal aantal gerechtigden in het gewest heeft Vlaanderen 11,21 % personen in een statuut met verhoogde tegemoetkoming; Wallonië 13,77 % en Brussel 17,58 %. In Brussel zijn er dus, verhoudingsgewijs, 57 % meer dan in Vlaanderen.
2. Maar, de uitgave per rechthebbende met verhoogde tegemoetkoming is in Vlaanderen aanzienlijk hoger dan in de andere gewesten. In de algemene regeling vrouwen, is de uitgave in Vlaanderen 21 % hoger dan in Wallonië en 50 % hoger dan in Brussel. In de algemene regeling mannen is de uitgave in Vlaanderen 24 % hoger dan in Wallonië en 57 % hoger dan in Brussel. Deze hogere uitgaven vinden we in bijna alle leeftijdsgroepen, zij het in sterk fluctuerende mate. Zie in bijlage de groepen G3 en G4. In bepaalde leeftijdsgroepen kunnen deze verschillen oplopen tot meer dan 40 % t.o.v. Wallonië en tot meer dan 100 % t.o.v. Brussel. Dit is zeker het markantste resultaat uit ons onderzoek.
3. In bijna alle groepen zijn de uitgaven per rechthebbende voor de (80 – 84) jarigen en de (85 –plussers) hoger in Vlaanderen dan in de andere gewesten. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat de Vlamingen langer leven en dus in deze twee leeftijdsgroepen, vooral bij de 85 –plussers, gemiddeld ouder zijn dan in de andere gewesten. De totale populatie is in Vlaanderen per rechthebbende goedkoper dan in Wallonië. Voor de (0-79) jarigen is Vlaanderen ook goedkoper dan Brussel; het is pas door de incorporatie van de 80-plussers dat Brussel als geheel goedkoper wordt. Met de nodige voorzichtigheid zou men kunnen stellen dat gedurende de laatste jaren de toenadering in de uitgaven per rechthebbende het gevolg is van de veroudering in Vlaanderen.

Vaststellingen op het niveau van de arrondissementen.

1. In de groepen drie en vier liggen respectievelijk 20 en 19 van de top 20 arrondissementen in Vlaanderen boven het Belgisch gemiddelde (de uitzonderingen zijn Antwerpen in groep drie; Mechelen en Antwerpen in groep vier). Dit bevestigt, maar nu uitgebreid tot bijna alle Vlaamse arrondissementen, dat de groepen drie en vier zeer problematisch zijn vanuit Vlaams standpunt. De verklaring ligt niet voor de hand maar moet wellicht gezocht worden in het zeer heterogeen sociaaleconomisch karakter van deze groepen. (m.a.w. er zijn vermoedelijk nog andere "storende variabelen" dan deze die het RIZIV gebruikt heeft.) De oorzaken van deze zeer grote kostprijsverschillen moeten onderzocht worden.
2. Dit is ook, maar in mindere mate, het geval in groep zeven waar 9 van de top 10 arrondissementen in Vlaanderen liggen.

Grafieken in bijlage. (zie ook TAB 5 op *www.vgv.be* , *sectie "Nieuws")*
Deze grafieken tonen de procentuele verschillen tussen de uitgaven per rechthebbende in Vlaanderen t.o.v. deze in Wallonië (volle lijn) en Brussel (streepjeslijn) en dit per leeftijdsgroep in iedere hoofdgroep. Het laatste punt (19) toont het gemiddeld verschil van alle leeftijden per hoofdgroep.

Slotbeschouwingen

1. In de uitgaven voor geneeskundige verzorging zijn de factoren die het RIZIV als "storend" beschouwt tevens zeer bepalend voor de hoogte van de uitgaven. Wij denken dat onze "andere kijk" die gericht is op de uitgaven m.b.t. deze factoren veel extra informatie biedt die complementair is aan de analyse van het RIZIV.

2. De term "uitgaven van de verzekering voor geneeskundige verzorging" is een term uit de sociale zekerheid. In feite gaat het over de aankopen bij de actoren in de medische sector voor zover ze door het RIZIV via de mutualiteiten betaald worden. In totaal 17, 527 miljard € in 2006. De uitgaven voor geneeskundige verzorging bevatten echter ook: de persoonlijke bijdragen, de supplementen, de niet terugbetaalbare geneesmiddelen, andere kosten die niet via de mutualiteiten betaald worden en de uitgaven voor de langdurige verzorging. Volgens de FOD Sociale Zekerheid, die verwijst naar de nationale rekeningen, zou, in 2006, de eigen bijdrage van de patiënten 6,227 miljard € bedragen (dit is 26,2 % van het totaal; exclusief de langdurige verzorging). [2]

3. Om de uitgaven te beoordelen moeten we ze allemaal in rekening nemen en ze vergelijken met de opbrengst. De opbrengst kunnen we niet in één cijfer uitdrukken. Het is zelfs zeer de vraag of de opbrengst van geneeskundige zorg te becijferen is. Er zijn wel meerdere indicatoren op het gebied van gezondheid (bron: FOD Sociale Zekerheid) die erop wijzen dat de toestand in Vlaanderen beter is dan in Wallonië.
   a. % van de bevolking (16 jaar en ouder) die zijn eigen gezondheidstoestand als slecht of zeer slecht beschouwt:
      VL 5,9 Wa 8,6 BR ? Be 8,4
   b. % van de bevolking die als depressief gekwalificeerd wordt op basis van 13 items
      VL 7,4 Wa 9,7 BR 10,4 Be 7,9
   c. Langer leven: de Vlaamse mannen leven 3 jaar langer dan de Waalse; de Vlaamse vrouwen 1,7 jaar langer dan de Waalse.
   d. Vooral langer leven in goede gezondheid lijkt een veel omvattender maatstaf te zijn: zowel lager als hoger opgeleide mannen en vrouwen in Vlaanderen leven ongeveer 7 jaar meer in goede gezondheid.

   Met deze kijk zouden de (lage) uitgaven in Brussel wel eens problematisch kunnen zijn.

4. Het is normaal dat het RIZIV alleen informatie geeft over de (haar) uitgaven. Het is zeer verdienstelijk dat het RIZIV moeite doet om haar informatie te verduidelijken en toe te lichten. Maar als zij het communautair accent wil verleggen van Wallonië is de duurste naar Vlaanderen is de duurste (na directe standaardisering bedraagt het verschil 7,51 € of 0,43 %), dan kunnen wij niet nalaten om ook de verschillen in de bijdragen te beklemtonen.
    a. Om de uitgave van 17, 527 miljard € te financieren bedragen de bijdragen, gemiddeld per rechthebbende, in VL, Wa en BR respectievelijk: 1.908 €, 1.415 € en 1.537 €
    b. Dit betekent:
        - Dat de Vlamingen hun eigen kosten betalen (1.704 € per rechthebbende) plus een supplement van 204 € om de kosten van de buren te betalen.
        - Dat de Walen een deel van hun eigen kosten betalen (1.415 € per rechthebbende) en de rest van hun factuur (328 €) door de Vlamingen laten betalen.
        - Dat de Brusselaars een deel van hun eigen kosten betalen (1.537 € per rechthebbende) en de rest van hun factuur (146 €) door de Vlamingen laten betalen.
    c. M.a.w.: Indien de fictieve uitgaven per rechthebbende in Vlaanderen gemiddeld 7,51 € hoger zouden zijn dan in Wallonië, dan is het in ieder geval waar dat de feitelijke bijdragen per rechthebbende Vlaming 493 € groter zijn dan die van een rechthebbende Waal (gemiddeld, niet gestandaardiseerd).

Herman Deweerdt

[1] RIZIV: Medisch verbruik vanuit geografisch perspectief. Variaties in de uitgaven van de verzekering voor geneeskundige verzorging in België (gegevens 2006), publicatie oktober 2009

[2] FOD Sociale Zekerheid, Indicatoren van sociale bescherming in België, december 2009, p 52

Bijlage

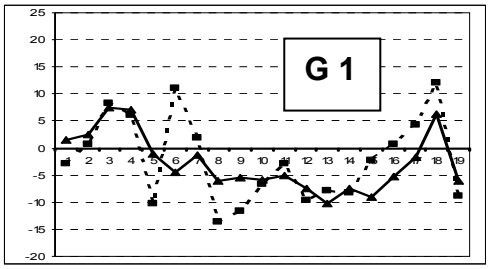
Procentuele verschillen tussen Vlaanderen en de andere gewesten in de uitgaven per rechthebbende (Per hoofdgroep volgens leeftijdscategorie)

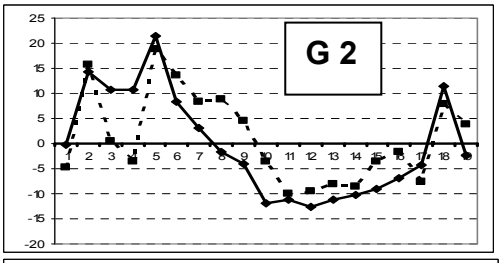
Legende: y-as: %; x-as: leeftijdsgroepen van 1 tot 18; 19 = groepsgemiddelde (0 - 85+);

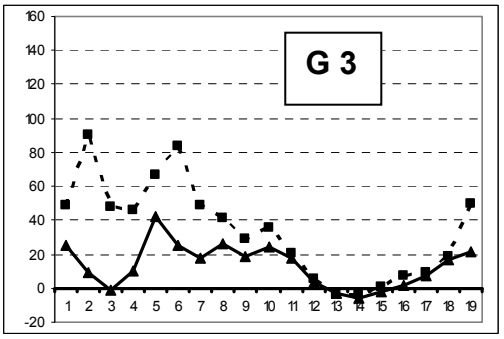
_____ uitgave in VL t.o.v. uitgave in Wa;
-------- uitgave in VL t.o.v. uitgave in BR

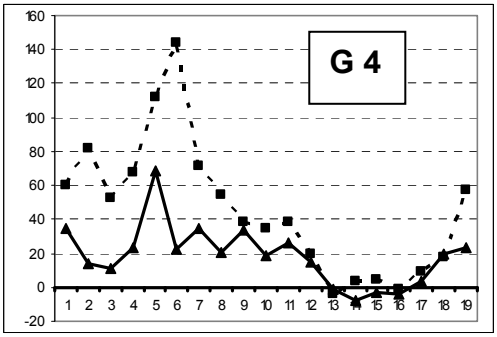
Voorbeeld:
G 1/leeftijdsgroep 9 = (40 - 44) jaar/……uitgave in VL t.o.v. uitgave in BR: - 11,7 % van BR;
bij punt 19 / _____ gemiddelde VL van G1 t.o.v. gemiddelde Wa van G1: - 6,1 % van Wa

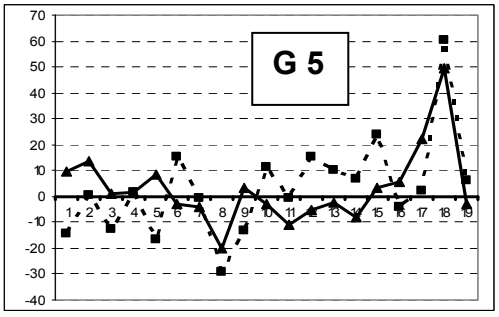
Bron: percentages afgeleid van de RIZIV-uitgaven in € per rechthebbende

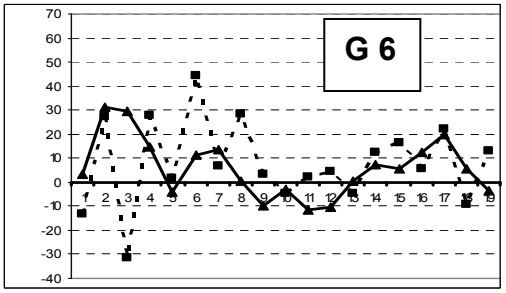

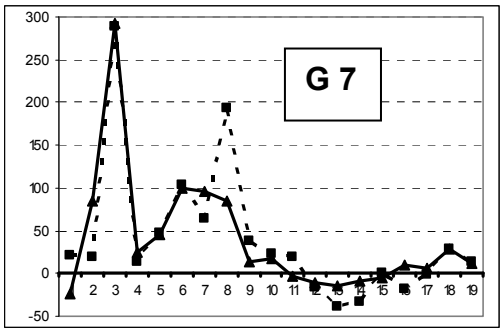

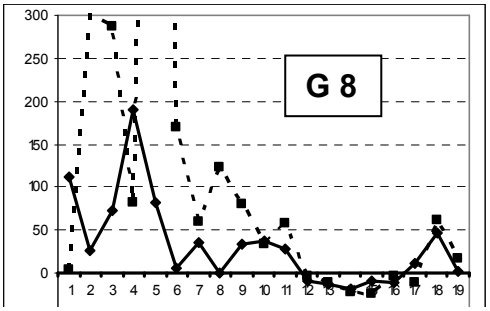

EINDELIJK UIT DE IMPASSE GERAKEN

Brussel, 18 juni 2010

De formidabele verkiezingsoverwinning van Bart De Wever en de N-VA toont duidelijk de wil van een groot deel van de Vlaamse bevolking. Het politieke geknoei van de jongste jaren en de onwil van de francofonie om de Belgische constructie te hervormen, hebben Vlaanderen bewust gemaakt dat een staatshervorming in confederale zin noodzakelijk is.

Langs Waalse kant is het signaal niet minder duidelijk. De Waalse bevolking heeft de PS tot leidende partij gekozen. Zij beseft dat een links beleid in Wallonië alleen mogelijk is wanneer het er zelf kan over beslissen.

De maatschappelijke visies van Bart De Wever en Elio di Rupo verschillen. De ene wordt geleid door een conservatief en rechts ideaal, de andere wil de maatschappij maken volgens een links en sociaalprogressief model. Beide voormannen zijn echter verstandig. Ze zijn in staat gemeenschappelijke antwoorden te formuleren op de vragen van de mensen inzake de sociale, economische en ecologische problemen en de vereiste budgettaire sanering. Beide partijen kunnen bovendien adelbrieven met betrekking tot de staatshervorming voorleggen. De N-VA heeft in dat verband weliswaar zelf nog geen verdienste, maar zij is toch één van de afstammelingen van de Volksunie. De PS kan bogen op de woelige socialistische congressen van weleer, waar de Waalse autonomie hoog op de agenda stond. Het regionalisme van Renard heeft in de partij van André Cools lang geprimeerd. De opeenvolgende staatshervormingen werden trouwens altijd tot stand gebracht in een samenwerkingsverband tussen Vlaams-nationalisten en Waalse socialisten.

Beide kopstukken weten dat de gemeenschappen uit elkaar zijn gegroeid. Zij beseffen allebei dat er een staatsconstructie nodig is die rekening houdt met de verscheidenheid van de deelstaten.

Een sociaaleconomisch en financieel regeringsprogramma moet dringend tot resultaten leiden. De politieke instabiliteit begint het internationaal aanzien van België ferm te schaden. Dat negatief imago kunnen we missen als de pest. *Daarom moet een federale regering snel aan het werk om* de nodige beslissingen ten bate van alle inwoners te nemen.

Het regeerakkoord moet vanaf het begin de grote lijnen van de staatshervorming omvatten. Er moet duidelijk in onderstreept worden dat de staatshervorming, via uitvoering van het artikel 35 van de Grondwet, moet leiden tot een *confederatie van Vlaanderen en Wallonië (en een kleinere Duitstalige deelstaat) en de herstructurering van de gemeenschappelijke hoofdstad Brussel*.

Het overleg over een grondige staatshervorming zal niet op korte termijn tot een duurzaam resultaat komen. Maar nergens staat geschreven dat dit fundamenteel gesprek door de federale regering zelf moet op gang gebracht en gevoerd worden. De leidende partijen van die regering moeten wel de vinger aan de pols houden. Zij behouden het laatste woord.

Zou het echter niet gewenst zijn dat de *minister-presidenten van de Vlaamse en de Franse Gemeenschapsregering, de heren Peeters en Demotte,* hun verantwoordelijkheid opnemen? Zij moeten het heft inzake de staatshervorming resoluut in handen nemen. Zij behoeven hiervoor geen Koninklijke opdracht. Zij zijn de democratisch verkozen vertegenwoordigers van hun gemeenschap. Zij kunnen spreken en handelen in naam van hun volk.

1. <u>De omvorming van België tot een confederatie.</u>

Een confederatie kan men definiëren als een "statenbond", waar de nadruk ligt op de deelstaten, terwijl een federatie een "bondsstaat" is, waar de bond het belangrijkste niveau is.

In het ultieme gesprek om deze statenbond te realiseren, moet de vraag beantwoord worden: *"Wat willen we nog samen doen?"*. Aan de orde is het opstellen van een *exhaustieve lijst* van aangelegenheden die confederaal blijven. Al de overige materies ressorteren dan onder de bevoegdheid van de deelstaten, inbegrepen de fiscaliteit.

Zo een fundamenteel overleg kan pas slagen als het in wederzijds vertrouwen tussen de gesprekspartners verloopt. Zij moeten de nodige garanties aan elkaar bieden om vooraf elke achterdocht op te ruimen. In de eerste plaats kunnen de Franstalige partijen gerustgesteld worden dat de discussie niet tot de splitsing van het land zal leiden. Want de uitvoering van artikel 35 van de Grondwet gaat immers over het grondwettelijk vastleggen van de aangelegenheden die nog samen, dus door de confederatie zullen behartigd worden.

Een sfeer van vertrouwen veronderstelt eveneens dat de Franstalige onderhandelaars zich ertoe verbinden voortaan de grenzen van de taalgebieden te respecteren en de huidige taalwetgeving in de hoofdstad toe te passen. Van hun kant dienen de Vlaamse gesprekspartners zich garant te stellen om, in een confederaal model, de culturele minderheden op hun grondgebied te beschermen en dit in een cultureel akkoord te concretiseren. Deze garanties

moeten meteen bij de aanvang van de dialoog bedongen worden. Een akkoord over de splitsing van BHV hangt hiervan in grote mate af.

Het wederzijds vertrouwen in elkaar kan ongetwijfeld ook gediend worden als in het federaal regeerakkoord reeds een aantal aangelegenheden opgesomd wordt die zeker in de exhaustieve lijst zullen ingeschreven worden. Onder meer het *"arbeidsrecht"* en de *"solidariteit tussen alle inwoners"*. Deze solidariteitsverklaring betreft de inkomensvervangende uitkeringen, met name het pensioen, de ziekte- en invaliditeitsvergoeding, de werkloosheidsuitkering en de arbeidsgebonden vakantietoeslag. Zij slaat dus niet op de organisatie en financiering van de gezondheidszorg en de kinderbijslagen. Deze materies vallen onder de bevoegdheid van de deelstaten. De preventieve gezondheidszorg en het gezinsbeleid behoren trouwens nu al tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen.

De voogdij over de *gemeenschappelijke hoofdstad* van de Vlaamse en de Waalse deelstaat en de onverkorte *toepassing van de taalwetgeving* aldaar, moeten eveneens gegarandeerd onder de bevoegdheid van de confederatie ressorteren.

Dit pleidooi voor een constructief gesprek vertrekt van de basisidee die het separatisme als afbrekend beschouwt en het federalisme als opbouwend. Deze gedachtegang sluit in dat België en vooral Brussel een meerwaarde putten uit hun specifieke plaats in Europa: de historische ontmoetingsplaats van twee grote culturele stromingen. Daaruit haalt Brussel een unieke motivering voor zijn hoofdstedelijke rol in Europa. Dit is een troef die we in het kader van de Europese eenwording niet uit handen mogen geven. Bij een splitsing van het land zou Brussel zijn functie van Europese hoofdstad verliezen, met alle nadelige gevolgen voor de welvaart van iedereen.

2. <u>De gemeenschappelijke hoofdstad Brussel.</u>

Vergeleken met de bedoelingen van de wetgever van 1988 die tot de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben geleid, is er veel misgelopen. We hebben ons toen vergist. De Franstalige politici van Brussel willen dit niet erkennen, zij blijven beweren dat Brussel als "volwaardig gewest" dient uitgebouwd en zelfs uitgebreid te worden. Hun eisen zijn arrogant, zij verscherpen de trend naar separatisme in vele Vlaamse middens.

Om het samenlevingsproces in de hoofdstad te bevorderen, is een grondige ingreep nodig. Brussel dient een *volwaardige "stad"* te worden. De gewestelijke structuur is niet alleen overbodig, ze is hinderlijk voor een goed bestuur.
Er loopt veel mis in Brussel, maar de grootste hinderpaal voor een efficiënt beleid is wel het bestaan van een gewestelijk waterhoofd bovenop 19 gemeentelijke baronieën, 19 OCMW's, zes politiezones en meer dan dertig huisvestingsmaatschappijen. Intussen wordt Brussel geplaagd door *werkloosheid, armoede, onveiligheid*, vastlopende *mobiliteit*, *openbaar vervoer* dat niet uitgebouwd geraakt, tekort aan *sociale woningen, verkeersonveiligheid, vuile straten, eenzaamheid* van de bejaarden en duizenden jongeren die *spijbelen* en langs de straten hangen.

Brussel kan bovendien als gewest geen internationaal erkend cultureel imago ontwikkelen. 120 Brusselse culturele actoren hebben daar in 2009 in een breed cultuurplan op gewezen. Zij hebben gelijk als ze de onmacht wijten aan de versnippering van de politieke machtsniveaus. Zij vergissen zich echter wanneer zij pleiten voor een uitgebreid Brussel dat los staat van de Gemeenschappen.

Brussel heeft nood aan de inbreng van de deelstaten. Het zou meer dan onzindelijk zijn de hoofdstad als een deelstaat, evenwaardig aan Vlaanderen en Wallonië, uit te bouwen. Brussel verdient wel dezelfde kansen te krijgen als elke grote stad. Als autonoom en volwaardig gewest, heeft Brussel die mogelijkheid niet. Als gewest heeft Brussel zelfs geen coördinerende bevoegdheid inzake cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheidszorg. Dit is echter wel mogelijk als een "*volwaardige Stad*". Dan kan Brussel een coherent beleid voeren op elk domein en in het belang van elke inwoner. Dan zal Brussel zich ook cultureel op de wereldkaart kunnen zetten. Dan kan Brussel zich volop ontwikkelen als de "hoofdstad", zowel van de confederatie en de deelstaten als van Europa.

De hoofdstad moet dan wel aan enkele voorwaarden voldoen. De 19 gemeenten moeten samengevoegd worden tot 1 grote stad die op elk niveau tweetalig (NL en FR) bestuurd wordt. De stad dient opgebouwd te worden vanuit een twintigtal districten met beperkte gedecentraliseerde bevoegdheid inzake aangelegenheden die dicht bij de burgers liggen. Een taalkundig paritair College van Burgemeester en Schepenen, aangeduid door de Hoofdstedelijke Raad, op basis van twee taalgroepen (2/3 FR en 1/3 NL) beslist bij "consensus".

Ik pleit dus niet voor een co-bestuur van de hoofdstad door Vlaanderen en Wallonië. De "stad Brussel", valt wel, inzake haar algemeen beleid, onder de voogdij van de confederale overheid. Inzake de persoonsgebonden materies beslissen de taalgroepen als "gedeconcentreerde" cultuurcommissies. De betrokken deelstaat financiert en houdt toezicht op hun eentalige instellingen. De deelstaten blijven zelf ook bevoegd om in hun hoofdstad eigen persoonsgebonden instellingen in te richten. De instellingen die niet behoren tot één van de cultuurcommissies, moeten volstrekt tweetalig werken. Over hen beslist de hoofdstedelijke raad met een meerderheid in elke taalgroep. Afgezien van de eigen inkomsten, ontvangt de hoofdstad dotaties van de entiteiten, waarvan zij de hoofdstad is, namelijk de confederatie, de deelstaten en de Europese Unie.

De N-VA, de PS en hun coalitiepartners staan voor een immense en historische opdracht die hen geen keuze laat. Ofwel wordt een confederale constructie gebouwd die de tegenstellingen overbrugt, ofwel valt het land uiteen met de nadelige gevolgen voor alle inwoners en elke gemeenschap.

Vic Anciaux

Oud-voorzitter van de Volksunie
Erelid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers,
Gewezen staatssecretaris van de Belgische en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

OVER INSTITUTIONELE NORMVERVAGING EN CONFEDERALISME

Wat niemand voor mogelijk had gehouden is toch gebeurd: België heeft federale verkiezingen georganiseerd die manifest ongrondwettig zijn. De politici hebben de arresten van het Grondwettelijk Hof schaamteloos aan hun laars gelapt. En ze zijn er nog mee weg gekomen ook. Want tijdens de campagne was het illegale karakter van deze verkiezingen nauwelijks een thema. Ook de gevreesde stortvloed aan juridische procedures is uitgebleven. Nergens is de organisatie van de verkiezingen in het gedrang gekomen. De indruk bestaat dat de Vlaamse Beweging niet echt voluit is gegaan voor het juridisch saboteren van deze onwettige verkiezingen, maar eerder heeft gewed op het maximaal politiek verzilveren van het Vlaamsgezinde klimaat in de publieke opinie. Dat laatste is natuurlijk gelukt. Maar toch heeft ook het Belgische regime een punt gescoord : want als er één keer illegale verkiezingen kunnen worden georganiseerd, waarom zou dat niet verschillende keren kunnen? Het argument dat BHV dringend moet worden gesplitst omdat er anders geen federaal Parlement meer kan worden verkozen, is vandaag waardeloos geworden. Het is nogal evident dat de Vlaamse onderhandelingspositie hierdoor aanzienlijk wordt verzwakt.

Meer in het algemeen is deze illegale verkiezing, en het feit dat er nauwelijks een haan heeft naar gekraaid, symptomatisch voor een verregaande institutionele normvervaging. België is een land geworden van institutionele klungelarij en bricolage. Door de opeenvolgende staatshervormingen zijn onze instellingen verworden tot een onontwarbaar kluwen. Het is een hallucinante opeenstapeling van grendels, blokkeringmechanismes, speciale regelingen en uitzonderingen op de uitzonderingen. Het is een met elk institutioneel compromis hoger geworden vuilnisbelt, met daarboven een zwerm politieke meeuwen op zoek naar een bruikbare hap. Politici passen de regels enkel nog toe als dat in hun kraam past, anders leggen ze die gewoonweg naast zich neer.

Deze normvervaging is symptomatisch voor het *fin de régime* dat we momenteel beleven. De decadentie van het Belgische regime komt nog het best tot uiting in de manier waarop sommigen nu nostalgisch terugblikken naar vroegere tijden. Een beetje zoals de Romeinen tijdens de crisissen van het Keizerrijk de oude Republiek idealiseerden. Waarbij ze dan wel gemakshalve vergaten dat de keizers juist aan de macht waren gekomen omdat de Republiek niet meer werkte. Vandaag krijgen we te horen dat het vroeger zoveel beter was met echte staatslieden die het algemeen belang voor ogen hadden en nog in staat waren om 'eerbare' communautaire compromissen te sluiten. Het gaat zelfs zover dat de politici van weleer een nauwelijks verholen *dédain* ten toon spreiden voor de huidige politieke generatie. In de plaats daarvan zouden juist die 'staatslieden' in de grond moeten zinken van schaamte. Want wie heeft ons anders met die institutionele vuilnisbelt opgezadeld ?

Er is een tijd geweest dat de Belgische elite zichzelf wijs probeerde te maken dat België een institutioneel gidsland is voor de wereld. De bricolage waarmee men het voortbestaan van een pseudo-federaal België nu al veertig jaar kunstmatig rekt, werd daarbij verheven tot een hoogtechnologisch exportproduct. En zie, heel de wereld keek vol bewondering toe hoe wij twee verschillende culturen op een vreedzame wijze lieten samenleven. Als dat al ooit het geval is geweest, dan is daar toch wel definitief een einde aan gekomen tijdens de politieke crisis van 2007. Vandaag is het zover gekomen dat het Belgische institutionele 'model' zowat iedereen, in binnen- én buitenland, met walging vervult.

Jean-Luc Dehaene wilde het probleem blijkbaar oplossen door de vuilnisbelt nog wat op te hogen met allerlei kronkelige regelingen. De voogdij over de zes faciliteitengemeenten zou worden overgedragen naar een schimmig College van Provinciegouverneurs en de Franse Gemeenschap zou via het achterpoortje van een intercommunale extra-territoriale bevoegdheden krijgen. Met dat soort van ondoorzichtig geknutsel koopt men hoogstens wat tijd en sleept men enkel maar munitie aan voor toekomstige communautaire conflicten. Wat een deprimerend vooruitzicht dat we ons nog decennialang van het ene communautaire conflict naar het andere zullen moeten voortslepen …

Veel beter zou zijn om die vuilnisbelt gewoonweg op te ruimen en *from scratch* een nieuw confederaal model op te bouwen. Mij lijkt het recept voor een goede staatshervorming er inderdaad in te bestaan dat de instellingen zoveel mogelijk in overeenstemming worden gebracht met de maatschappelijke en politieke realiteit. België is vandaag twee landen, met twee publieke opinies, twee verschillende partijsystemen en vandaag zelfs twee verschillende federale coalities. De 'federale' regering functioneert meer en meer als een internationale conferentie. Een confederaal model is niets meer en niets minder dan een institutionele vertaling van die realiteit: Vlaanderen en Franstalig België worden twee soevereine staten die nauw samenwerken in een confederaal verband. In zo een scenario worden enkel het Vlaams Parlement en het Parlement van de Franse Gemeenschap rechtstreeks verkozen. Op basis daarvan komen dan de twee deelstaatregeringen tot stand, die vervolgens samen de confederale regering vormen, met welomschreven en zeer beperkte bevoegdheden. Het confederale parlement bestaat dan uit de samengevoegde deelparlementen.

Nog los van het feit dat het probleem BHV hierdoor automatisch van de baan is, heeft dit confederale model een aantal evidente voordelen. De asymmetrie tussen de federale en de deelregeringen wordt door veel waarnemers ervaren als een bron van politieke instabiliteit. Deelregeringen met een andere politieke samenstelling kunnen immers voortdurend stokken in de wielen steken van de federale regering. In een confederaal model zal dit geen probleem meer zijn, want er is een automatische symmetrie tussen de twee niveaus: de partijen in de Vlaamse regering zullen meteen ook in de confederale regering zitten.

Ook het apart organiseren van regionale en federale verkiezingen wordt steeds meer als problematisch beschouwd. Tegenstanders daarvan argumenteren dat de regionale verkiezingen nu al verkapte federale verkiezingen zijn. Het zijn dezelfde politieke partijen die in het strijdperk treden met dezelfde boegbeelden. Bovendien zouden er veel te veel verkiezingen zijn. Het afschaffen

van de federale verkiezing is ook hier de meest voor de hand liggende oplossing.

Aparte federale en regionale verkiezingen en asymmetrie tussen de beleidsniveaus zijn in een federale staat de normaalste zaak van de wereld. Als dat bij ons niet werkt, dan toont dat enkel maar aan dat we in de feiten geen federaal, maar een confederaal land zijn. Het ultieme bewijs daarvan werd recent door de Franstaligen zelf geleverd. In een normaal federaal systeem gebeurt het geregeld dat een meerderheid op federaal niveau een beslissing neemt waar één of meerdere deelstaten het niet mee eens zijn. Maar die leggen zich daar wel bij neer. Dat zijn nu eenmaal de spelregels van de federatie. Als elke deelstaat daarentegen voor alles een vetorecht heeft, dan zitten we niet meer in een federaal maar wel in een confederaal systeem. Anders gezegd : door een veto te stellen tegen het Vlaamse splitsingsvoorstel (en daarbij zelfs onwettige middelen te gebruiken) hebben de Franstaligen zelf de finale stap gezet naar confederalisme. Er komt een tijd dat we hen daarvoor zeer dankbaar zullen zijn.

Bart Maddens
Politicoloog aan de K.U.Leuven, 29 juni 2010

OPEN BRIEF AAN CD&V EN N-VA: RESPICE, ADSPICE ET PROSPICE

Na een verkiezingsnederlaag is het meer dan nuttig om eens terug te kijken naar het verleden, het heden kritisch te bekijken en vervolgens vooruit te zien naar de toekomst.

In 1999, in de nasleep van de dioxinecrisis, belandde de CVP in de federale oppositie. Het was de tijd van de euforie van paars(groen): de VLD stond klaar om de CVP als grootste en leidinggevende volkspartij te onttronen. De gemeenteraadsverkiezingen van 2000 zouden het bewijs leveren. De stevig lokaal verankerde basis van de CVP echter deed meer dan haar werk en hield stand.

Ik herinner me nog goed hoe dankbaar de top van de CVP toen was. Er werden dure eden gezworen in de zin van " De top zou altijd luisteren naar de basis, … de basis had te allen tijde spreekrecht,… de top zou lessen trekken uit het verleden,…". Kortom, de hybris werd afgezworen en de noodzaak tot "vervelling" van een feitelijk volledig kapot geregeerde CVP werd algemeen aanvaard. Dit proces van loutering, van sterven om te verrijzen (kan het christelijker?) leidde naar het stichtingscongres van CD&V in Kortrijk.
Er was toen veel te doen over de introductie van de ampersand in het logo, symbool voor "samen": prima vondst. Het was ook de herbevestiging van het christen-democratische personalisme als filosofisch fundament van inspiratie. Het was ook de inbreng van de letter V in het logo: CD&V sprak zich ondubbelzinnig uit voor een sterk Vlaanderen binnen een confederaal model. Hiermee werd de langetermijnvisie van de partij duidelijk gedefinieerd én werd het de verantwoordelijkheid van elk lid van de partij om deze visie individueel en collectief te onderschrijven, ondubbelzinnig uit te dragen en te verdedigen zodat de partij in haar geheel geloofwaardig zou staan tegenover de kiezer. Er was toen al sprake van de absolute noodzaak van authenticiteit, van "congruentie tussen denken, spreken en doen", als ultieme toetssteen van een partij, van haar essentie.

Een analyse begin 2009 van de stand van zaken in de Wetstraat, getoetst aan het hierboven geschetste referentiekader, maakte mezelf toen al duidelijk dat de CD&V afstevende op een identiteitscrisis.

Een tijd daarna kreeg ik de kans mijn ongerustheid te uiten tegenover een collega-burgemeester met een onwaarschijnlijke staat van verdienste, een collega waar ik altijd een grote bewondering en respect voor heb gehad. Hij zei me dat "de bevolking en het land altijd van CD&V, en dit als enige partij van het land, verwacht dat zij haar volle beleidsverantwoordelijkheid opneemt".
Ik heb hem toen geantwoord dat net dit uitgangspunt CD&V altijd in de allermoeilijkste (lees eigenlijk onmogelijke, om niet te zeggen masochistische) onderhandelingspositie brengt, "ideaal" voor andere partijen om gewoon af te wachten tot "CD&V toegeeft op essentiële punten, vooral dan wat betreft haar Vlaams profiel".

Hij zuchtte diep, toen ik zei dat " m.i. het moment gekomen was dat CD&V de anderen voor eens en altijd en voor 100% duidelijk moest maken dat deze houding uit het verleden niet meer kan, omdat iedereen in dit land verantwoordelijkheid draagt en niet alleen CD&V. Wij zijn dit aan onze kiezers verplicht, zoniet zullen ze zich van CD&V afkeren en dat staat te gebeuren". Hij gaf hier geen antwoord op. Einde van het gesprek.

Nu is er die nederlaag met een absoluut dieptepunt: CD&V: quo vadis?

Mag ik op deze vraag een eerder cultuurfilosofische dan puur politieke reactie geven?
De mens is van nature een 'politiek' wezen. Met deze stelling verwezen de Griekse denkers naar de onlosmakelijke band tussen individu en samenleving, tussen burger en polis. Eén mens alleen is tot veel in staat, dat is zeker, maar alleen zal hij toch steeds weer tekort schieten. Een voorbeeld. Om het dagelijkse brood te kunnen eten, moet er aan talloze voorwaarden voldaan zijn. Immers, geen graan zonder ploegen, zaaien, oogsten en dorsen; geen brood zonder tarwe of water, zonder malen, kneden en bakken, zonder oven en tal van andere gebruiksvoorwerpen. Creativiteit en samenwerking bieden een uitkomst. Dit vereist een minimum aan gemeenschapsgevoel, een minimum aan samenhorigheid. De context van de heersende omstandigheden bepaalt dan of het individu (en, bij uitbreiding, de groep waartoe hij behoort) in staat is tot altruïsme of net niet, tot het in stand houden van een bestaande band of net niet, tot een onderhandelde oplossing of net niet. Hoe dan ook moeten er keuzes gemaakt worden. Uitgaan van eigen kracht kan, maar samenwerken is superieur. Religies hadden (en hebben?) hun nut als ordenend, maatschappelijk bindmiddel, maar op zichzelf zijn ze onvoldoende wanneer ze niet met vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid en vooral met rechtvaardigheid gepaard gaan. Breed maatschappelijk gefundeerde afspraken blijven steeds nodig, normen en wetten, die afdwingbaar zijn. Ook hier brengen creativiteit en samenwerking

als die steeds terugkerende fundamenten van beschaving de nodige oplossingen.

Zo kwamen de meest diverse staatsstructuren in de loop van de geschiedenis van de mensheid telkens weer tot stand, met hun voor- en nadelen, met groei, stilstand en verval, in een zich steeds herhalende cyclus. Oswald Spengler ziet deze cyclus als onvermijdelijk gedetermineerd, Arnold Toynbee stelt dat enkel de uitdagingen onvermijdelijk zijn en dat de kwaliteit van de gemeenschap, zoals blijkt uit haar creativiteit en samenwerking, bepaalt of er antwoorden op deze uitdagingen worden gevonden. Indien ja, dan volgt een nieuwe oriëntatie, zo niet dan volgt onvermijdelijk een verval: 'de betrokken gemeenschap pleegt zelfmoord'.

Zo is nu de ultieme vraag of België nog voldoende creativiteit én de wil tot samenwerking heeft om een nieuwe stap te zetten of daarentegen onvermijdelijk zal botsen op zijn finaliteit?
Deze onvermijdelijke uitdaging roept allerlei sentimenten op, maar op zich is het stellen van deze vraag cultuurhistorisch de evidentie zelf en moet dit helemaal niet als bedreigend worden beschouwd. Ook Europa en de wereld staan steeds weer voor nieuwe uitdagingen. Dat is inherent aan elke beschaving. Overigens is angst hierbij een slechte raadgever. In die zin is de communautaire stilstand van de voorbije drie jaren voor velen verhelderend geweest, iedereen ziet nu in dat stilstand geen optie meer is. Nogmaals een halsstarrig neen leidt onvermijdelijk naar separatisme. Nu is er nog een vrije keuze, de gevolgen echter zullen dat niet meer zijn.

'Nu durven veranderen' is dus een evidentie, maar net daarom mogen we als democraten ook 'nooit ophouden' met antwoorden zoeken; de complementariteit van beide stellingen ligt zo voor de hand. We bevinden ons nu ook in een totaal andere situatie dan tijdens het najaar 2008. De breuk in het kartel heb ik toen erg betreurd, maar ze was ergens onvermijdelijk. Nu stel ik vast dat de lokale verankering van het kartel meer dan stevig is en dat federaal gezien beide ex-kartelpartners met nuances toch in grote lijnen over confederalisme spreken.

'Alles vliedt en niets blijft', zo leren ons de Griekse denkers. Welaan dan, CD&V en N-VA, wees wijs, begraaf met het verleden ook eventuele wederzijdse rancunes en bak samen dat brood,…als eerste stap op weg naar… een nieuwe Vlaamse Conservatieve Partij?

Hendrik Verbrugge, burgemeester van Alken en lid van Raad van Bestuur VGV

Het zwaartepunt ligt bij de deelstaten en de federale overheid heeft een dienende rol ten opzichte van de deelstaten, die na een volgende staatshervorming nog meer bevoegdheden zullen hebben.

Minister-president Kris PEETERS – DE STANDAARD – 14/01/10

Maar in die reële wereld blijft de vaststelling dat Fortis voor een spotprijs is verkocht en dat zo een belangrijk financieel beslissingscentrum naar Parijs is verhuisd. … De verkochte bank heeft echter al 708 miljoen euro winst opgeleverd aan haar koper, wat de vraag oproept of de Belgische regering destijds niet te gretig was om een van de kroonjuwelen van de Belgische financiële sector van de hand te doen.

Yves DESMET – DE MORGEN – 20/02/10

Door de verengelsing van de universiteit dreigt het Nederlands zijn filosofische vocabulaire te verliezen.

Ger GROOT – NRC HANDELSBLAD – 09/04/10

Concreet betekent dit alles dat de Vlamingen geen reden hebben om, zolang het gezondheidsbeleid nog federaal is, niet te pogen om hun visies door te drukken in dat federaal beleid. Maar ook dat er geen reden is om de pogingen stop te zetten om het gezondheidsbeleid uiteindelijk in eigen handen te krijgen.

Guy TEGENBOS – ARTSENKRANT – 13/04/10

… zolang preventie en curatie zich op twee bevoegdheidsniveaus bevinden, kan er van echt efficiënte, geïntegreerde chronische zorgverlening geen sprake zijn. Zolang federale overheden en instanties het licht van de zon blijven ontkennen – in casu het bestaan van een Vlaamse en Franstalige aanpak in de gezondheidszorg -, zolang zullen massaal veel euro's ondoelmatig worden uitgegeven.

Geert VERRIJKEN – DE HUISARTS – 22/04/10

We moeten nu vaststellen dat de Franstaligen deze grendels misbruiken om Vlaamse voorstellen af te blokken. We hebben dus niet met een dictatuur van de meerderheid van doen, maar wel met een dictatuur van de minderheid.

Eric DONCKIER – HET BELANG VAN LIMBURG – 30/04/10

KORTE BERICHTEN

"WAAROM GEEN VLAAMS ROOKVERBOD?"

Dit vraagt Rufy Baeke van het 'Syndicaat Vlaamse Huisartsen' (SVH) zich af in de Artsenkrant (30 maart 2010). Immers, door Elio Di Rupo (PS) is het rookverbod in de horeca opnieuw uitgesteld tot 1 juli 2014. Hij was weer eens veranderd van "persoonlijke mening", en zelfs Laurette Onkelinx (eveneens PS) was verplicht deze ommezwaai te slikken ondanks haar fameuze 'Nationaal Kankerplan'.
Intussen moeten wij vaststellen, zo klaagt Baeke, dat in sportkantines door de vriendinnen van onze voetbalspelers Tsjechische sigaretten worden gerookt, die minder kosten dan één euro per pakje. "Wanneer een beetje politieke moed?", zo vraagt hij zich af en "het Vlaams parlement zou dit verbod zelf moeten instellen, zoals onder meer het geval is in Italië (2005), Zweden, Ierland (2004), Finland, en het Verenigd Koninkrijk". Aangezien preventie inderdaad een puur Vlaamse bevoegdheid is, of hoort te zijn, moet men het met hem eens zijn. Het VGV gaat graag mede in zee met Rufy Baeke.

Piet Hein Jongbloet

COMMUNAUTAIRE SPANNINGEN IN DE ORDE VAN ARCHITECTEN

Dat er communautaire spanningen zijn in de Orde van Geneesheren is bij onze leden voldoende gekend. Maar daarmee zijn artsen niet uniek. Sinds vele jaren rommelt het ook in de Orde van Architecten.
De Vlaamse architecten willen meer autonomie voor de Nederlandstalige vleugel van de Nationale Raad en willen dat die Nederlandstalige vleugel onder de voogdij komt van de Vlaamse overheid en niet langer de federale regering. Sinds 2005 werkt de Nationale Raad aan voorstellen om de wet van 26 juni 1963, waarbij de Orde van Architecten ingesteld werd, te wijzigen. Op 27 oktober 2009 besliste de Nederlandstalige vleugel van de Orde van Architecten, met 88% van de stemmen, tot het oprichten van een feitelijke vereniging van de vijf Vlaamse Provinciale Raden onder de naam "Vlaamse Raad f.v.".

Deze "Vlaamse Raad f.v." vervult sindsdien de taak van de Nederlandstalige vleugel van de Nationale Raad. Dit is niet naar de zin van ontslagnemend minister van Zelfstandigen, Sabine Laruelle (MR). Volgens haar is de Nationale Raad van de Orde van Architecten de enige geldige rechtspersoonlijkheid en is de "Vlaamse Raad f.v." onwettig. Bijgevolg weigert ze de begroting van de Orde van Architecten goed te keuren en heeft ze de inning van de bijdragen vernietigd. Daardoor wordt de geldkraan dichtgedraaid en kunnen 44 personeelsleden en 140 mandatarissen en juridische assessoren niet meer betaald worden. De Vlaamse Raad zegt dat daarmee de minister het personeel gijzelt en trekt naar de Raad van State. Ontslagnemend minister Laruelle zegt dat dit geen communautair probleem, maar een juridische kwestie is, waarvoor een oplossing in de maak is.

Wanneer zullen de Nationale Raden van de Orden eindelijk aangepast worden aan de werkelijke toestand van het land? Is een rechtstreekse confrontatie met de federale voogdijminister echt nodig om iets los te weken?

Robrecht Vermeulen

AANTAL ARTSEN IN BELGIË

Volgens het RIZIV waren er op 22 maart ll. 43.607 geregistreerde artsen in België (P.S., Artsenkrant 26.03.10). Hieronder volgt de verdeling tussen huisartsen en specialisten, evenals tussen mannen en vrouwen.

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Huisartsen	11.182	6.686	17.868
Specialisten in opleiding	1.358	1.965	3.323
Specialisten	14.445	7.971	22.416
Totaal	26.985	16.622	43.607

Hieruit leren we alvast dat er meer specialisten dan huisartsen zijn, dat mannelijke huisartsen en specialisten nog steeds talrijker zijn dan vrouwelijke, doch dat de vrouwelijke sekse duidelijk in opmars is.
Cijfers over uitsplitsing volgens taalrol werden niet gegeven, evenmin als over de uitsplitsing volgens de verschillende specialismen.

Eric Ponette

NAAR EEN AFSCHAFFING VAN DE NUMERUS FIXUS?

Artsenkrant publiceerde op 27.04.2010 de resultaten van een enquête met als thema: "Wie bent u, dokter?". Meer dan 2200 lezers antwoordden op vragen zoals : "Wat houdt u bezig?" en "Hoe staat u tegenover uw werk, tegenover de maatschappij en tegenover het beleid?"
Alvast één resultaat valt op.

Er is in 2010 geen meerderheid meer voor het in stand houden van de beperking van het aantal artsen. In 1993 waren 90% van de artsen hiervoor gewonnen, in 2002 nog 69%, nu nog slechts 37% van de huisartsen en 35% van de specialisten. Of nog anders gezegd: 84% van de Franstalige, 74% van de Nederlandstalige, 89% van de vrouwelijke en 75% van de mannelijke collega's vrezen binnen afzienbare tijd geconfronteerd te worden met een tekort aan artsen en dus met grote problemen in de medische zorg.

Mijn reactie bij het lezen van dergelijke resultaten is of deze 2200 respondenten zich bewust zijn van de concrete realiteit qua cijfers in verband met de federale contigentering. Weten deze respondenten dat de quota de voorbije tien jaren reeds verhoogd zijn van 600 naar 1230? Weten ze dat er in Vlaanderen actueel 1034 eerstejaars studenten zijn voor een quotum van 738 en maar liefst 2608 Franstalige voor een veel kleiner quotum van 492? Dit toont, zoals u weet, het eenvoudige verschil aan tussen het al of niet toepassen van een ingangsexamen.

Het komt mij alvast voor dat deze peiling van Artsenkrant enkel het subjectieve buikgevoel in deze materie illustreert aangezien niemand in ons land op dit moment perfect weet hoeveel artsen welk werk en in welke tijdsspanne uitvoeren … bij gebrek aan een objectief kadaster.

Dergelijke enquêtes zijn natuurlijk koren op de molen van hen die de contigentering gewoon willen afschaffen. Maar is dit wel verstandig als er 22 miljard euro besparingen moeten gezocht worden in de volgende jaren en we weten dat de federale kas nu al leeg is.

Meten is weten, dus eerst hebben we dringend dat kadaster nodig, dan pas kunnen er gepaste antwoorden komen

in deze materie, met zin voor financiële verantwoordelijkheid.

Hendrik Verbrugge

DALING VERKEERSDODEN IN VLAANDEREN

In DS van 16-4 ll. lazen we dat in 2009 het aantal verkeersdoden in Vlaanderen daalde met 4% en in Wallonië steeg met bijna evenveel: 3.9 %.
Nogal logisch zou men denken wanneer men vaststelt dat er in Vlaanderen 3 maal meer flitspalen staan dan in Wallonië en dat de Vlaamse politie tussen 2006 en 2009 5 maal meer boetes uitschreef wegens overdreven snelheid dan de Waalse politie. 67 % van de boetes worden betaald door de Vlamingen, 21 % door de Walen en 12 % door de Brusselaars.
Natuurlijk niet plezierig voor wie moet betalen doch men kan niet ontkennen dat deze daling voor Vlaanderen een belangrijke "toegevoegde waarde" betekent.
Maar hoe wordt de opbrengst dan verdeeld? Je kunt het haast niet geloven. Van het federale geld voor de politiezones gaat 47 % naar Vlaanderen, 36 % naar Wallonië en 16 % naar Brussel. Van het Verkeersveiligheidfonds krijgt Vlaanderen slechts 57.8 %.
Men kan aannemen dat er een belasting op deze "toegevoegde waarde" bestaat. Maar waarom moet deze "BTW" door Vlaanderen aan Wallonië betaald worden, want daar komt het toch op neer?

Jan Peremans

MINDER LEERLINGEN IN FRANSTALIGE SCHOLEN IN FACILITEITENGEMEENTEN

Volgens een bericht, verschenen in het Nieuwsblad/Brussel-Noordrand van 13 april 2010, waren er op 1 februari 2009 in het *Franstalig basisonderwijs* in de Nederlandstalige faciliteitengemeenten 2885 leerlingen ingeschreven. Dat zijn er 72 (2,4 %) minder dan de 2.957 van een jaar voordien.
Het totaal aantal Belgische leerlingen daalde van 2.419 tot 2.319. De andere nationaliteiten, die goed vertegenwoordigd zijn in de leerlingenpopulatie, waren Fransen (105), Duitsers (51), Britten (44), Polen (42), Portugezen (29) en Italianen (28).
De daling werd vastgesteld in Drogenbos (van 179 tot 150), Linkebeek (van 205 tot 192), Ronse (van 208 tot 196) , Sint-Genesius-Rode (van 661 tot 642) en Wezembeek-Oppem (van 801 tot 765).
Daarentegen steeg het aantal leerlingen in Kraainem (van 274 tot 302) en in Wemmel (van 629 tot 638).
In het *Franstalig secundair onderwijs* was er, enkel in Ronse, een toename van 119 tot 133 leerlingen.

Albert Baert

EEN VERNIETIGEND OORDEEL OVER MINISTER ONKELINX

Collega Herman Moeremans, voorzitter van het Syndicaat Vlaamse Huisartsen (SVH), is bijzonder negatief over de prestaties van de ontslagnemende minister van Volksgezondheid. In een rondvraag door Artsenkrant (28 mei 2010) naar een oordeel over uittredend minister Onkelinx had hij geen enkele positieve prestatie te melden. Hij verweet haar het ambt te hebben misbruikt voor recuperatie van het domein van de preventie, sinds 1980 toegewezen aan de gemeenschappen. Haar ronkende megaprojecten in het Brusselse, bijv. het 'Nationale Kankerplan', moeten het ontgelden, evenals haar beslissing om het rookverbod in de horecasector uit te hollen. Ook is hij zeer bitter over het falen van de Vlaamse Gemeenschap, die zich deze bevoegdheid van het bord heeft laten afsnoepen.

Tenslotte is hij ook zeer teleurgesteld over haar afwijzing van de huisartsen als volwaardig partner in het overleg bij beslissingen omtrent gezondheidsbeleid, haar lippendienst voor wat betreft ondersteuning van de eerste lijn ten spijt. De alliantie Domus Medica-Domino wist zij samen met de heren van het RIZIV uit te sluiten van deelname aan de syndicale verkiezingen.

Piet Hein Jongbloet

TECHNISCH-MEDISCHE ONDERZOEKEN

Klinische biologie en medische beeldvorming vaak overbodig toegepast

"België is kampioen in de radiologie en de klinische biologie". Deze uitspraak van 'Zorgnet Vlaanderen' wordt gevolgd door de cynische opmerking dat "Brussel" loonakkoorden maakt met de vakbonden en dan de rekening doorstuurt naar de ziekenhuizen. Tegelijkertijd wordt echter de subsidiëring van deze laatste niet aangepast. Gevolg: ziekenhuizen halen dit tekort op door artsen een groter deel van hun honorarium te laten afstaan.
En zo worden artsen ook al eens aangezet meer diagnostische onderzoeken aan te vragen. Het resultaat: één op vier Vlaamse en tot één op twee Franstalige specialisten (de helft!) zegt onder druk te worden gezet door de ziekenhuisdirectie om "niet noodzakelijke technische prestaties" te leveren.

De financiering van de ziekenhuizen volgens het huidig systeem heeft dus deze perversiteit in zich. "Hoe meer onderzoeken er gedaan worden hoe meer geld ziekenhuizen krijgen!" Voeg daarbij het probleem van aankoop van dure apparatuur voor deze technische prestaties, waardoor veel gebruiken aantrekkelijk wordt, want uiteraard leidt tot sneller afbetalen!

De "diagnose" van bovenvermelde mistoestand is dus duidelijk gesteld. Zal binnen het kader van een niet-gefedereerde gezondheidszorg de gepaste "therapeutische" handeling volgen?

Geert Debruyne

REGIONALE CIJFERS 2009 LANDSBOND NEUTRALE ZIEKENFONDSEN

De landsbond van de Neutrale Ziekenfondsen groepeert 4,37 % van de bij een ziekenfonds aangesloten personen in België.

In 2009 bedroegen de uitgaven per hoofd in Vlaanderen, Wallonië en Brussel respectievelijk 1.518,90, 1.584,80 en 1.503,26 euro. Het uitgavenverschil Wallonië-Vlaanderen was dus 65,90 euro per hoofd: een meeruitgave in Wallonië van 4,3 %. In 2006 bedroeg dat verschil 8,3 %, in 2007 7,1 % en in 2008 6,3 %: er is dus een dalende trend tussen 2006 en 2009.

In 2009 bedroeg de duur van arbeidsongeschiktheid en invaliditeit per gerechtigde in Vlaanderen, Wallonië en Brussel respectievelijk 16,02, 19,52 en 11,49 dagen. Het verschil in duur tussen Wallonië en Vlaanderen was dus 3,5 dagen per gerechtigde of 22 %. In 2006 bedroeg dat verschil in duur 5,6 %, in 2007 8 % en in 2008 12 %: voor die parameter is er dus een stijgende trend tussen 2006 en 2009.

Eric Ponette

PEILING ZORGTRAJECTEN

De zorgtrajecten voor diabetes en nierinsufficiëntie zijn samenwerkingsverbanden tussen de eerste en tweede lijn en vragen een grotere betrokkenheid van de eerste lijn. De weerstand tegen de administratieve rompslomp neemt sneller af in Vlaanderen dan in Wallonië. Deze verschillende interpretatie, die eveneens opgaat voor het GMD en Impulseo, toont aan hoe Vlaanderen en Wallonië snel uit elkaar groeien en andere accenten leggen betreffende preventieve gezondheidszorg en de multidisciplinaire aanpak van de zorgtrajecten. Zo spreekt één op twee Vlaamse huisartsen van een goede evolutie terwijl het bij de Franstaligen gaat over minder dan een derde (Peter Backx, Artsenkrant 04.05.10) . Om de efficiëntie van deze zorgtrajecten te promoten worden door de huisartsenkringen gesubsidieerde zorgtrajectbegeleiders aangeworven die op hun beurt in Vlaanderen worden opgeleid door Domus Medica.

Jan Dockx

PLEIDOOI VOOR VERSTERKING VAN EERSTELIJNSZORG

In The Lancet (2010; 3751588-9) pleiten Jan De Maeseneer, (U. Gent), Chris van Weel (U. Nijmegen), en Richard Roberts (Wisconsin VS), allen hoogleraar in de Huisartsgeneeskunde, voor een versterking van de eerstelijnszorg. De laatste zijn respectievelijk huidig en toekomstig voorzitter van de Wereldorganisatie van Huisartsen (WONCA), die dezer dagen haar jaarlijks congres organiseert in Calcun (Mexico).
Tezelfder tijd werd eenzelfde pleidooi gehouden in een tussentijds rapport door Jan De Maeseneer en Gijs Van Pottelbergh als co-voorzitters van de werkgroep positionering van de eerste lijn. In de Artsenkrant van 18 mei ll. werd dit werkstuk de grond ingeboord door Marc Moens, voorzitter van BVAS. Hij noemt het 'een academisch gedrocht van oude linkse krokodillen, die een Vlaamse staatsgeneeskunde willen invoeren'. Dr. Wouter Van den Abeele, huisarts diende hem van antwoord (28 mei ll.).
Het verheugt ons dat De Maeseneer voorstander is van defederalisering van de gezondheidszorg, zoals hij schreef in De Huisarts van 10 juni ll.: "De eerste lijn en de huisartsgeneeskunde versterken, kan nooit binnen de federale RIZIV-structuren en overlegorganen … Daarom zijn defederalisering en homogene bevoegdheidspakketten nodig."

Piet Hein Jongbloet

PEILING RTL OVER TOEKOMST VAN BELGIË

Nadat de koning einde april ll. het ontslag van de federale regering door eerste minister Yves Leterme had aanvaard, bestelde de zender RTL een opiniepeiling bij ivox, waarbij 1.500 personen in België werden ondervraagd over de gewenste toekomst van de staat. De antwoorden zijn samengevat in de tabel hieronder.

	N-taligen %	F-taligen %
Unitaire staat met meer regionale bevoegdheden (1)	24,3	14,2
Unitaire staat met minder regionale bevoegdheden (2)	10,4	32,2
Status-quo (3)	13,8	28,1
Confederale staat met onafhankelijke regio's (4)	16,8	8,8
2 staten: Vl+Bru <> W (5)	15,7	0,7
Alle antwoorden samen	81,0	84,0

Bij de ondervraagde Nederlandstaligen kozen dus 70 % (56,8/81) voor meer regionale autonomie (1+4+5); bij de Franstaligen was dat slechts 28 % (23,7/84).
De onderhandelingen over de staatshervorming beloven dus moeilijk te worden.

Eric Ponette

IMPULSEO II

Vlaamse huisartsen reageren beter op overheidsimpulsen

De federale overheid betaalt sinds 2007 jaarlijks een deel van het loon van praktijkassistenten bij huisartsen. Duopraktijken ontvangen hiervoor jaarlijks 8.250 euro, grotere groepspraktijken 16.500 euro.
Dit zogenaamde Impulseo II –project heeft, hoeft het nog benadrukt, vooral succes bij de Vlaamse huisartsen. Van de goedgekeurde dossiers komen er 77% uit Vlaanderen, 7% uit Brussel en 16% uit Wallonië.
De Vlaamse solowerkende artsen voelden zich terecht uitgesloten van dit systeem en protesteerden. Impulseo wordt dus wellicht uitgebreid naar soloartsen die voldoende GMD's beheren of die met collega's uit de buurt in een los samenwerkingsverband actief zijn.

Vlaamse patiënten verkiezen een vaste huisarts die hun Globaal Medisch Dossier beheert.
Franstalige patiënten en geneesheren houden hier heel wat minder van. Deze tendens vindt men ook terug in de meeste andere landen uit het zuiden van Europa.
Een praktijkassistent(e) kan de huisartsen bijstaan bij de administratieve taken, die een GMD-beheer met zich meebrengen, en er een meerwaarde aan geven.

Impulseo II komt natuurlijk ook de tewerkstelling ten goede. Heel wat hogescholen, die een opleiding medisch secretariaat en/of verpleging aanbieden, hebben deze uitgebreid naar een volwaardige opleiding tot praktijkassistente.

Dirk Van de Voorde

Pas als de gezondheidszorg overgeheveld wordt naar de Gemeenschappen, kan er een einde komen aan het 'consumptiefederalisme'. Communautarisering betekent voor Zorgnet Vlaanderen echter niet dat de solidariteit tussen de Belgisch burgers wordt uitgehold.

NIEUWSBRIEF ZORGNET VLAANDEREN – 11/05/10

BHV had al lang geregeld moeten zijn. … Naar mijn mening vereist de splitsing geen enkele compensatie, wat niet wil zeggen dat er geen zeer brede discussie over de staatshervorming moet plaatsvinden.

Vincent ENGEL, Franstalige schrijver – DE STANDAARD 18/05/10

"A CITIZEN OF BRUSSELS"

Op 9 juni ll. kwam een bericht onze computer binnen gedwarreld met als onderwerp – ik citeer letterlijk – "*Flemish nationalism – Bart de Wever (NVA) & Le Pen (FN)*".
Hieronder volgen enkele – eveneens letterlijke - citaten uit de brief:
" *Yesterday, NVA's President Bart de Wever has organised a press conference in order to try to present a more acceptable image to the European and the International communities. (...) None of us should forget what he is and which kind of Europe he represents. The images speak by themselves: Bart de Wever and Jean Marie Le Pen. (...) It is estimated that 25 % of the Flemish population might vote in the coming days for the NVA. If the official extreme right Flemish party 'Vlaams Belang' scores 15 % and if they get the support of "Lijst Dedecker" (5 %), the Flemish nationalists/extreme right might reach 45 %. (...) As French speaking Belgian Citizens, we can not accept to continue to suffer – as a minority – from the behaviour of the Flemish nationalists/extreme right. It is our duty to warn Europe that what might happens in the coming days in Flanders might be similar than the control of the German institutions by the NSDAP in 1933. (...) We do not want to be associated to Bart de Wever's nationalist/extreme right movement . (...) They are dangerous: they want to destroy the Region of Brussels, the heart of Europe …*"

De auteur ondertekent als "*A Citizen of Brussels*" met zijn naam en e-adres, gegevens die wij hier niet afdrukken om de computer van de brave man niet te belasten.
Men zou de schouders kunnen ophalen bij dergelijke paniekerige kolderachtige taal. Dat de man bloedernstig is, blijkt echter uit de bestemmelingen die hoofdzakelijk diplomaten zijn, vooral van de Franse regering.

Eric Ponette

Als België geen goed georganiseerde federale staat kan zijn, maak er dan een degelijke confederale staat van, waar het gewicht bij de deelstaten ligt. Waarom zou je geen verkiezingen kunnen houden voor het Vlaams, Waals en Brussels Parlement, om daarna uit die drie assemblees een vertegenwoordiging naar de Kamer te sturen?

Bart HAECK – DE TIJD – 19/05/10

Je veux une société juste et solidaire au sein de laquelle les gens prennent leurs responsabilités, ont la possibilité d'entreprendre, sont rénumérés pour les services qu'ils rendent et peuvent prendre leur avenir en main. Si c'est possible dans une Belgique redessinée, ce sera avec plaisir. Mais s'il le faut, ce sera sans cette Belgique.

Peter VANDERMEERSCH – LA LIBRE BELGIQUE – 29/05/10

Net als in andere federaties hebben we daarom ook gedeelde bevoegdheden nodig. Vlaanderen en Wallonië zouden ook een eigen werkgelegenheid- en gezondheidbeleid moeten kunnen voeren.

Bea CANTILLON – DE STANDAARD – 02/06/10

Lid worden van het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds…
…is zelf de sociale zekerheid splitsen.

U bent dan niet enkel in orde met de wettelijke verzekering, maar u geniet ook van interessante aanvullende en facultatieve diensten en voordelen. Bovendien geeft u de unitaire machten een krachtig signaal voor een eigen Vlaamse sociale zekerheid!

Lid worden vraagt amper administratieve rompslomp.
Eén telefoontje volstaat, de rest doen wij.
Aarzel geen dag langer en bel gratis: **0800-179 75**

Hoofdzetel

Hoogstratenplein 1 • 2800 MECHELEN
Tel. 015-28 90 90 • e-post: info@vnz.be

Belangrijkste kantoren

Aarschot	Schaluin 99	**Mechelen**	Van Benedenlaan 32
Antwerpen	Troonplaats 2	**Menen**	Bruggestraat 152
Berlaar	Dorpsstraat 22	**Merelbeke**	Poelstraat 40
Boechout	J.F. Willemsstraat 18	**Mol**	Sint-Paulusstraat 2/1
Brugge	Gistelsesteenweg 113a	**Nijlen**	Woeringenstraat 7b
Deurne	Turnhoutsebaan 289	**Overijse**	Duisburgsesteenweg 149
Gent	IJzerlaan 16	**Ranst**	Antwerpsesteenweg 3a/b1
Haacht	Wespelaarsesteenweg 2b	**Roeselare**	Leenstraat 3
Hasselt	Burg. Bollenstraat 1/4	**Sint-Genesius-Rode**	Kerkstraat 2a
Heist-o/d-Berg	Kattestraat 45	**Sint-Niklaas**	H. Heymanplein 18
Herentals	Molenvest 6	**Tienen**	Wolmarkt 9
Herenthout	Bouwelsesteenweg 17	**Torhout**	Elisabethlaan 2/2
Ieper	J. Capronstraat 15	**Turnhout**	Kasteelplein 10/1
Izegem	Kerkplein 8	**Vilvoorde**	Schaarbeeklei 47
Kapellen	Hoogboomsteenweg 119	**Waregem**	Stormestraat 36
Kortenberg	Leuvensesteenweg 214	**Willebroek**	Overwinningsstraat 39
Kortrijk	Gr. Gwijde van Namenstr. 7	**Wommelgem**	Kerkplaats 31
Lier	Antwerpsestraat 145	**Zandhoven**	Oude Baan 1a

Wij zijn ook nog aanwezig in

Aalter, Aartselaar, Asse, Bellegem, Berchem, Berendrecht, Bonheiden, Boom, Bornem, Brakel, Brasschaat, Brussel, Deerlijk, Dendermonde, Dessel, Deurne, Diest, Diksmuide, Dilbeek, Dilsen-Stokkem, Edegem, Essen, Galmaarden, Geel, Glabbeek, Gooik, Grimbergen, Grobbendonk, Halle, Hamme, Heide, Herent, Herselt, Heusden-Zolder, Hoboken, Hoeilaart, Hooglede, Huldenberg, Hulshout, Ingelmunster, Kalmthout, Kapelle-o/d-Bos, Kessel, Knokke-Heist, Kontich, Kortemark, Kraainem, Kruibeke, Kuurne, Laakdal, Lanaken, Ledegem, Leuven, Lint, Lokeren, Lommel, Maldegem, Malle, Meerhout, Meise, Merchtem, Merksem, Moeskroen, Mortsel, Noorderwijk, Olen, Poperinge, Putte, Puurs, Rijkevorsel, Roosdaal, Schoten, Steenokkerzeel, Tervuren, Westerlo, Wetteren, Wevelgem, Wichelen, Wiekevorst, Wijnegem, Wilrijk, Wuustwezel, Zemst, Zoutleeuw, Zwevegem en Zwijndrecht.

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
www.vnz.be - 0800-179 75

VGV-MEDEDELINGEN

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA

Symposium van VVMV in samenwerking met VGV

Thema: Armoede en gezondheidszorg in Vlaanderen

Datum: zaterdag 23 oktober 2010

Plaats: De Schelp van het Vlaams Parlement te Brussel

Programma: zie VVMV-katern midden dit nummer, p. 3

BRIEF AAN M. THYSSEN, voorzitter CD&V – 02/06/2010

Deurne, 2 juni 2010.

Aan Mevrouw M. Thyssen, Voorzitter CD&V

Betreft: uw uiteenzetting in Terzake op 25 mei 2010

Geachte Mevrouw de Voorzitter,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond heeft met grote bezorgdheid kennis genomen van uw standpunt met betrekking tot de staatshervorming.
U legt de klemtoon op de overheveling van bevoegdheden m.b.t. economie, gezinsbeleid en delen van de fiscaliteit. De sociale zekerheid mag voor u federaal blijven. Daarmee bewaart u ook het grootste stilzwijgen over de overheveling van de gezondheidszorg. Nochtans is deze opgenomen in resolutie nr. 4 van 3 maart 1999 van het Vlaams Parlement.
Homogene bevoegdheden in de gezondheidszorg moeten leiden tot structurele besparingen met een verbetering van de kwaliteit.

Het VGV hoopt dat CD&V deze eis nog onderschrijft en na de verkiezingen onverwijld ijvert voor de overheveling van het volledige gezondheidsbeleid naar de deelstaten.

Met de meeste hoogachting,

Dr. Jan Dockx
Voorzitter VGV

BRIEF AAN BART DE WEVER – 19/06/2010

Deurne, 19 juni 2010

Aan de Heer Bart De Wever
Voorzitter N-VA
Koningsstraat, 47 bus 6, 1000 Brussel
bart.dewever@n-va.be

Geachte Voorzitter,

Het Vlaams Geneeskundigenverbond wenst u proficiat met de buitengewone verkiezingsuitslag en wenst u alle morele steun toe in deze moeilijke onderhandelingsperiode.

We maken tevens van deze gelegenheid gebruik om u eraan te herinneren dat de defederalisering van de gezondheidszorg in deze legislatuur een absoluut breekpunt is voor onze vereniging. We zijn ervan overtuigd dat deze opportuniteit, waarbij een ruime meerderheid van de Vlaamse kiezers zich positief over deze defederalisering hebben uitgesproken (zie de recente verkiezingsprogramma's van de politieke partijen inzake de gezondheidszorg: www.akvsz.org), de gelegenheid bij uitstek is om dat programmapunt te verwezenlijken.

Het is nu of nooit.

Er zijn meerdere argumenten voor het toewijzen van de gezondheidszorg aan de deelstaten.

1. Er is vooreerst de reeks inhoudelijke argumenten. Het is belangrijk dat beide deelstaten vrijuit hun eigen klemtonen kunnen leggen. Een grotere efficiëntie wordt bekomen door curatie te laten samengaan met preventie. Door de deelstaten hiervoor te responsabiliseren zal dit ongetwijfeld leiden tot een spaarzamer beleid.
2. U kunt tijdens de onderhandelingen de resolutie nr. 4 van 3 maart 1999, goedgekeurd door het Vlaams Parlement, en de Octopusnota van 2008, toegevoegd aan het Vlaamse regeerakkoord 2009, goedgekeurd door de coalitiepartners CD&V, SP.A en N-VA, inroepen als een democratische basis.
3. Op de vraag naar de wenselijkheid van de defederalisering van de gezondheidszorg tijdens een peiling ingericht door DE HUISARTS in maart ll., antwoordde 73,1 % van de Vlaamse huisartsen voorstander te zijn van een volledige overheveling en nog eens 15,9 % pleitte voor een gedeeltelijke overheveling.

We zouden het dan ook bijzonder waarderen indien u ons zou uitnodigen voor een gesprek waarbij wij onze eisen kunnen toelichten en u tevens laten kennis maken met onze visie over een toekomstige Vlaamse gezondheidszorg.

Met de meeste hoogachting,

Namens de Raad van Bestuur van het VGV,

Dr. J. Dockx
Voorzitter VGV

Dr. B. Garmyn
Secretaris VGV

BRIEF AAN VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN

Deurne, 22 juni 2010

Aan de voorzitters van de Vlaamse politieke partijen

Geachte Voorzitter,

Naar aanleiding van de recente verkiezingen en de toekomstige federale regeringsvorming wil het Vlaams Geneeskundigenverbond u laten weten dat de defederalisering van de gezondheidszorg in deze legislatuur een absoluut breekpunt is voor onze vereniging. We zijn ervan overtuigd dat deze opportuniteit, waarbij een ruime meerderheid van de Vlaamse kiezers zich positief over deze defederalisering hebben uitgesproken (zie de recente verkiezingsprogramma's van de politieke partijen inzake de gezondheidszorg: www.akvsz.org), de gelegenheid bij uitstek is om dat programmapunt te verwezenlijken.

Er zijn meerdere argumenten voor het toewijzen van de gezondheidszorg aan de deelstaten.

1. Er is vooreerst de reeks inhoudelijke argumenten. Het is belangrijk dat beide deelstaten vrijuit hun eigen klemtonen kunnen leggen. Een grotere efficiëntie wordt bekomen door curatie te laten samengaan met preventie. Door de deelstaten hiervoor te responsabiliseren zal dit ongetwijfeld leiden tot een spaarzamer beleid.
2. De resolutie nr. 4 van 3 maart 1999, goedgekeurd door het Vlaams Parlement, en de Octopusnota van 2008, toegevoegd aan het Vlaamse regeerakkoord 2009, goedgekeurd door de coalitiepartners CD&V, SP.A en N-VA, vormen een democratische basis.
3. Op de vraag naar de wenselijkheid van de defederalisering van de gezondheidszorg tijdens een peiling ingericht door DE HUISARTS in maart ll., antwoordde 73,1 % van de Vlaamse huisartsen voorstander te zijn van een volledige overheveling en nog eens 15,9 % pleitte voor een gedeeltelijke overheveling.

We zouden het dan ook bijzonder waarderen indien u ons zou uitnodigen voor een gesprek waarbij wij onze eisen kunnen toelichten en u tevens laten kennis maken met onze visie over een toekomstige Vlaamse gezondheidszorg.

Met de meeste hoogachting,
Namens de Raad van Bestuur van het VGV,

Dr. J. Dockx
Voorzitter VGV

Dr. B. Garmyn
Secretaris VGV

OVV-MEDEDELINGEN

PERSMEDEDELING OVERLEGCENTRUM VAN VLAAMSE VERENIGINGEN (OVV) - 20 JUNI 2010

De Vlaamse partijen moeten nu samen de stap zetten naar meer Vlaanderen

13 juni 2010 zal niet snel vergeten worden. Nooit eerder in de Belgische geschiedenis was een Vlaams-Nationalistische partij de grootste. De Vlaamse kiezer gaf een duidelijk signaal. Een signaal dat de Vlaamse partijen nu samen de stap moeten zetten naar meer Vlaanderen.

De laatste tien jaar werden de Vlaamse verzuchtingen genegeerd of na het zoveelste Franstalige 'NON' in de koelkast opgeborgen. Vandaag kunnen de Vlaamse eisen niet meer worden genegeerd. Het OVV hoopt dat de Vlaamse partijen inzien dat de tijd om elkaar te bestrijden nu voorbij is. Nu is het tijd voor samenwerking. Tijd om samen aan de onderhandelingstafel een duidelijke stap naar meer autonomie te realiseren.

Bij die onderhandelingen moeten de vijf Vlaamse resoluties het minimum zijn. Deze resoluties werden op 3 maart 1999 goedgekeurd door het Vlaams Parlement, en worden bijgevolg gedragen een groot deel van het Vlaams electoraat. Het OVV stelt zich positief op, en hoopt dat we snel evolueren naar een vrijer Vlaanderen dat goed bestuurd kan worden en een accuraat antwoord kan geven op de sociaal-economische uitdagingen van deze tijd.

Bram Hermans - Voorzitter OVV

PRE-ELECTORALE BEVRAGING VLAAMSE POLITIEKE PARTIJEN over HERVORMING SZ door AK-VSZ

"Sociale Zekerheid: een bevoegdheid van Vlaanderen en Wallonië actiegericht op de politieke agenda te zetten en in het maatschappelijk debat brengen" is de opdracht van het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid. Hoever is dit reeds doorgedrongen tot de programma's van de politieke partijen? We vergeleken de programma's uitgebreid en stelden de verschillende studiediensten 7 pertinente vragen. We mochten op ieders medewerking rekenen. Alleen jammer dat de SP-a niet meewerkte aan deze zinvolle vergelijking.

De antwoorden van de partijen zijn samengevat in onderstaande tabel. Uit bezorgdheid voor een objectieve weergave en uit respect voor de precieze formuleringen van hun standpunten verwijzen we naar de volledige tekst op onze webstek: www.akvsz.org.

1. Wat is het algemeen standpunt van uw partij m.b.t. de staatshervorming?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Confederaal model met zwaartepunt bij de deelstaten en de 5 resoluties Vlaams Parlement als referentiekader	*Grondige hervorming naar modern en constructief federalisme*	*Zelfstandig Vlaanderen als lidstaat van een Belgische confederatie*	*Onafhankelijk Vlaanderen als lidstaat van de Europese Unie*	*Meer autonomie voor Vlaanderen; maar ook een sterkere federale overheid*	Geen antwoord	*Volledig soevereine Vlaamse republiek (Brussel inbegrepen)*
2. Voor welke takken van de Sociale Zekerheid (en de sociale Bijstand) is uw partij voorstander van een volledige splitsing?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Overheveling van het volledige gezondheids- en gezinsbeleid, met inbegrip van gezondheidszorg-verzekering en gezinsbijslagen, als einddoel	*Geen.*	*Niet van toepassing (zie 1)*	*Niet van toepassing (zie 1)*	*Gezinsbijslag Gezondheidszorgen*	Geen antwoord	*Niet van toepassing (zie 1)*

3. Indien uw partij kiest voor gesplitste bevoegdheden (voor één of meerdere takken), wat zijn dan uw voorstellen?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Intussen stapsgewijze overheveling van aspecten van de gezondheidszorg	• *Delen van gezondheidszorg (met behoud van federale financiering)* • *Gezinsbeleid hoort aan de gemeenschappen* • *Kinderbijslag blijft federaal*	*Niet van toepassing (zie 1)*	*Niet van toepassing (zie 1)*	*Geen antwoord*	Geen antwoord	*Niet van toepassing (zie 1)*
4. Is uw partij voorstander van een volledige splitsing van de Sociale Zekerheid en de Sociale Bijstand?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Neen	*Neen*	*Ja*	*Ja*	*Neen*	Geen antwoord	*Ja*
5. Op welk politiek beslissingsniveau (gemeenschap, gewest, provincie, gemeente) ziet uw partij de eventuele defederalisering?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Gemeenschappen	• *Delen van gezondheidszorg geregionaliseerd* • *Gezinsbeleid naar de gemeenschappen*	*Gemeenschappen*	• *De gemeenschappen voor kinderbijslag en gezondheidszorg* • *Best de gemeenschappen voor de andere takken*	*Gemeenschappen*	Geen antwoord	*Gewesten*
6. Voorziet uw partij een specifieke regeling voor Brussel?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Gemeenschapskeuze	*Nieuwe bevoegdheden voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (met behoud van de huidige financieringsmechanismen)*	*Keuze tussen de Vlaamse en de Franstalig-Waalse sociale zekerheid*	*Gemeenschaps-keuze*	*Eventueel via de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie*	Geen antwoord	*Vlaamse sociale zekerheid voor alle Brusselaars (zie 1)*
7. Is uw partij voorstander van solidariteit na de hervorming?						
CD&V	Groen!	LDD	N-VA	Open-VLD	SP-a	Vlaams Belang
Interpersoonlijke solidariteit tussen de Belgische burgers onder voorwaarden van transparantie, omkeerbaarheid en responsabilisering van de gemeenschappen	• *Blijvende solidariteit met een financiële responsabilisering van de gewesten* • *Deel van de inkomstenbelasting van de pendelaar die in Brussel werkt uitkeren aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*	• *Afbouw van de transfers gedurende een aantal jaren* • *Indien de Franstaligen de confederale piste weigeren, dan moeten de Vlaamse partijen opteren voor een volledig onafhankelijk Vlaanderen*	• *Solidariteit binnen meetbare en tijdsgebonden afspraken om de tewerkstelling op een hoger niveau te brengen* • *Wil af van transfers die het tegenovergestelde effect hebben op tewerkstelling en economische groei* • *Transfers moeten transparant zijn en responsabiliserend werken*	*Ja, maar met maximale responsabilisering van de gemeenschappen*	Geen antwoord	• *Zoals tussen alle staten in Europa* • *Bijzondere solidariteit met Wallonië kan door middel van een verdrag*

BRIEF AAN INFORMATEUR BART DE WEVER – AK-VSZ – 30/06/2010

Mechelen, 30 juni 2010

Aan de informateur
Bart De Wever

Geachte heer informateur,

Met genoegen stelt het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid vast dat de kiezer bij de jongste stembusgang een duidelijk signaal gaf voor méér Vlaanderen. Wij wensen u en uw partij hiervoor te feliciteren. Een grondige staatshervorming is nu dichterbij dan ooit. Het is immers tijd om NU te DURVEN VERANDEREN.

Als Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid zijn we al jaren bezig met het dossier van de Vlaamse Sociale Zekerheid. Onze doelstelling is de defederalisering van de ganse sociale zekerheid. Het zal u dan ook niet verbazen als wij vanuit het Aktiekomitee onze oproep vandaag herhalen om werk te maken van een eigen Vlaams beleid voor de gezondheidszorgen, de kinderbijslagen, de pensioenen en de werkloosheidsvergoedingen.

Gezien de antwoorden van uw partij op een recente bevraging aan de politieke partijen zijn we ervan overtuigd dat we op dit vlak gelijke doelstellingen beogen. We stellen onze expertise vanuit het Aktiekomitee Vlaamse Sociale Zekerheid dan ook graag ter beschikking om mee te bewijzen dat de splitsing van deze sectoren en de Vlaamse invulling ervan wel degelijk kunnen.

Wij rekenen er op dat de zo verhoopte en besproken grondige staatshervorming eindelijk realiseert wat in de beruchte vijf Vlaamse resoluties in 1999 én in de opeenvolgende Vlaamse regeringsverklaringen opgenomen is. De kiezer heeft u hiertoe alvast een duidelijk mandaat gegeven!

Met de meeste hoogachting,

Gui CELEN
voorzitter

Erik STOFFELEN
secretaris

Wil men, net als in de taalgrensgemeenten, ooit tot een pacificatie komen in de rand, dan dient er een duidelijke grens te komen. Geen poreuze grens, dit is een grens met gaatjes, zoals op heden de faciliteiten.

Hendrik VUYE, hoogleraar Staatsrecht Universiteit Namen – DE MORGEN – 03/06/10

Een groep die eensgezind optreedt, wint het altijd van een konkurrent die weliswaar talrijker en welvarender is maar verdeeld aantreedt. Die oude stelling wordt opnieuw bevestigd door de Waals-francofone minderheid in België, die geen enkele veldslag, hoe gering ook, meer verloren heeft sinds zij in 1997 over alle partijpolitieke meningsverschillen heen een soort regering van nationale unie wist tot stand te brengen.

Mark GRAMMENS – JOURNAAL - 03/06/10

Als ik het tv-nieuws probeer te bekijken in het Nederlands én in het Frans, is het soms overduidelijk hoever de zienswijzen verschillen.

Rolf FREDRIKSSON, correspondent in Brussel voor de nationale publieke omroep van Zweden – DE TIJD – 10/06/10

Aan onze politici vragen we dan ook om de jarenlange lippendienst aan de eerstelijnsgeneeskunde in een volgende legislatuur om te zetten in een beleid dat huisartsen echt ondersteunt.

Herman MOEREMANS, SVH – ARTSENKRANT – 04/06/10

Vlaanderen moet niet alleen preventieve maar ook curatieve zorg in handen krijgen.

Dirk DEVROEY, professor en diensthoofd huisartsgeneeskunde VUB – De HUISARTS – 10/06/10

Het eenvoudigste is de overheveling van het hele gezondheidsbeleid naar de lokale gemeenschappen.

Professor Paul VAN ROYEN, UA – DE HUISARTS – 10/06/10

VGV-CULTUUR

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND

Bij Ensor op bezoek (tot 29.08)
MuZEE!, Romestraat 11, Oostende.
Tentoonstelling in het kader van de grote Ensor herdenking in 2010
www.kunstmuseumaanzee.be

Dicht bij Elsschot (tot 31.12)
AMVC –Letterenhuis, Minderbroederstraat 22, Antwerpen
Brieven handschriften en foto's
www.letterenhuis.be

American Documents (tot 05.09)
Fotomuseum Provincie Antwerpen, Waalse Kaai 47, Antwerpen
Amerikaanse fotografen vanaf de jaren 70.
www.fotomuseum.be

Closing Time. Jan Vanriet (tot 03.10)
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Leopold de Waelplaats, Antwerpen
Confrontatie met oude en moderne meesters.
www.kmska.be

Met de trein (tot 12.09)
Erfgoedsite Lamot, Van Beethovenstraat 8-10, Mechelen
De geschiedenis van de trein
www.mechelen.be/metdetrein.

Van Baksteen tot heden (tot 14.08)
Gemeentelijk Jakob Smitsmuseum, Sluis 155, Mol
Fraai aanbod van kunst van eigen bodem.
www.jakobsmits.be

Brandbaar Beeld. 600 jaar houtsneden en houtgravures. (tot 28.11)
Historische Drukkerij, Steenweg op Mol 84, Turnhout
Verborgen schatten uit de collectie.
www.historischedrukkerij.be

A passage to Asia (tot 10.10)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Uitwisselingen van schatten tussen Azië en Europa
www.bozar.be

GEO-graphics (tot 26.09)
Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
200 etnografische stukken uit Afrika
www.bozar.be

Kunstenfestival Watou (tot 05.09)
Tussen taal en beeld, verzamelde verhalen,
info@watou2010.be, www.watou.2010.be

De wereld andersom en Geen schuld wel straf, foto's van Lieven Nollet (tot 12.09)
Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 43, Gent
Art Brut uit Parijs en foto's van geïnterneerden.
www.museumdrguislain.be

Antoon Van Dijck, Meesterwerk of Kopie? (tot 22.08)
M van Museum Leuven, L. Vanderkelenstraat 28, Leuven
Twee versies van de Heilige Hiëronymus met een engel
www.mleuven.be

Congostroom en verhalen over 50 jaar onafhankelijkheid (tot 09.01.11)
Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvensesteenweg 13, Tervuren
Reis langsheen de Congostroom en getuigenissen over de onafhankelijkheid.
www.africamuseum.be

Ivoor in Brugge. Schatten uit musea, kerken en kloosters (tot 07.11)
Memling in Sint-Jan-Hospitaal-museum, Mariastraat 38, Brugge
Kunstwerken in ivoor
www.museabrugge.be

Sjouwers voor de oorlog (tot 15.08)
In Flanders Field Museum, Grote Markt 34, Ieper
Tentoonstelling over de 140.000 Chinese arbeiders tijdens WO 1.
www.inflandersfield.be

BUITENLAND

Amsterdam

- Aan het Russische Hof (tot 30.12)
- Matisse tot Malevich (tot 17.09)

Jan Dockx

De eerste lijn en de huisartsgeneeskunde versterken, kan nooit binnen de federale RIZIV-structuren en overlegorganen. … Daarom zijn defederalisering en homogene bevoegdheidspakketten nodig.

Geert VERRIJKEN – DE HUISARTS – 10/06/10

Volgens mij zitten daar drie breekpunten in voor N-VA: de overheveling van de personenbelasting naar de deelstaten; een meer ondergeschikt statuut voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; en het meest fundamentele: een splitsing van de gezondheidszorg en de kinderbijslagen.

Bart MADDENS, politicoloog KU Leuven – DE TIJD 15/06/10

VGV BEZOCHT

1 Dubbeltentoonstelling Frida Kahlo en El Greco.

Met ruim 50 deelnemers hebben we op 13 maart beide uitzonderlijke tentoonstellingen bezocht in het Paleis voor Schone Kunsten.

Frida Kahlo (1907 – 1954)

Mexico viert in 2010 een dubbele verjaardag: tweehonderd jaar onafhankelijkheid en honderd jaar revolutie. Frida Kahlo is terecht bij uitstek hiervan het uithangbord. Na een ernstig busongeval in 1925, waarna zij de ene operatie na de andere onderging, heeft zij een dramatisch leven geleid. Haar huwelijksleven met de beroemde Diego Rivera, schilder-muralist van de revolutie, was bovendien zeer turbulent.

Het PSK toonde 19 werken, één ets en zes tekeningen, en noemt haar in de brochure een vertegenwoordigster van het surrealisme. Tegen dit etiket heeft ze zich echter levenslang verzet, waarbij zij zichzelf rangschikte bij het realisme. In haar zeer talrijke zelfportretten heeft ze haar eigen realiteit geschilderd. Kenmerkend daarbij is dat zij steeds Mexicaanse kleding draagt met precolumbiaanse sieraden, waarbij zij haar verbondenheid met de oorspronkelijke inwoners toont. Op het einde van haar leven was ze een overtuigde communiste en haar laatste schilderij was een onvoltooid portret van Stalin. De hier getoonde werken komen uit de omvangrijke collectie Museo Dolores Olmedo.

Dank zij een beperkte toegang met tijdslimiet was er toch voldoende gelegenheid om op eigen tempo deze relatief kleine werken goed te bekijken.

Domenikos Theotokopoulos "El Greco" (ca 1541 – 1614)

El Greco, 'DE GRIEK' is een bijzonder fenomeen in de renaissance. Van opleiding was hij icoonmaker. Hij ging zich in Venetië verder bekwamen bij Titiaan en Tintoretto waar hij respectievelijk de zuiverheid van kleur en het maniërisme combineerde met zijn Byzantijnse achtergrond. Na een ontmoeting met Michelangelo in Rome, waar hij '*het Laatste Oordeel'* fel bekritiseerde, vestigde hij zich in 1580 te Toledo. Hij kreeg talrijke opdrachten van de kerk en was tevens een populair portrettist. Hij had talrijke geschillen met zijn opdrachtgevers over interpretatie van religieuze thema's, kleurgebruik en verlenging van figuren. Tot het begin van de 20ste eeuw raakte zijn werk in de vergetelheid. Nu wordt hij beschouwd als de belangrijkste vertegenwoordiger van het maniërisme.

De tentoonstelling toonde topwerken als *'De tranen van de heilige Petrus'*, '*Christus wordt ontkleed*' en als hoogtepunt de reeks '*Apostelen*', dat als El Greco's artistiek testament wordt beschouwd. Alle werken zijn afkomstig uit het El Grecomuseum te Toledo. In tegenstelling tot Kahlo hebben we deze tentoonstelling bezocht met gidsen.

2. Gustave Van de Woestyne

Op zaterdag 12 juni waren we met 25 deelnemers in het Museum voor Schone Kunsten te Gent om met twee gidsen deze uitzonderlijke tentoonstelling te bezoeken. Gustave Van de Woestyne (1881 – 1947) was een belangrijk vertegenwoordiger van het symbolisme in België. In deze lang verwachte retrospectieve komen aan de hand van 140 geselecteerde werken alle aspecten van deze veelzijdige kunstenaar in beeld, zowat de helft van zijn oeuvre. Van de Woestyne hanteerde de meest uiteenlopende stijlen en werd vooral bekend door zijn boerenfiguren, portretten en religieuze taferelen. Hij liet zich inspireren door de Italiaanse renaissance en de Vlaamse primitieven. Uiteindelijk wordt hij gerekend tot de avant-garde. Hij sloot een persoonlijk compromis tussen het expressionisme en het kubisme. Daardoor ontstaat de indruk dat hier verscheidene kunstenaars aan het werk waren. Door de bijzonder fraaie presentatie is deze uitzonderlijke tentoonstelling een ware lust voor het oog en mag dan ook zonder twijfel gerekend worden tot een van de mooiste en boeiendste van dit jaar.

Jan Dockx

VGV BEZOEKT

Op zaterdag 11 september bezoeken we niets want zowel de STAM te Gent als de Ensortentoonstelling zijn beiden op die datum nog niet geopend. Daarom bezoeken we '*Ensor ontmaskerd'* op zaterdag 16 oktober in het ING Cultuurcentrum op het Koningsplein. Deze overzichtstentoonstelling ter gelegenheid van zijn 150ste verjaardag is een samenwerking tussen het ING, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten (KMSK) te Antwerpen en het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel. James Ensor, de '*Prins der schilders'*, behoort tot een van onze belangrijkste schilders en wegbereiders van de moderne kunst. Hij was een geniale en uiterst productieve kunstenaar met een complexe persoonlijkheid. Met zijn fascinatie voor het licht en de dood is hij een geestesverwant van Breugel en Bosch. In '*Ensor ontmaskerd'* worden 150 tekeningen en 60 schilderijen met elkaar geconfronteerd om zo de denkwereld van deze eigenzinnige kunstenaar en het ontstaansproces van zijn meesterwerken te verduidelijken. Deze tentoonstelling focust op drie thema's. Ensor behoort tot één van de belangrijkste realistische schilders met stillevens, portretten en moderne genretaferelen. Het tweede thema gaat dieper in op het meest originele en vernieuwende deel van zijn oeuvre met de bekende groteske voorstellingen en maskertaferelen. Maar het zijn vooral zijn tekeningen, die zelden geëxposeerd worden, die de sleutel vormen tot Ensors bekende werken. De Ensorverzameling van de KMSK, bestaande uit 37 schilderijen en meer dan 500 tekeningen, behoort tot de belangrijkste ter wereld en Herwig Todts is als eminent Ensorkenner de curator.

Complementair aan deze tentoonstelling toont het Paleis voor Schone Kunsten in de wandelgangen rond de Henry Le Boeuf-concertzaal een buitengewone verzameling handschriften, publicaties, documenten en foto's die op Ensor een ander licht werpt als componist en schrijver. Het Mercatorfonds geeft bij die gelegenheid een boek uit met een zacht cover, afmetingen 25 op 21 cm, 224 pagina's met 250 illustraties in kleur. De auteur is de curator. De tentoonstelling is geopend van 7 oktober 2010 tot 13 februari 2011. Inlichtingen kunnen ingewonnen worden op www.ing.be/art of art.department@ing.be

Op hetzelfde ogenblik is er tevens een tentoonstelling in Oostende in MuZEE!, Romestraat 11:*'Bij Ensor op bezoek'* die tot 29 augustus te bezoeken is. Ik was echter weinig onder de indruk van de samenstelling en zou een bezoek niet bijzonder willen aanbevelen. Ik had de indruk dat het museum zijn laden heeft leeggemaakt om zoveel mogelijk te exposeren.

Jan Dockx

DEXIA BEZIT DE GROOTSTE PARTICULIERE KUNSTCOLLECTIE IN BELGIE

De Dexiacollectie omvat ongeveer 4.500 werken en is ontstaan uit de samenvoeging van drie verzamelingen. Na de tweede wereldoorlog begonnen het Gemeentekrediet en Paribas nationaal erfgoed te verzamelen om te vermijden dat waardevolle werken naar het buitenland zouden verdwijnen. Voornamelijk Amerikaanse verzamelaars kochten voor relatief weinig geld topstukken aan. Het Gemeentekrediet legde het accent op het verwerven van Belgische kunst vanaf 1860, terwijl Paribas het historische Osterriethhuis op de Antwerpse Meir verwierf en vooral oude kunst van de 16de tot de 18de eeuw aankocht. Bacob, ontstaan in 1980, was de 3de bank die onderdeel werd van Dexia. Deze laatste legde zich vooral toe op internationale hedendaagse kunst. Dexia heeft, in het kader van het mecenaatprogramma "Cultuur voor iedereen", de bovenste twee verdiepingen van haar kantoorgebouw aan de Pachecolaan te Brussel ingericht als een galerie, die elke 3de zaterdag van de maand gratis kan worden bezocht, mits reservatie op de site www.dexia.be. Tot nu toe werd de collectie reeds door ongeveer 6000 bezoekers bezocht. Een selectie van 100 topwerken zijn er tentoongesteld waaronder Ensor, Spilliaert, Magritte, Wouters, Khnopff, Delvaux…

Enkele topwerken zijn '*Dageraad over de stad'* van Delvaux, '*De dronkaards'* van Ensor en '*Het sleutelverhaal*' van Magritte. Verder bezit Dexia het volledige grafisch werk en 7 schilderijen van Ensor, 5 werken van Tuymans, Fabre, Delvoye en Vanmechelen. Dexia beschouwt haar verzameling niet als een belegging maar als mecenaat aangezien er geen meerwaarden worden gerealiseerd door verkoop. Hedendaagse kunst wordt vroeg aangekocht omdat die enerzijds betaalbaar is en anderzijds de kunstenaar financieel wordt gesteund. De jaarlijkse wedstrijd '*Dexia Art*' stimuleert jong talent in de klassieke muziek en beeldende kunst.

In Antwerpen werd op 20 april het Osterriethhuis voorgesteld aan de pers. Het behoort tot een van de belangrijkste bouwwerken van de architect Jan-Pieter van Baurscheit de Jonge (1699 – 1768). Het staat bekend als een van de mooiste patriciërshuizen van de stad en is een beroemd voorbeeld van de rococostijl in België. In 1938 werd het Osterriethhuis geklasseerd als historisch erfgoed en na ernstige oorlogsschade werd in 1948 de restauratie aangevat op initiatief van het toenmalige Paribas. De collectie omvat ondermeer Vlaamse meesters uit de 16de en 17de eeuw zoals Van Dijk, Jordaens, Savery en prachtige portretten van Pourbus.

Maar in de 'schatkamer' hangen twee olieverfschetsen van Rubens ('*De roof van de Sabbijnse maagden'* en '*De verzoening van de Sabbijnen en de Romeinen'*) en een prachtige Jan Breugel de Oude ('*Offer van Ceres met vruchtenguirlande'*). Verder nog een schitterend reiskabinet overvloedig ingelegd met schildpad. De heer Naessens was een visionair verzamelaar, die reeds in de jaren zestig het belang inzag van het behoud van ons eigen kunstpatrimonium. Hij was het topstukkendecreet ver vooruit. Zo kocht hij bij Sotheby de beide schilderijen van Rubens aan. Samen met de kunstwerken van Breugel, zijn zij opgenomen in het topstukkendecreet en kunnen zij ons land niet meer ongezien verlaten.

Volgens mevrouw Jaspers, conservator van de collectie, kan bij voldoende belangstelling eveneens een bezoekregeling worden getroffen voor de collectie in Antwerpen. www.dexia-artgallery.be.

Jan Dockx

MUZIKALE EVENEMENTEN

SYMBIOSE TUSSEN MUZIEK EN DANS
Het FESTIVAL de SABLE

De inherente band tussen dans en muziek is in onze westerse cultuur wellicht nooit zo intens geweest als tijdens de Renaissance en Barok. Aan de Franse hoven werd de dans even hoog geschat als de muziek en was de dansmeester minstens zo gerespecteerd als de muziekmeester! De dansvormen, als het menuet, de gigue, de pavane of nog andere sarabandes zijn in ons bewustzijn verengd tot één klankbeeld. Doch, zoals de retoriek in de muzikale expressie kan worden bestudeerd, zo kan dit evenzeer voor de corporele expressie, de gestiek. Daarop focust dit festival, dat straks aan zijn 32ste editie toe is en met verve wordt geleid door Jean-Bernard Meunier. Jaarlijks wordt ook een Academie georganiseerd, waar instrumentisten, zangers, dansers en choreografen uit alle hoeken van de wereld op afkomen en onder begeleiding van specialisten studeren. Dit luik start reeds op 19 en duurt tot 29 augustus. Doch er is ook een uitgesproken muzikaal luik dat start op 24 augustus en een volle week lang gerenommeerde ensembles en solisten in een zeer kleurrijk en afwisselend programma naar voor schuift. Een bloemlezing? Onder meer '*Les Arts Florissants'* met Paul Agnew, *'Le Poème Harmonique*' onder Vincent Dumestre, *'Les Talents Lyriques'* met Christophe Rousset, *'Orfeo 55* 'met Nathalie Stutzmann en '*Gli Incogniti*' met Amandine Beyer...wat wil je nog meer?... Voor wie onverzadigbaar is, zijn er de gehele week zowel morgen-, namiddag-,als avondconcerten. Ook in deze creaties is de dans prominent aanwezig. De Franse hofdansen en het operaballet zullen hun geheimen prijsgeven.

Daarnaast is de streek rond de rivier, de Sarthe ook toeristisch interessant. Le Mans bvb. is veel meer dan het autocircuit...Wil je contrasten? Zing dan het gregoriaans mee met de monniken van Solesmes op vijf minuten van Sablé-sur-Sarthe verwijderd... En dan die sfeer van 'La France profonde' ...Nu boeken!
info:www.sable-culture.fre-post: culture@sablesursarthe.fr tel: 0033/243 62 22 20

Luc Schaeverbeke

OOK DE VLAAMSE OPERA KIJKT OOSTWAARTS ...

"MIJN ORIËNT"

Voor zijn tweede seizoen koos Aviel Cahn, als intendant van de Vlaamse Opera, voor het thema "Mijn Oriënt". Het luik 'opera' verwijst naar locaties, personages en ideeën die in de oriëntaalse wereld wortel schoten. Met dit thema loopt hij toevallig (?) in de richting die ook het Brugse MAfestival straks inslaat ...

'*Aida'* van Verdi, Mozarts '*Entführung'* en '*Die Frau ohne Schatten'* van Richard Strauss zijn hoofdbestanddelen van dit menu. De tafel wordt met negen operatitels gedekt. Daaronder de wereldcreatie: '*L' Intruse* 'van de Vlaming Luc Brewaeys naar motieven van Maeterlinck in de regie van Stef Lernous en '*Is it Love?'*, een creatie voor jongeren met naast drie zangers, ook hiphopdansers. Daarbij nog vijf concerten: Rossini's '*Stabat Mater'*, het '*Requiem'* van Fauré, van Beethovens '*Missa Solemnis'* en Mahlers '*Das Lied von der Erde'*. Muhai Tang dirigeert een Koningin Elisabethwedstrijd laureaat! Er zijn nog andere initiatieven, zoals een reeks debatten met Rik Torfs die met enkele opmerkelijke internationale gasten zal praten over de spanningsverhoudingen tussen oost en west. Verder de reeks '*Medeklinkers*' i.s.m. *Behoud de Begeerte*: vier literaire evenementen waar binnen het thema Oriënt door bekende auteurs de link zal worden gelegd tussen opera en literatuur. Ook volgend seizoen presenteert onze cultuurinstelling nr. één het uitgebreid randprogramma *Opera+* terug. Dit wordt gedragen door *warming ups*, themadagen, *backstage*, film en operalunch, alsook inleidende voordrachten. En '*In de keuken van de opera'* is een cursus voor beginners die de drempel voor opera te hoog vinden...Het seizoen opent op 1september met '*L'Amour de loin*' van Kaija Saariaho (1952), een coproductie met English National Opera, uit Londen en de Canadian Opera Company uit Toronto. Naast de gespecialiseerde dirigenten zal de nieuwe chef Dmitri Jurowski uiteraard de meest terugkerende naam zijn op de affiche.

Info: www.vlaamseopera.be telefonisch: 070 22 02 02

Luc Schaeverbeke

KWALITEIT en DIVERSITEIT kenmerken van nieuw seizoen.

CONCERTGEBOUW BRUGGE

Artistiek directeur Jeroen Vanacker en algemeen directeur Katrien Van Eeckhoutte hebben duidelijk op kwaliteit en diversiteit gemikt bij het samenstellen van het programma van volgend seizoen. Het introduceren ervan maakt het er niet gemakkelijker om: 120 of meer producties voorstellen ... hoe begin je daaraan. Het wordt een beetje eenvoudiger als je het per discipline groepeert.

° CON TEMPO is het eerste luik dat mikt op een meer hedendaags repertoire en o.m. Muziektheater Transparant, het Spectra ensemble en het GrauSchumacher pianoduo naar voor schuift. Boulez, Stockhausen, Schönberg...is het modern genoeg?

° Niet minder dan 14 avonden zijn aan DANS gewijd. De Keersmaeker, Sidi Labi Cherkaoui kunnen niet ontbreken.

° KAMERMUZIEK is al even prominent aanwezig en naast het Danel kwartet pronkt er een pleiade van duo's, trio's en ensembles die muziek brengen van Bach tot Kurtág.

° KLAVIER pakt o.m. uit met een Koningin Elisabeth laureaat naast gevestigde namen: Andreas Staier, Jan Vermeulen, Pierre-Laurent Aimar en Abdel Rahman El Bacha, dat spreekt toch aan!

° Het luik MUZIEKTHEATER kan er prat op gaan 6 avonden te stofferen terwijl ORKESTRAAL een bijzonder imposant programma aanbiedt en heel hoog mikt met o.m. het Budapest Festival Orchestra, de Brussels Philharmonic, het Nationaal Orkest, Anima Eterna, La Petite Bande, de Philharmonie en de Bamberger Symphoniker.

° VOX profileert zich rond de stem met zowel solo- als koorrecitals...niet minder dan 24 producties!

° En tenslotte zijn er de reeksen SCOOP en CLUB naast 3 FAMILIEVOORSTELLINGEN. De partners voor dit prestigieuze aanbod zijn Anima Eterna, Muziektheater Transparant en Rosas.

Concertgebouw Brugge biedt diverse abonnementformules en muziekpassen aan. Jongeren, senioren en groepen kunnen genieten van speciale kortingen. Doch dit is slechts een fractie binnen ongelooflijk veel mogelijkheden!

Info: www.concertgebouw.be - tel.+32 70 22 33 02

Luc Schaeverbeke

GENTSE HANDELSBEURS: 'MUZIEK HOORT VOOR IEDEREEN TE ZIJN'

In haar inleiding bij de zopas verschenen programmabrochure voor het aanstaande klassieke concertseizoen beweert Liesbeth De Voogdt terecht dat grote namen wel gemakkelijk de aandacht trekken doch dat de ware melomaan ook wel eens vers bloed lust...en zijn hart kan ophalen aan de passie en gedrevenheid van prille musici... De Handelsbeurs wil daarom met o.m. alternatieve formules en masterclasses de vaak al te strakke grenzen doorbreken tussen uitvoerder en publiek. En inderdaad, kritisch de concertreeksen overlopend, zijn dit geen holle verklaringen en maakt men het de geïnteresseerde ook mogelijk een adequate abonnementsformule uit te kiezen.

Dit jaar focust men op Igor Stravinski, wiens kamermuziek als een rode draad doorheen de verscheidene items werd geweven. Er is een reeks rond de PIANO, een luik KWARTET, een cyclus NIEUWE GELUIDEN, naast VIOOL- VIOLA en een laatste bundel rond OUDE MUZIEK waarin ook de meeste vocale vertolkers terug te vinden zijn. Vernieuwing is er zeker...doch Severin von Eckardstein, Alain Planès, Angelika Kirchschlager, Claire Chevalier en andere Yossif Ivanovs zijn ook niet de eerste de besten ... Laatstgenoemde geeft trouwens ook een Masterclass en als steun aan jonge musici wordt een podium verleend aan aanstormend talent van het Gentse Conservatorium en het Orpheus Instituut. Onder het motto '*Samen sterk'* organiseert de Handelsbeurs tenslotte twee coproducties: het Belcea kwartet met de mezzo Kirchschlager i.s.m. het Festival van Vlaanderen naast het gemeenschappelijk kwartetabonnement met het Muziekcentrum Bijloke.

De totale reeks opent op woensdag 15 september met een optreden van het ORCiM ensemble. Tenzij anders aangekondigd beginnen alle concerten om 20 u 15. De foyer opent om 19 u. Tickets via de website: www.handelsbeurs.be of telefonisch: 09/ 265.91.65. Ook aan de balie van Uitbureau Gent vzw en de Avondkassa van de Handelsbeurs. Diverse kortingen zijn voorhanden.

Luc Schaeverbeke

UIT DE DISCOTHEEK

CD Harmonia Mundi Benelux HECTOR BERLIOZ (1803-1869) Symphonie Fantastique Le Carnaval Romain
Uitvoerders: ***Anima Eterna Brugge / Jos van Immerseel***
"Geniale worp van een musicus die de grenzen verkende van het onmogelijke" aldus Van Immerseel, die na bronnenvermelding, de *Symphonie Fantastique* als "een waar monument van de 19e eeuw van orkestratiekunst, van verbeelding" bestempelt. Berlioz maakte,na grondige studie van orkestratie en instrumentatie, deze (autobiografische) *muzikale schets van verschillende situaties in het leven van een jonge muzikant.* Thema: het beeld van een vrouw , die beantwoordt aan het ideale wezen uit zijn droomwereld , wordt de "idée fixe" waarmee hij een ingebeelde buitensporige passie beleeft vol emoties. Dit alles verklankt in "*Mijmeringen - Een bal – Landelijk Tafereel – Mars naar het schavot – Droom van een Heksensabbat." Z*alige lyriek in de strijkers en subtiele idyllische dialogen bij de warmtonige houtblazers monden uit in weergaloze orkestratie voor onheil en sardonische Dies Irae-apocalyps. Jeroen Bosch in muziek. Heilzaam contrast schept de sublieme Engelse hoornsolo in *Carnaval Romain.*
Begeesterende verbeelding en instrumentaal meesterschap bij dirigent en orkest staan borg voor intens muziekgenot.

CD Ricercar 290 (i.s.m. Eufoda 1376) ROLAND DE LASSUS (1532-1594) Bonjour mon coeur
Uitvoerders: ***Capilla Flamenca,*** Concept en artistieke leiding*:* ***Dirk Snellings***
"Kleinkunst van grote allure bij Lassus en tijdgenoten", "meesterlijke miniaturen". Zo typeert Ignace Bossuyt de Franse chansons van de beroemdste en meest geïmiteerde componist in die tijd. In rake bewoordingen schetst hij de tijdsgeest en de muziekpraktijken, door Lassus gretig gebruikt om zijn veelzijdig talent te laten floreren via een rijk emotioneel en muzikaal kleurenpalet. In deze opname bekoorden al onmiddellijk het strelend gezongen *Bonjour mon coeur* mét verfijnde bewerking, het virtuoze *Passomezzo,*de zangerige instrumentatie, het pittige *Sur le marché d'Arras*, het aangrijpend *Zu aller Stund,* het mooie madrigaal *La Nuit froide et sombre,* het ontroerend mijmerende *Du fons de ma pensée.* De muzikale teletijdcabine van Capilla Flamenca voert ons met hoorbaar genoegen terug naar die hoofse tijd, waar over '*de liefde*' in al haar facetten gezongen werd (met of zonder kerkelijk fiat)... zonder (bedrieglijke) micro's en (oorverdovende) versterkers. Geniet dus in pure stemming van dit vocaal- instrumentaal heerlijk uitgevoerd liedboeket, dat ochtend, middag, avond en nacht liefdevol kleurt!

CD Fuga Libera 565 Deconstructing the Wall ENESCO - MARTINU – MOKRANJAC
Uitvoerders: ***Lorenzo Gatto***, violin, ***Milos Popovic***, piano.
G.Enesco (1881-1955**)** legendarisch *Roemeens vioolvirtuoos*, omschreef zijn ***3e Sonate pour piano et violon op. 25*** als "een Fantasie over leven en ziel van de zigeuner violist", met nadruk op het spontane improvisatorische karakter ervan. Het nostalgische Andante sostenuto en het allegro con brio beklijven door hun emotioneel karakter en vurig temperament. Een prachtig samengaan van muzikale verdieping en virtuositeit. ***Five Madrigal Stanzas for violin and piano*** (to Albert Einstein), ***H297*** van de *Tsjechische violist* ***B. Martinu*** (1889-1959) zijn prachtige poetische miniaturen. Meeslepende lyriek en dynamische ritmes herinneren aan zijn Moravische heimat. Delicaat sonoor klinkt het madrigaal Andante moderato met zijn prachtig geïnterpreteerde sacrale sfeer. Somber maar ongelooflijk aangrijpend is de post-expressionistische ***Sonata za violinu i klavir*** van de Servische violist ***Vasilije Mokranjac*** **(**1923-1984), die hier zijn getormenteerde ziel blootlegt. Hoge muzikaliteit, mooi harmonisch samenspel en wederzijdse respons in de frasering, sterke gedrevenheid en virtuoze techniek helpen Lorenzo Gatto (2e Laureaat viool KEW 2009) en zijn talentrijke partner Milos Popovic "om de historische muur rond deze ontheemde musici te slopen". Een gedurfde maar succesrijke keuze. Uit het geniaal vioolspel van Enesco zelf blijkt dat hij de "zingende ziel" nooit liet overschaduwen door virtuositeit op zich. Misschien een tip voor de uitvoerders. Uitstekende commentaar van M. Stockem bij de bewogen historiek in leven en oeuvre van deze drie 'geïsoleerde' musici.

CD 'In Flanders Fields' vol. 62 Phaedra *TARQUINIA* P.WELFFENS - J. JONGEN - F. CELIS - A. CRAENS
Uitvoerders: ***Emanon Ensemble*** - ***Raf de Keninck*** , conductor - ***Hubert Damen ,*** reciter
"***Wandelen met Eva***" van ***Peter Welffens*** betekende voor de componist de "kristallisatie van een emotioneel verleden, meer nog, de sublimering van wat eens was". Luisterend kan je de emotionele draagwijdte vermoeden: je kruist een pad van pijn en berusting. Deze héél mooie intieme muziek, choreografisch gedacht, vol fijnzinnige contrasterende expressie werd aan dit ensemble met zijn puike blazers en strijkers eervol en succesrijk toevertrouwd. De ***Rhapsodie*** for Wind Quintet and piano van ***Joseph Jongen,*** in habanerastijl, is een ritmisch aantrekkelijk en bijzonder fraai en dankbaar concertstuk, in glansrijke kleuren vlot en zwierig geschreven, waarin het Emanon Ensemble zich interpretatief duidelijk thuis voelt. Voor ***Tarquinia*** gecomponeerd ***bij vijf gedichten van A. van Wilderode*** (1918-1998) rond Etruskische muurschilderingen, stemde ***Frits Celis*** het diapason af op de geheimzinnige sfeer die uitgaat van deze poëzie (in gewijzigde volgorde omwille van de dramatische spanning). Loom- en irreëel klinkende, steeds verschuivende harmonieën mengen zich met de welluidende stem van acteur Hubert Damen om over *Hypnos,* god van de slaap, te mijmeren. Sfeer van etherische rust creëert F. Celis in *De zwemmer* (laatste gedicht) door bijzonder suggestieve klanken in xylofoon en houtblazers. Met ***Three Summer Pieces*** onthaalt ***Alain Craens*** ons op zeer originele sfeerschilderingen rond ochtend-, middag- en avondgevoelens op een zomerdag. Een kinderliedje dartelt in wisselende gedaanten doorheen de drie delen. Hoboïst A. Craens schrijft in een gevarieerde maar toegankelijke tonentaal, waarvoor het Emanon Ensemble het gedroomde interpretatieve klankbord biedt. Rebecca Diependaal verzorgt de boeiende commentaar. K. Denys, Em. Lauf en St. Vanclooster brengen schitterende Engelse, Franse en Duitse vertaling. Jazeker: ook in 2010 blijft het aangenaam verwijlen in Flanders' Fields!

CD Glossa The Grand Tour WOLFGANG AMADEUS MOZART Music for Horn
Uitvoerders: ***Teunis van der Zwart,*** natural horn , ***Orchestra of the Eighteenth Century – Frans Brüggen***
Dankzij de ontmoeting van de 7-jarige W.A.Mozart met Joseph Leutgeb, legendarisch hoornvirtuoos, en hun levenslange vriendschap nadien, is de natuurhoorn het solistisch best bedeelde blaasinstrument in Mozarts oeuvre. Leutgebs "superieur

talent en vooral zijn bedrevenheid in het perfect uitvoeren van adagio's met de meest zangerige, milde en interessante toon" (cfr. toenmalige Franse pers) verklaren deze composities. Van onvergankelijke schoonheid getuigen: de wondermooie cantilene, haast belcantozang in ***het Hoornkwintet KV 407,*** het gedragen ietwat melancholisch adagio uit ***12 Duo's voor hoorn KV 487*****,** de aangrijpende hoornpartij bij de ***afscheidsaria "Lungi da te"***, waarbij de klankkleur van de natuurhoorn essentieel is voor het weemoedig karakter van de aria. Helemaal overweldigend klinkt de solist in het ***Hoornconcerto in Es KV 447*** met de bewogen Romance (Larghetto) en het spetterend slotallegro. In "***Ein musikalischer Spass" KV 522*** maakt Mozart zich vrolijk over het slecht musiceren van sommige collegae... Daar hoor je wat! Een opname dus vol verrassingen, die de aparte toon en klankkleur van de natuurhoorn, zoals Mozart hem apprecieerde ,volwaardig weergeeft in een absoluut meesterlijke uitvoering. Mozart en Leutgeb juichen toe van ver: tevreden en blijvend enthousiast! ...

CD Fuga Libera 567 FRANZ SCHUBERT Sonate Duo D574 EUGENE ISAYE Sonate op. 27 n° 3 JOHANNES BRAHMS Sonate n° 3 op. 108

Uitvoerders: ***Ilian Garnetz***, violin, ***Alina Bercu***, piano.

Spontane, grenzeloze muzikaliteit, glanzende toonvorming en soepele virtuoze techniek, bezielend legatospel, sterke emotionele betrokkenheid en ontwapenende oprechtheid in het muzikaal discours zijn o.m. de troeven waarmee Ilian Garnetz (3e Laureaat viool KEW 2009) het publiek onmiddellijk voor zich innam. Ook in ***Schuberts Sonate Duo D574*** blijft zijn slanke fluwelen toon fascineren in het klankentapijt dat hij weeft met de melodieuze warme klaviertonen van Alina Bercu. Het harmonieus afgestemd en talentvol duo tovert Schuberts jeugdwerk om tot een emotioneel delicaat 18 karaat juweel. Het zangerig Andantino- (wiege)lied blinkt daarin als onvergetelijke parel in een ontroerend geheel: muziek die intens blijft nazinderen. Uit de reeks briljante vioolsolo-sonates van ***E.Isaÿe*** is de erg moderne ***Sonate op. 27/ 3*** een hulde aan G. Enesco en aan diens onbetwist meesterschap op de viool. I. Garnetz speelt dit met grote overgave en toont zich een maestro-vertolker van deze lang miskende (viooltechnisch moeilijke) muziek. ***J.Brahms*** was 53 jaar en bevond zich op een keerpunt toen hij de bekende ***Sonate op.108/3*** (1886) schreef. Ingekeerde zachte weemoed kleurt het subliem Adagio, een schrijnend lied zonder woorden dat verwijst naar het versluierd heimwee in "O wüsst' ich doch den Weg zurück" uit 1874. Brahms' muziek is gedempt vrolijk, ontroerend, zangerig en doordrongen van zowel nostalgisch omfloerste als krachtige lyriek. Deze uitvoering heeft me diep ontroerd. Door hun evenwichtig en inspirerend samenspel, wars van valse pathetiek, hebben beide uitvoerders een hartveroverende gave stem gegeven aan deze introverte (en laatste) vioolsonate van Brahms en daarin prachtige momenten van verstilde weemoed ingebed. Zij worden bij de interessante commentaar (ook Nederlandse) terecht warm verwelkomd. Hun bescheiden opname is een meesterschot recht in de discografische roos!

Recensie : Els Baert – Van den Eynde

POËZIEHOEKJE

STOF DAT ALS EEN MEISJE - Gedichten van Toon Tellegen, Querido - Amsterdam-Antwerpen.

Tuur de Schepper

Geboren te Boom op 30 November 1937.
Grieks-Latijnse Humaniora aan het OLV College te Boom.
Genees-heel- en verloskunde, KUL 1963.
PhD, Universiteit Antwerpen, 1978 (Vena Ovarica Syndroom).
Diensthoofd Radiologie UZ Antwerpen (1980-2003)
Gastprofessor Radiologie LUMC, Nl. (2003-2007)
Emeritus Gewoon Hoogleraar UA.
Auteur en co-auteur van meer dan 250 wetenschappelijke artikels en editor van het boek: "Medical Imaging of Soft Tissue Tumors" (Springer Verlag, derde editie).
Gehuwd met Anya Augustynen, vader van 12 kinderen en grootvader van 20 kleinkinderen.
Auteur van de poëziebundel "SchrifTuur 71" (2009).

Als emeritus had ik het voorrecht mee te werken in de Van Crefeldkliniek (Utrecht) aan een onderzoek naar vroegtijdige herkenning van gewrichtspathologie bij jonge hemofiliepatiënten en dit aan de hand van magnetische resonantiebeeldvorming. De poëtische waarde van een dergelijk project ontgaat de lezer waarschijnlijk en terecht, ware het niet dat de twee charmante collega's, verantwoordelijk voor die studie, mij bij de laatste zitting een bundel aanboden als dank voor de prettige samenwerking: *"Daar zijn woorden voor" Een keuze uit de gedichten (Rainbow Pocket).* Door randgesprekken waren zij op de hoogte gekomen van mijn interesse voor de dichtkunst in het algemeen en meer specifiek van mijn zoektocht naar dichters die ook arts waren en/of zijn. Welnu, de eerlijkheid gebiedt mij te bekennen dat ik van Toon Tellegen nog nauwelijks had gehoord en jullie waarschijnlijk evenmin? Daarenboven intrigeert het mij uitermate waarom al die dokters-dichters Nederlanders zijn. En het rijtje met Vasalis, Slauerhoff en Kopland gaat maar door. Of gaat het hier om een maatschappelijk-cultureel verschil en zijn Vlaamse artsen meer pragmatisch en prozaïsch, terwijl Nederlandse artsen meer filosofisch en poëtisch zijn ingesteld?

Met verantwoorde schaamte ("Ik zal schaamrode verzen schrijven op je wangen") lees ik dat Antonius Otto Hermanus (Toon) Tellegen, geboren in 1941, medicijnen studeerde in Utrecht, zijn artsexamen deed in Rotterdam, en na een verblijf van drie jaar in Kenia zich in Amsterdam vestigde als huisarts, om zich vanaf 1997 volledig aan de literatuur te wijden. Een groot aantal "Zilveren en Gouden griffels" sieren zijn palmares. De Zilveren Griffel hoort met de Gouden Griffel tot de belangrijkste literatuurprijzen voor Nederlandstalige jeugdliteratuur. In 2007 ontving hij de Constantijn Huygensprijs voor zijn gehele oeuvre.

Tellegen is vooral gekend als jeugdschrijver. Hij schreef een groot aantal eigenzinnige dierenverhalen die hij aanvankelijk aan zijn kinderen vertelde voor het slapen gaan. Zijn verhalen spelen zich af in het dierenbos. Daar zijn de worm, de eekhoorn en de olifant even groot, daar spreken en filosoferen de dieren en gedragen zij zich als mensen. Ik raad alle opa's en oma's aan om eens een

kinderboek van Tellegen te lezen en op hun beurt aan de kleinkinderen voor te lezen voor het slapen gaan. Zo zijn gesprekken tussen de eekhoorn en de mier over "missen" en het verhaal van de vlinder, die de zwaan leert fladderen, parels van levenswijsheid vermengd met absurditeit. Bij het lezen dacht ik aan mijn moeder die 99 jaar oud werd en "Le corbeau et le renard" van Jean de la Fontaine, de Franse schrijver (1650) nog uit het hoofd kende en ook aan Tijl Uilenspiegel wiens fratsen door Charles de Coster werden beschreven in 1867. Naast de dierenverhalen en - met een knipoog naar zijn loopbaan als huisarts - schreef Tellegen *"Dokter Deter"* (maakt iedereen beter!). Hij is een merkwaardig soort arts, die voor elke kwaal een simpele oplossing weet. Oorontstekingen worden uit het oor gerukt, in dozen opgeborgen en in de kelder gezet, hersenschuddingen worden eens flink losgeschud in een donkere kamer en koorts wordt door de koortszuiger weggezogen. De verhalen zijn geschreven in een "sprankelende" taal en bulken van heerlijke, soms absurde en soms karikaturale humor, ze zijn komisch, ontroerend en nihilistisch tegelijkertijd. Dat deze poëtische dieren- en mensenverhalen ook buiten Nederland hun weerklank vonden, getuigen de schitterende illustraties van "Dokter Deter" door onze Gerda Dendooven en de bewerking ervan voor toneel, opgevoerd in 1998 in het Antwerps "Paleis".

Maar Tellegen acht zich op de eerste plaats dichter. Het verhaal gaat dat hij zijn eerste gedicht schreef met als eerste regel: "de bal is vierkant" en dit nadat de leraar Nederlands een gedicht had voorgelezen waarin stond: "de rivier stond rechtop". Tellegen is in al die jaren blijkbaar niet veranderd! In een vorig "Poëtisch Periodiekje" vertelde ik de lezer van mijn gewoonte om iedere dag één gedicht te lezen. Vermits de bundel *"Daar zijn woorden voor"* maar liefst 272 pagina's en evenveel gedichten telt, betekende dit dat de lectuur ervan drie kwart jaar zou vergen. Ik heb mij dan ook in eerste instantie beperkt tot het cursief of beter tot het fragmentarisch lezen van de bundel. Ik deed dit door de bundel op vijf willekeurige pagina's open te slaan en de vijf gedichten zorgvuldig te lezen. Het resultaat was dat ik de ganse bundel in minder dan een week soldaat maakte.

De gedichten van Tellegen zijn geen zweepslagen, geen fonteinen van adrenaline, geen regenboogorgasmen maar eenvoudige verhalen over eenvoudige dingen zoals liefde, verliefdheid, geluk, afscheid, aftakeling en dood. Ze zijn verfijnd, zonder tierlantijnen, en zoals zijn dierenverhalen gekruid met levenswijsheid, humor, relativering, ook van de dichtkunst en vooral met die heerlijke absurditeit. De gedichten zijn als levensliedjes, taalkundige "amuses gueule" van letters en woorden, ze ontroeren, ze doen je glimlachen en vooral genieten. Lang geleden was ik een fan van Jacques Prévert. De lectuur van *"Daar zijn woorden voor"* deed me teruggrijpen naar diens "Barbara" en "La grasse matinée". Lees ik bij Tellegen: "Sluitingstijd/ en het regende/en een paar onsterfelijken stonden op straat,/ op hun hakken,/ in lange jassen. Taxi's reden voorbij/ en ik holde naar buiten …'uw laatste kus / hebt u nog niet betaald!'/ 'Schrijft u maar op"/ zeiden de onsterfelijken./ De donder rolde/ en ik schreef en schreef/ tot ik niet meer kon". Bij Prévert lees ik: "Il pleuvait sans cesse sur Brest ce jour là/ Et tu marchais souriante/ épanouie, ravie, ruisselante/ Sous la pluie/ Rappelle-toi Barbara/ Il pleuvait sans cesse sur Brest'. Is Tellegen de Nederlandse Prévert "avant la lettre" of was Prévert de Nederlandse Tellegen? Aan wie hierbij onrecht wordt gedaan, laat ik aan de lezer over.

Het lag aanvankelijk in de bedoeling iets te schrijven over de recente bundel van Tellegen, *"Stof dat als een meisje" (Querido", Amsterdam, Antwerpen).* In 53 gedichten wordt het "verhaal" verteld van een man die vecht met een engel. Wie die man is (vermoedelijk de dichter zelf) is mij onduidelijk, en wie de engel is (de vrouw, de geliefde, "le fou qui chante", de maskers van James Ensor, de naakte actrice van Jan Decorte met buikspek hangend over de gevarendriehoek of de verkrachte en aldus verdwenen missiezuster uit de foto van de katholieke missiepost uit het fotoboek Congo(belge) van Carl De Keyzer*)? Misschien gaat het enkel over overleven of doodgaan, licht of duisternis, schoonheid of verval, goed of kwaad, yin of yan? En wie zijn de zogenaamde toeschouwers, wij de lezers, de collega's? Deze poëzie is hoogst intrigerend, ademt genot, schoonheid en muzikaliteit, flirt opnieuw met het filosofische en het absurde (zie de dierenverhalen). Ik zou de gedichten willen vergelijken met de kleurrijke schuimpjes en de geheimzinnige, moleculaire geuren en smaken van de twee sterren-restaurants. Nergens doen ze me denken aan hutsepot of Vlaamse stoverij of zoals Erik Lindner schrijft in zijn "Ons Erfdeel"-recensie: "Ik vecht met deze bundel zoals een man met zijn engel". Ik heb het gevecht verloren en ik raad de lezer niet aan om met deze dichter, en vooral niet met deze bundel te vechten, het wordt allicht een ongelijke strijd. Toch wil ik eindigen met het gedicht met de wel zeer mooie titel:

Een man vecht met een engel-

En op een dag zal doodgaan binnenkomen,
In zijn oneindige barmhartigheid zijn jas uitdoen
En de deur achter zich dichttrekken

Hij zal gaan zitten
Hij heeft alle tijd van de wereld

Hij zal een vergelijking met tientallen onbekenden oplossen
En één geheim (niet meer dan één) verklappen

Daarna zal hij zwijgen
Alleen nog even wijzen naar het stof dat als een meisje
In het zonlicht tussen de gordijnen danst-

Vecht met een engel, vecht.

* Wellicht 'Tellegense', dadaïstische of nihilistische absurditeiten, door mij aangetroffen in Ons Erfdeel van Mei 2010.

Dit is het tweede artikel in een reeks van drie over de klokkenroof tijdens de Tweede Wereldoorlog, verschenen in Campanae Lovanienses. Het werd voor Periodiek bewerkt met de welwillende toelating van de auteur, Michel Lejeune en de uitgever.

Diplomatiek gerommel

Vanaf juli 1941 begon de bezetter zich voor te bereiden op het opeisen van de klokken. Men ging echter zeer voorzichtig te werk. De "Feldgendarmes" inspecteerden verschillende kerktorens om er de klokken te inventariseren op toonhoogte, diameter en jaartal. Deze werkwijze was erg efficiënt, daar ze bij de plaatselijke bevolking weinig opschudding veroorzaakte. Eigenaardig genoeg zag men in den beginne geen onmiddellijk gevaar in deze wijze van handelen, zelfs niet in hogere, zowel geestelijke als politieke Belgische kringen. Op het einde van hun onderzoek hadden de Duitsers 4.000 ton brons op hun verlanglijstje staan. Vooral de luidklokken moesten het ontgelden. Op 29 juli 1941 verliet een zeer scherp bisschoppelijk protest, gericht tot luitenant-generaal von Falkenhausen, het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen. Reeds drie dagen later, 1 augustus, kwam in naam van generaal von Falkenhausen, Dr. Thedieck de Kardinaal melden dat men zich zou moeten neerleggen bij de inbeslagname der klokken. De hoogst geplaatste autoriteiten in Berlijn hadden deze onherroepelijke beslissing genomen. Dr. Thedieck voegde er wel aan toe dat hij van een onmiddellijke inbeslagname nog niet op de hoogte was.

Met een schrijven van 7 augustus aan Kardinaal Maglione, toenmalig Staatssecretaris van de Heilige Stoel, lichtte Kardinaal Van Roey hem in over dit besluit van de bezetter. Door een interventie van de Paus trachtte hij de opeising der klokken te kunnen verhinderen. Het antwoord van Kardinaal Maglione was weinig hoopvol. De pauselijke gezant te Berlijn werd gevraagd onmiddellijk bij de Duitse overheid protest aan te tekenen, in eerste instantie tegen de inventarisatie van de Belgische klokken, en in een later stadium tegen de opeising ervan. Kardinaal Maglione wees er de Kardinaal ook op dat gelijkaardige verzoeken, eerder door andere bezette landen ingediend, steeds waren afgewezen.

Op 30 oktober 1941, om 11 uur 's morgens ontving Kardinaal Van Roey de heren Thedieck en Reuch, speciale gezanten van generaal von Falkenhausen, op het aartsbisschoppelijke paleis. Beide heren wezen de Belgische kerkvorst er op dat alle klokken in het '*Reich*' en in alle bezette gebieden bij overheidsbesluit zouden worden opgeëist. Ze uitten ook hun spijt over het feit, dat de Militaire Overheid te Brussel er niet in geslaagd was om Berlijn van deze plannen te doen afzien. Ook waren ze er zich van bewust dat dit besluit een zekere opschudding zou teweegbrengen onder de Belgische bevolking. Om die reden zou de ontmanteling dan ook door Duitse werklieden worden uitgevoerd. Verder drongen ze er op aan af te zien van enig verzet tegen de opeisingen en zeker geen manifestaties hieromtrent uit te lokken. Zouden van opeising ontheven worden: 1. Klokken die deel uitmaken van een beiaard. 2. Er zou één klok per kerk worden bewaard. 3. Klokken met enige artistieke of historische waarde zouden onaangeroerd blijven.

De Kardinaal antwoordde dat hij alleen maar akte kon nemen van hun mededeling en dat het hem speet dat zelfs de interventie van de Heilige Stoel geen resultaat had opgeleverd. Hij antwoordde ook dat hij dacht dat de pastoors zich niet zouden verzetten en ook geen manifestaties zouden uitlokken. Wel voegde hij er aan toe dat, in geval er hier of daar toch enige herrie zou ontstaan, men de priesters hiervoor niet verantwoordelijk mocht stellen. Na nogmaals hun spijt te hebben betuigd overhandigden beide gezanten aan de Kardinaal de tekst der ordonnantie, die de dag nadien in het *Verordnungsblatt* zou verschijnen. Nog dezelfde avond van 30 oktober 1941 telefoneerde Dr. Thedieck met kanunnik Leclef. Hij vroeg hem Dr. Reuch op het aartsbisdom te willen ontvangen, als drager van een speciale boodschap, die hij via Leclef aan de Kardinaal wou meedelen. Tevens verzocht dr. Thedieck de kanunnik om de Kardinaal te vragen in geen geval iets van de '*Verordening*' openbaar te maken. Stipt om 19 uur bood Dr. Reuch zich op het aartsbisdom aan bij de kanunnik en meldde dat om 17 uur een bericht uit het hoofdkwartier van de Führer was binnengekomen om voorlopig geen gevolg te geven aan de opeising der klokken in België. Hij vroeg daarom ook het bezoek aan de Kardinaal, dat in de voormiddag had plaats gehad, als niet officieel te beschouwen en vooral de inhoud van het dan overhandigde document niet openbaar te maken. Dr. Reuch besloot met de woorden dat hij zeer verheugd was met deze beslissing uit Berlijn en dat hij ook hoopte dat ze definitief zou zijn.

In zijn boek "Kardinaal Van Roey en de Duitse bezetting in België", typeerde Kanunnik Leclef de situatie als volgt:
De verstandhouding kerk-bezetter verbitterde almaar meer. Het debat was op een zeer kritisch punt gekomen. De militaire bevelhebber kon zijn bedreigingen niet ten uitvoer brengen zonder openlijk in conflict te komen met de Kardinaal. In deze kritieke situatie verscheen er een deus ex machina ten tonele, die de knoop zou ontwarren: Kanunnik Van der Elst, voormalig Hoofdlegeraalmoezenier van de CIBI (seminaristen die hun legerdienst vervulden bij de gezondheidsdienst van het leger) die na de overgave der Belgische troepen benoemd werd tot pastoor van de parochie Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Ukkel.
Volgens de versie van Leclef vroeg "*une personnalité allemande de passage à Bruxelles*" (zeer vage omschrijving) op 18 mei 1942 aan Van der Elst, een onderhoud te aanvaarden met Dr. Thedieck om een onenigheid tussen Kerk en militair bestuur op te lossen. Van der Elst aanvaardde deze opdracht en, na overleg met de Kardinaal, verklaarde hij tegenover de Duitsers, dat de geestelijke overheid zeker geen voorstander was om in een conflictsituatie verzeild te geraken met de bezetter en dat de Kardinaal zeker geen oproer in het land wenste te zaaien.

Deze versie klopt echter niet met de versie van Eggert Reeder. Volgens zijn brief van 1 juli 1942 aan Hitler's Hoofdkwartier, ging het initiatief tot verzoening zeker niet uit van het militair bestuur. Het was de Kardinaal die de *Militärwaltung* vroeg of ze niet bereid zou zijn een hoge geestelijke te ontvangen belast met een bijzondere boodschap. De bezettende overheid aanvaardde dit verzoek. In een brief van 4 augustus 1942 aan het Vaticaan toonde Kardinaal Van Roey zich tevreden over de afloop van het geschil. Maar ondanks de godsvrede leden er tal van priesters onder "*les vexations les plus arbitraires*".

Toen Van der Elst voor de eerste maal door Reeder werd ontvangen, had hij een schrijven bij zich waarin stond te lezen dat de Kardinaal al vanaf 1941 op de hoogte was van de bedoeling van het Duitse Rijk om alle klokken op te eisen, zowel in het *"Reich"* zelf als alle bezette gebieden. Verder dat één klok per kerk zou worden gespaard en dat alle beiaarden en historische klokken onaangeroerd zouden blijven. Tenslotte, dat de Duitse administratie in België tot dan toe al het mogelijke had gedaan om zoveel mogelijk aan de wensen van de Kardinaal te voldoen, dat wil zeggen, het kerkelijke eigendom te vrijwaren en de godsdienstige waarde van de klokken te respecteren.

Het begin van de klokkenroof

Door de oorlogsomstandigheden kon de bezetter onmogelijk de opeising der klokken nog langer uitstellen. De Kardinaal werd door Franz Thedieck eraan herinnerd dat de vordering der klokken al geruime tijd bezig was zowel in het Duitse Rijk als in alle bezette gebieden. Alsook dat de burgemeesters van de voor opeising in aanmerking komende gemeenten hiervan op de hoogte zouden worden gebracht en dat deze taak uitsluitend zou worden uitgevoerd door Duitse gespecialiseerde werklieden. Uitstel was niet meer mogelijk. Kardinaal van Roey begreep ook dat nieuwe protesten niets zouden uithalen en hij riep daarom alle bisschoppen samen voor overleg. De toestand was nu zo gespannen dat de 'koude oorlog' tussen Kerk en bezetter een open conflict dreigde te worden, waarvan de gevolgen niet waren te overzien. De eerste twee klokken werden te Antwerpen uit kerktorens gehaald, nl. in de Duits-Protestantse Kerk in de Lange Winkelstraat 5 en in de Sint-Pauluskerk op de Prior Peltierplaats. Dankzij de tussenkomst van architect Maximilien Winders, toenmalig vertegenwoordiger van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, werden beide klokken teruggeplaatst, nadat ze eerst uit de torens waren gehaald en op een vrachtwagen geladen. Door zijn overtuigingskracht was de heer Winders er in geslaagd de bezetter de artistieke en archeologische waarde van beide klokken te laten inzien. Max Winders en enkele notoire personen staken de koppen bij elkaar om een oplossing te zoeken. Zo ook de heer M. F. De Beer (1887-1953), later voorzitter van de "Commissie voor het behoud van de klokken" en toenmalig conservator van het provinciaal Museum Sterckshof te Deurne. Over deze commissie later meer.

Op 21 maart 1943 werd als reactie op de opeising in alle Belgische kerken een herderlijk schrijven van de Belgische bisschoppen voorgelezen. In dit schrijven verzette de Belgische geestelijkheid zich met klem tegen de opeising der klokken en de verplichte tewerkstelling en deportatie van de burgerbevolking.

"Wij laken en veroordelen de beslaglegging op onze klokken, uit naam van den godsdienst. De klokken der kerken zijn geen gewone bronzen voorwerpen. Zij hebben een uitsluitend 'godsdienstige bestemming'; zij moeten slechts dienen om God te loven en de gelovigen op te roepen voor de goddelijke diensten. Zij zijn innig verbonden met het leven der 'parochiën, in lief en leed'. Zij werden gewijd en geheiligd door de rituele inzegening en door zalving met de Heilige Olie en het Chrisma, zij zijn dus onherroepelijk toegewijd aan den 'goddelijken eredienst'. Zij mogen geen profane bestemming krijgen noch vervreemd worden, zonder de toestemming der verantwoordelijke kerkelijke overheden."

Door dit herderlijke schrijven werd de relatie tussen bezetter en kerkelijke overheid totaal verbroken. Het zou tot 19 april duren, vooraleer Kanunnik Van der Elst een gesprek met Reeder had over dit schrijven. Deze laakte de politieke houding van de Kerk en verklaarde dat men in Berlijn een dergelijke houding tegenover de bezetter niet duldde. Wellicht als vergelding voor dit herderlijke schrijven van slechts vier bladzijden, waarin elke woord meer dan overwogen was, trokken de Duitsers hun voorstel in om de klokken door Duitse werklieden te laten weghalen. Vanaf half april 1943 tot eind juli 1944 werd deze taak toevertrouwd aan Nicolas Van Campenhout, een ondernemer uit Machelen bij Vilvoorde. Zijn manier van werken was niet altijd even deskundig en tactvol. Om deze klus te klaren, had hij zijn wagenpark vergroot en meer arbeiders in dienst genomen. Hij werd natuurlijk vergoed voor het weghalen van de klokken. Volgens een contract van 14 april 1943 werd hij als volgt vergoed voor zijn geleverde prestaties: 15fr. per uur en werkman, 60 fr. per dag aan onkostenvergoeding per werkman, een vergoeding voor het gebruik van werktuigen à rato van 2O% per loonuur; de betaling van het transport volgens het gangbare militaire tarief en een premie van 62,50 fr. per ton weggehaald klokkengewicht. Bij de ontmantelingen werden er dikwijls beschadigingen aan muren aangebracht, vloeren besmeurd en plaveisel vernield. De opgelopen schade kon worden verhaald, mits voorlegging van bewijsstukken door de eigenaars. Als collaborateur werd de ondernemer na de oorlog veroordeeld tot levenslange dwangarbeid.

In een derde en laatste aflevering in deze serie kunt u lezen hoe op het weghalen van de klokken gereageerd werd in België.

Een jonge blaag van een voorzitter, Alexander De Croo van Open VLD, deed uiteindelijk wat Leterme zelf in 2007 al had moeten doen: de federale coalitie opdoeken.

Rik VAN CAUWELAERT – KNACK – 16/06/10

Als gevolg van het tanende succes van grote manifestaties als de IJzerbedevaart en het Zangfeest is vanaf de jaren negentig de indruk ontstaan dat die Vlaamse Beweging een aflopend verhaal is. De werkelijkheid is echter dat de talloze Vlaamsgezinde verenigingen nog steeds een niet te onderschatten sociaal kapitaal vertegenwoordigen.

Bart MADDENS, politicoloog KU Leuven – DE TIJD – 16/06/10

ACHTER DE STILTE
Het verhaal van een verborgen Joods kind
ESTHER NASCHELSKI & HANS GRIETENS
2010; 168 blz.; 150 x 230 mm; Docu-roman opgeluisterd door zwart-wit foto's
Uitgeverij Acco, Blijde Inkomstraat 22, 3000 Leuven
www.acco.be
ISBN 978-90-334-7419-4
Prijs: 22,50 €
Bespreker: Karin Ponette

Dit boek is het verhaal van Esther, die in haar schrijfproces werd begeleid door Hans Grietens, hoogleraar aan het Centrum voor Gezins- en Orthopedagogiek van de Katholieke Universiteit Leuven.
Op 65-jarige leeftijd reconstrueert Esther de puzzel van haar familiegeschiedenis. Het is een reconstructie van een leven vol stilte en geheim. Esther werd grootgebracht in het Brusselse en schrijft in het Frans. Het boek is dan ook een vertaling. Het is het verhaal van een kind dat op 3 jarige leeftijd in Mechelen de oorlog overleeft via talloze pensionaten en een fanatieke katholieke vrouw.
Het boek is een illustratie van een stukje pijnlijke sociale geschiedenis. De foto's van gebouwen, de kazerne, brieven en rituelen helpen de lezer om zich in te leven in die tijd.
Het schrijven dient als therapie, met name voor het verwerken van verdriet en van een lang rouwproces. Dit kan nuttig zijn voor al wie geconfronteerd is met onverwerkt verdriet en dit probeert te plaatsen via een schrijfoefening.

DUURZAAM LEREN IN LICHAMELIJKE OPVOEDING
HILDE LEYSEN EN DANIËL BEHETS (red)
2009; 169 blz.; 170 x 245 mm; 49 tabellen en illustraties.
Uitgeverij: Acco, Blijde Inkomstraat 22, Leuven
www.uitgeverijacco.be
ISBN 97890 334 7509 2
Prijs: 20 €:
Bespreker: Jan Dockx

Dit boek is in de eerste plaats bestemd voor de lesgever in het secundaire onderwijs. Het bewegingsonderwijs richt zich op een actieve en gezonde levensstijl om aldus een veelzijdige bewegingskultuur te verwerven, die aanzet tot een levenslang bewegen. Het aanleren van duurzame en breed inzetbare vaardigheden, inzichten en attituden bevordert op termijn het probleemoplossend denken van de leerlingen en het leren van en met elkaar.

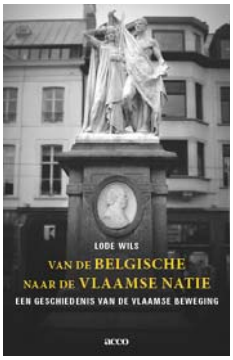
Een greep uit de onderwerpen: slagbalspelen, honkbal, geocaching en het gebruik van GPS, het vermijden van demotivatie door het stellen van onhaalbare klasnormen, beweging in het basisonderwijs tot en met de problematiek van het stemgebruik bij de leraar LO.

HET SELECTIE-INTERVIEW TREFZEKER GEDRAGSGERICHT INTERVIEWEN
HENDRICK DERIJCKE, LOU VAN BEIRENDONCK
2009, 5e herziene uitgave; 135 blz.; 190 x 230 mm
Uitgevers: Lannoo Campus, Naamse Steenweg 201, 3000 Leuven www.lannoocampus.com
Scriptum Uitgeverij, Postbus 293, 3100 Schiedam
www.scriptum.nl
ISBN 97890 774 3237 2
Prijs: 24,95 €
Bespreker: Jan Dockx

Dit boek is een handleiding om vaardigheden resultaatsgericht te leren bevragen, om competenties in te schatten en talenten te ontdekken. Bij een interview is een flinke dosis mensenkennis en ervaring niet altijd voldoende om relevante gegevens te bekomen en is het mogelijk dat een goede verteller u om de tuin kan leiden. Een degelijke voorbereiding van het selectie-interview, een duidelijke structuur tijdens het gesprek en het stellen van gedragsgerichte vragen doet de betrouwbaarheid ervan sterk verhogen. Deze vijfde herziene uitgave is aangevuld met wetenschappelijke resultaten en door de recentste ontwikkelingen waarbij het taalgebruik voor iedereen toegankelijk is. De schrijver Van Beirendonck is een pionier en specialist in competentiemanagement.

Van de BELGISCHE naar de VLAAMSE NATIE
EEN GESCHIEDENIS VAN DE VLAAMSE BEWEGING
LODE WILS
2009; 330 blz.; 150 X 230 mm
Uitgeverij: Acco Leuven/Den Haag
ISBN 978 90 3347417 0 NUR 680
Prijs: 25,00 €
Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Dit boek is een bundeling van onderzoeksprojecten uitgevoerd door Lode Wils (verder LW), samen met medewerkers en studenten aan de Leuvense universiteit. Deze historicus is in de kringen van de Vlaamse Beweging, maar ook in die van historici vrij controversieel geweest. Zijn toonzetting was van in den beginne anti-flamingantisch, pro-Belgisch en anti(Groot)-Nederlands. Herman Van Goethem, zijn Antwerpse collega, bewondert hem om de tomeloze ijver waarmede hij bepaalde mythes ontmaskert, maar betreurt dat hierdoor wel nieuwe mythes in de wereld worden geholpen: "Hij schrijft niet over Vlaamse geschiedenis zoals men over de scheepvaart zou schrijven". LW's opmerking in de *Inleiding,* namelijk 'school te hebben gevormd' is veel betekenend. Er zijn ook andere scholen en dus nog geen consensus! Desalniettemin is de titel van dit nieuwste boek verrassend en inspirerend. De auteur blijkt te zijn meegegroeid met deze 'Vlaamse natie'. Daarom is dit boek niet zonder belang en zeker lezenswaard!

De essentie van LW's boodschap is dat de 'grote transitie van een 'protonationale samenleving van tijdens het ancien-régime' naar een moderne(re) samenleving vlotter is verlopen in wat tijdens het Oostenrijkse en Franse regime nog overbleef van het Graafschap Vlaanderen, het Hertogdom Brabant en het Prinsbisdom Luik (Limburg) dan in de rest van Europa. Samen met de Waalse provincies zouden deze gebieden een protonatie zijn gaan vormen, die uiteindelijk resulteerde in de 'Belgische natie'. Pas veel later zouden deze vanouds Zuidelijk Nederlandse gewesten twee eigen naties zijn gaan vormen.

Overal in Europa bestond er als symbool van vrijheid en nationaliteit een herkenbare stroming van alzijdig gebruik van de volkstaal. Dit was echter nauwelijks het geval in de Nederlandstalige Zuidelijke gewesten. De lezer zal zich afvragen hoe dit kwam, want er wordt niet vermeld dat de Vlaamse burgers in de Raad van Vlaanderen onder de Bourgondische vorsten voorrang vereisten voor de Dietse taal, en die ook bekwamen. Ook niet vermeld wordt dat het bij de *Acte van Verlatinghe* (1581) met name Vlaanderen en Brabant waren, die de leiding namen in de Staten-Generaal van de Nederlanden, waarbij Filips II niet langer als de wettige vorst werd erkend ('*het volk is er niet voor de vorst, maar de vorst voor het volk!*'). Op het einde van de Oostenrijkse tijd werd de onafhankelijkheid uitgeroepen van de '*Verenigde Nederlandsche Staeten*' en bij de inauguratie van Koning Willem I werd in het stadhuis van Brussel het Wilhelmus gezongen (1815)! De alerte lezer zal benieuwd zijn naar de oorzaak van dit verwelken van volkstaal en van veerkracht in het Zuiden. Hij verneemt nauwelijks iets over de grauwe sluier van de contrareformatie tijdens het Spaanse regime, die gehoorzaamheid voorschreef aan het '*door God gewilde gezag*', laat staan het onbegrepen Latijn opgelegd in kerk en onderwijs, terwijl in het Noorden wetenschap en geestesleven volop bloeiden. Uitschakeling van de volkstaal in onderwijs en publieke leven na de Franse verovering (1794) kwam daar bovenop. Zoals men in de volgende hoofdstukken kan waarnemen is er veel mogelijk met een volk dat radicaal van 'eigen' adel en burgerij wordt beroofd.

Het is ooit gezegd: Voor Koning Willem I was het een onmogelijke opdracht de partijen te verzoenen: immers een zelfbewuste protestante minderheid stond tegenover een katholieke meerderheid en daarnaast een militante Franstalige minderheid tegenover een Nederlandstalige meerderheid. De Noord-Zuid tegenstellingen in de Staten-Generaal waren te immens en de tijd te kort om Willems absolutistisch regime door een meer liberaal systeem te vervangen. De problemen, die toen tot de breuk hebben geleid, klinken dezer dagen zeer vertrouwd in de oren!

LW gaat in tegen Els Witte, zijn Brusselse collega, die stelt dat de Belgische identiteit, voor zover het over natie, volk of vaderland ging, weinig tot uiting kwam in 1830 bij de afscheiding. Om de lezer van het tegengestelde te overtuigen betoogt Wils dat er gedurende eeuwen, en vooral tijdens de Oostenrijkse tijd, een gemeenschappelijk gevoel zou zijn gegroeid met de Franstalige provincies. Hij brengt S. Dubois (ULB, 2005) in stelling, en meldt dat naast Luik ook Leuven als eerste steden de Brusselse opstand tegen Willem I bijtraden. De voormannen in Leuven waren Jean Deneeff en Pierre François Van Meenen, oer-Nederlandse namen, jawel, maar reeds verfranste voornamen en adepten van het Franse Republicanisme. Zij stonden zeer kritisch ten opzichte van het Verenigd Koninkrijk en waren zich nog nauwelijks bewust van de vroegere éénheid in de Nederlanden. LW ziet de transformatie van protonatie naar 'Belgische natie' als geslaagd toen Guido Gezelle in zijn politiek weekblad (1864) verklaarde: "*In 1830 zijn wij politieke burgers geworden en vrije Belgen en hebben wij een overeenkomst gesloten, de grondwet, die te onderhouden is, de eerste plicht van elke burger*" Een halve eeuw later echter, bij de viering van Gezelles 100ste geboortejaar in 1930, demonstreerden heel wat Vlaamse nationalisten en klonk het heel anders: "*Vlaanderen en België waren geen twee identieke vaderlanden, maar onverzoenlijke vijanden."*

De toenemende tegenstellingen tussen klerikalen en vrijzinnigen in de Vlaamse Beweging werden in 1875 geïnstitutionaliseerd en versterkt door de oprichting van het katholieke Davidsfonds als tegenhanger van het Willemsfonds. Dit laatste was door de liberaal Vuylsteke uitgebouwd tot een dynamische liberale cultuurorganisatie. Elke samenwerking met klerikale en zelfs onafhankelijke flaminganten op politiek gebied werd gedurende jaren uitgesloten. Bij de Liberalen luidde het: 'Op de Nederlandse Taal en Letterkundige Congressen van het ANV lieten de ultramontanen zich niet zien, want die hadden geen belangstelling voor de protestantse Hollanders'. Ook binnen de liberale partij bleef er een uitgesproken afkeer bestaan voor de 'klerikale' Vlaamse beweging. De Brugse Bisschop Waffelaert, een gezelliaan, waarschuwde inderdaad uitdrukkelijk tegen de '*noordelijke demon van de ketterij en het rationalisme, die met de Hollandse taal en litteratuur zou binnen dringen*.' En zo luidde het: '*Vlamingen zijn wij, maar eerst en vooral katholiek, en* om onze *rechten te handhaven hebben wij geen hulp van blauwe, rode of groene vijanden nodig.'* Het zou tot 1905 duren, vooraleer het liberale flamingantisme uit deze politieke lethargie zou ontwaken.

In de hoofdstukken over de Groot-Nederlandse beweging en de controverse tussen Pieter Geyl versus Henri Pirenne kan LW zijn gang gaan. Pirenne is zijn grote held en de 'eigenheid en rijkdom van de Belgische beschaving en de bemiddelaarsrol in Europa' worden bezongen! De frontbeweging tijdens WO I en de realisatie van de '*Flamenpolitik'* door de Duitsers, komen ook aan bod.

Een interessant hoofdstuk volgt over de arbeidersbeweging in de Vlaamse strijd. Vandaag de dag blijft men er zich over verbazen dat het juist de katholieke sociale vleugel was, en met name het ACW (Algemeen Christelijk Werkersverbond), dat het Vlaamse eisenprogramma steeds opnieuw ter tafel bracht, hierin keer op keer het voortouw nam en ook de hiertoe nodige propaganda en politieke actie opvoerde. Samen met de Boerenbond moest het ACW optornen tegen de gevestigde unitaire katholieke, liberale en socialistische partijen, die de hoofdstroom van de Waalse beweging (WB) genegen waren en bleven. Deze hoofdstroom bestond in: *geen opgelegde tweetaligheid voor Waalse officieren en ambtenaren, ééntalighieid voor Wallonië, maar tweetaligheid voor Vlaanderen.* Het toenmalige ACW moest eerst haar bescheiden Waalse vleugel (LNTC) overtuigen van de 'gelijkheid in rechte', in volle WO I toegezegd door de Belgische regering in Le Havre (1916). Het minimaal programma van het ACW daarentegen was: *vernederlandsing van de Gentse universiteit, van het lager en middelbaar onderwijs,het leger, en de burgerlijke en handelsrechtspleging*. Deze worsteling mondde uit in een reeks van - nu ook bekende - verwijten aan de Vlamingen 'de eenheid van het land in gevaar te brengen'. In dezelfde sfeer werden vooraf tegenprestaties geëist en moties van wantrouwen ingebracht; regeringen

namen ontslag of bleven overeind bij gebrek aan alternatieve coalities, men dreigde ermede of het werd geweigerd door Albert I, enz.. De grote doorbraak kwam pas na de verkiezingen van 26 mei 1929 - wellicht even schokkend als die van 13 juni 2010 - , waarbij de Vlaamse nationalisten een sprong tot 9,9 % maakten. De ééntaligheid van Vlaanderen en het recht op culturele integriteit werden node 'aanvaard'. Maar de hardnekkige tegenstand heeft de collaboratie in WO II een abnormaal grote omvang doen nemen, zo erkent LW. Het schrille kontrast met het gedrag van de huidige vakbondsleiding als tegenstanders van verdere Vlaamse verzuchtingen en ondersteuners van het Belgisch establishment blijft verbazen.

In een bijzonder boeiend hoofdstuk wordt de geschiedenis van de Waalse beweging (WB) geschetst. Deze ontstond reeds vóór WO I als reactie tegen de voortschrijdende taalwetgeving en de dreiging van vernederlandsing van onder meer de Gentse Universiteit ('*een haard van Franse beschaving in Gent die wordt gedoofd'*). Jules Destrée (van de befaamde *lettre au Roi*) deed op het Waals congres in 1912 een motie aanvaarden die administratieve scheiding (d.i. federalisme) voorop stelde samen met oprichting van een *Assemblée wallonne* die de grieven van de Franstaligen (!) in het Vlaamse landsgedeelte en Brussel moest bestuderen. Deze moeilijke verhouding tussen de exclusieve bekommernis voor Wallonië en de onbeperkte uitbreiding van de verfransing is volgens LW de kern van het probleem in de WB. Tijdens WO I werd de verdediging van de Franstaligheid van Vlaanderen inderdaad opgegeven. Daarna kantte de gehele beweging zich opnieuw tegen alle wetsvoorstellen (1923), die de overheidsdiensten in Vlaanderen zouden vernederlandsen. Het uiteindelijke doel van de WB luidde '*l'élimination du néerlandais comme langue nationale, le ravalant au rang de simple(s) dialecte(s)*'. Later nam het vooroorlogs discours over de administratieve scheiding gaande weg opnieuw de bovenhand. Dit moest het antwoord zijn op het flamingantische imperialisme dat Wallonië met tweetaligheid bedreigde. Het werd onmiskenbaar dat de wallingantische droom van de volledige verfransing van heel België niet meer te realiseren was. Maar deze heroriëntering bereikte de brede bevolkingslagen niet. De Waalse militanten in Brussel bleven er bij dat de Waalse officieren geen Nederlands moesten leren; de strijd tegen die taal bleef voor hen de essentie!

WO II en de bezetting waren in de WB aanleiding tot een ongeziene uitbarsting van anti-Vlaamse, anti-leopoldistische, anti-Belgische en pro-Frankrijkse gevoelens. In de wallingantische 'verzetsbeweging' hebben zich vreemde gebeurtenissen voorgedaan, onlangs pas aan het licht gekomen dankzij het grondige werk van de historicus Hervé Hasquin. Van de gehele mythe over het 'Waalse verzet' tegen de bezetter liet hij geen spaan over. Tot voor kort waren - om begrijpelijke redenen - alle briefwisseling en documenten van de spilfiguur van het Luikse wallingantisme Thone, drukker-uitgever, in een koffer verborgen gebleven. Thone verkeerde namelijk in bezet Frankrijk in een kring van gelijkgezinden, die geen gevaar zagen in de ideeën van Pétain inzake de hertekening van de Europese landkaart, toegeschreven aan Hitler. Zij hoopten die hertekening te kunnen realiseren. Bij de besprekingen tussen Hitler en de Franse vicepresident admiraal Darlan op 11-12 mei 1941 werd een eventuele toekenning van Wallonië aan Frankrijk als lokmiddel gebruikt om Frankrijk tot een bondgenootschap tegen Engeland te bewegen. Thone ijverde bij het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken voor die aanhechting. Zijn Luikse vrienden gingen ermede akkoord en tot in 1943 bleef hij zijn pogingen voortzetten. Van hun gelijknamig sluikblad *Wallonie libre* verschenen 168 nummers, zonder dat de uitgevers werden verontrust door de bezetter. Deze zag waarschijnlijk met genoegen dat ze de Belgen verdeelden, en liet ze heel de oorlog begaan! Desalniettemin werd deze 'verzetsorganisatie' in 1949 officieel erkend, maar, zo sniert LW, dit zegt minder over haar houding tijdens de bezetting dan over haar invloed daarna.

Toch wist *La Wallonie Libre*, de *zogenaamde* verzetsorganisatie, na de bevrijding opnieuw een sterke greep te krijgen op de herinrichting van de WB, onder meer in Brussel. Reeds in 1945 was in Luik een geruchtmakend *Congrès national wallon* gehouden, met een dynamisme en een aanhang die de vroegere WB nooit had bezeten. Alle Waalse partijbonzen waren er aanwezig. Dit sprak zich uit voor federalisme om de economie van Wallonië in eigen handen te kunnen nemen, voor decennia de vaste kern van de vernieuwde WB. Zij bleef steunen op het oudere cultureel-etnisch identiteitsgevoel van een vrijzinnig, vooruitstrevend (en nu voor velen: overwegend socialistisch) Wallonië tegenover een conservatief, klerikaal, (en nu ook: door het fascisme besmet) Vlaanderen. Dat kwam vooral tot uiting in de wallingantische strijd tegen Leopold III in 1945-1950. Onmiddellijk verhardde dit vraagstuk tot een klerikaal-antiklerikale en tegelijk communautaire tegenstelling. Deze autonomie worstelde echter met het fundamentele probleem: federalisme met twee of met drie? De Franstalige Brusselaars wilden een eigen derde gewest dat ze verder zouden kunnen verfransen. In Wallonië daarentegen wilde een aantal militanten een akkoord met de Vlaamse federalisten en dan moest het gaan om de twee gemeenschappen en een tweetalige hoofdstad. In die tijd sloten inderdaad de Waalse en Vlaamse federalisten in de schoot van het Harmel-centrum het akkoord Schreurs-Couvreur. Maar in de zestiger jaren stapte André Renard met zijn *Mouvement Populaire Wallon* daar weer van af om het Brussels model van 'federalisme met drie' te omhelzen. Bij de stichting van een MPW-afdeling in Brussel bood hij de Franstalige hoofdstedelingen steun aan voor hun taalstrijd, op voorwaarde dat zij het 'federalisme met drie met Brussel als volwaardige partner' zouden eisen. Dit impliceerde weer verdere verfransing van Vlaams-Brabant. De gevolgen van deze ommezwaai in de WB zijn inmiddels maar al te duidelijk geworden.

In een laatste hoofdstuk behandelt de auteur 'de groei van een Vlaamse natie' of beter de overgang van een Belgische naar een Vlaamse natie. Sinds de eerste helft van de 20ste eeuw wordt de herinnering aan het gemeenschappelijk Belgische verleden stevig ontwricht door de flamingantische ideologie. Het verleden van België wordt in Vlaanderen niet meer gekoesterd en België is vandaag verdwenen uit vele Vlaamse, maar ook uit steeds meer Waalse geesten. Vlaanderen is vandaag méér natie dan België en Wallonië volgt met rasse schreden, zo concludeert LW en wij kunnen ons over deze evolutie bij hem alleen maar verheugen.

Het is allemaal gelopen zoals het is gelopen en LW is wellicht een veilige gids om dit omvormingsproces in Vlaanderen te volgen. Maar er blijven vele vragen die niet worden gesteld, laat staan beantwoord. De belangrijkste vraag is waarom heeft Vlaanderen deze ongezien bittere en lange omweg via deze Belgische woestijn moeten volgen? Om met Schiltz te zeggen: "meer dan een eeuw

stiefmoederlijke behandeling, culturele vernedering en soms lijfelijke afstraffing". Arthur Vermeersch, Gents historicus (helaas onvermeld in de zeer talrijke referenties!) formuleerde een antwoord op deze vraag: de condities in de Zuidelijke Nederlanden bij de opstand tegen Koning Willem I in 1830 zijn alleen te begrijpen, indien men de val van Antwerpen (1585) en de hieruit resulterende gevolgen bij de vrede van Münster (1648) hierin betrekt! Ondanks deze lacune zal elke Vlaming na lectuur van dit boek beter gewapend zijn!

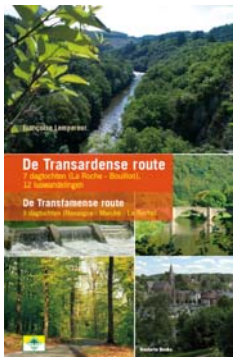
ONDERZOEKSJOURNALISTIEK
RESEARCHPROCES VAN IDEE TOT VERHAAL
LUUK SENGERS (red.)

2009; 336 blz.; 170 x 240 mm;.
Uitgevers: Lannoo Campus, Naamse Steenweg 201, 3000 Leuven www.lannoocampus.com
Amsterdam University Press Herengracht 221, 1016 Amsterdam www.aup.nl
ISBN 97890 814 8921 8
Prijs: 24,95 €
Bespreker: Jan Dockx

De droom van elke journalist is een levendig verhaal te maken van een ijzersterk onderwerp zonder belangrijke bronnen over het hoofd te zien. Dit boek licht alle fasen door met tips en praktijkvoorbeelden uit Vlaanderen en Nederland. Het boek inspireert niet alleen maar is ook een naslagwerk waarbij de auteur nooit eerder zoveel klassieke en moderne technieken bijeenbracht. Dit handboek bevat onmisbare bagage voor journalisten en schrijvers van non-fictie die hun researchcapaciteiten willen verbeteren en waarbij het vertellen van een verhaal terug tot kunst wordt verheven. Luuk Sengers, die de redactieraad coördineert, is docent researchtechnieken aan de Katholieke Hogeschool Mechelen en aan het Centrum voor Communicatie en Journalistiek te Utrecht. Hij was gedurende zestien jaar redacteur bij verschillende dag- en weekbladen.

DE TRANSARDENSE ROUTE en DE TRANSFAMENSE ROUTE
Zeven dagtochten en 12 luswandelingen en drie dagtochten.
FRANCOISE LEMPEREUR

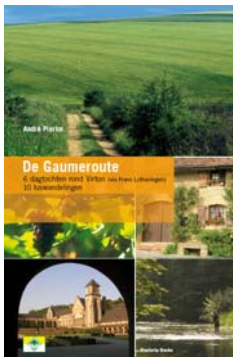

2009; 207 blz.; 130 x 205 mm; 63 kleurenillustraties en 23 kaarten
Uitgeverij: Roularta Books, Roeselare www.roulartabooks.be
ISBN 978 90 8679 105 7
Prijs: 14,50 €
Bespreker: Jan Dockx

De auteur is journaliste bij de RTBF en lector aan de universiteit van Luik waar ze Volkskunst en Waalse tradities doceert. Aan de hand van historische schetsen, legenden en volksverhalen wordt het Ardense mysterie ontsluierd. De Transardense route vindt zijn oorsprong in la Transardennaise die een wandeltocht was van 50 km tussen La Roche en Saint Hubert. De route werd bewegwijzerd en verlengd tot Bouillon wat de totale lengte bracht op 160 km geschikt voor 7 dagtochten. Aan deze route zijn tevens 12 kleine luswandelingen gekoppeld.

De Transfamense route vangt aan in Nassogne over Marche-en-Famenne, Hotton, en zo naar La Roche over een afstand van 57 km goed voor drie dagtochten. De Famenne ligt ten oosten van de Maas tussen het plateau van de Condroz en het noorden van de Ardennen. De Ourthe en de Lesse doorkruisen het gebied.

DE GAUMEROUTE
Zes dagtochten rond Virton en 10 luswandelingen
ANDRE PIERLOT

2009; 197 blz.; 130 x 205 mm.; 52 kleurenillustraties en 18 kaarten
Uitgeverij: Roularta Books, Roeselare, www.roulartabooks.be
ISBN 978 90 8679 104 0
Prijs: 14,50 €
Bespreker: Jan Dockx

De Gaume is de meest zuidelijke en zuiderse streek van België en wordt begrensd door Franrijk, Ardennen en het land van Aarlen. De Gaume kan samengevat worden in twee woorden: mild en ruig. De mildheid van het reliëf, van het klimaat en van het leven. De ruigheid van de inwoners met hun krasse taal , bijtende humor en onbevangen kritiek.
De Grande Traversée des Ardennes (GTA), opgericht door Denis Jusseret, heeft deze route uitgestippeld.
André Pierlot, licentiaat Romaanse filologie, ontsluiert stap voor stap de fauna aan de hand van historische schetsen, hardnekkige legenden en pittige volksverhalen.
Er worden zes dagtochten van 20 tot 25 km beschreven en 10 kleinere luswandelingen (ongeveer 10 km). Een kleine culinaire appendix sluit het boek af. Een bijzonder fraaie uitgave.

OP STAP IN DE ARDENNEN
De valleien van de Ourthe en de Laval, vijf stervormige wandelingen
DENIS JUSSERET

2009. 190 blz.; 130 x 205 mm.; 72 kleurenillustraties, 11 tekeningen en 2 kaarten
Uitgeverij: Roularta Books
www.roulartabooks.be
ISBN 978 90 8679 115 6
Prijs: 14,50 €
Bespreker: Jan Dockx

Deze gids beschrijft 105 km wandelpaden verdeeld over vijf stervormige wandelingen in de toeristische minder bekende valleien van de Ourhte en Laval. Het vertrekpunt is Beauplateau bij het unieke Centre d'Interpretation du Champignon. De auteur is oprichter van de Grande Traversé des Ardennes (GTA), die tot doel heeft langeafstandstochten zoals de Transardense route, de Gaume route, en de Eifel-Ardennen route te promoten. De GTA heeft deze routes bewegwijzerd en staat permanent in voor het onderhoud ervan.
Het eerste deel is een toeristische kennismaking met de streek en bijzonder met het dorpje Sainte Ode. Dan volgt een deel over de natuur met bijzondere aandacht voor de paddenstoelen waar het educatieve centrum zeer bekend voor is. Tenslotte worden deze vijf routes uitvoerig besproken, telkens in het teken van de paddenstoel om dan af te sluiten met enkele streekrecepten.

KRONIEK VAN EEN OVERLEVING
De Belgische ziekenfondsen tijdens de tweede wereldoorlog
KAREL VAN ACKER
2010; 176 blz.; 153 x 235 mm; 17 zwart-wit foto's, 11 tabellen
Uitgever: Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Bagattenstraat, 174, 9000 Gent:
www.amsab.be
ISBN: 978 90 7712 2297
Prijs: 15 €
Bespreker: Eric Ponette

Voor heel wat lezers zal het een verrassing zijn te vernemen dat de oorsprong van de ziekenfondsen in België teruggaat tot de tweede helft van de 19de eeuw. Dit boek beperkt zich evenwel tot de lotgevallen en de evolutie van de Belgische ziekenfondsen tijdens de tweede wereldoorlog.
Dat de auteur een arts is, maakt de lectuur van dit gespecialiseerd onderwerp beter toegankelijk voor een artsenlezerspubliek. Karel Van Acker was van 1959 tot 1973 achtereenvolgens assistent en later werkleider aan de Universitaire Kinderkliniek van de UGent. In 1973 werd hij gewoon hoogleraar aan de Universitaire Instelling Antwerpen en diensthoofd van de Kinderafdeling van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen. Hij werd emeritus in 1997 en publiceerde over medische organisaties tijdens wereldoorlog I, het interbellum en wereldoorlog II.
Bij het uitbreken van WO II waren er vijf grote landsbonden, in volgorde van het aantal leden: de socialistische mutualiteiten, de christelijke mutualiteiten, de beroepsmutualiteiten, de neutrale en de liberale mutualiteiten. Er waren nog twee kleinere verbonden: de Vlaams-nationale mutualiteiten en de mutualiteit van de Centrale van het Antwerps Tram-, Buurtspoorweg- en Autobuspersoneel (CATBA). Deze 7 mutualiteiten groepeerden bijna 3,5 miljoen rechthebbenden.
Bij de organisatie van de ziekteverzekering tijdens de oorlog waren betrokken: de reeds genoemde ziekenfondsen, de artsenverenigingen met onder meer de 'Oorlogsorde', de apothekersverenigingen, het Belgisch ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg en tenslotte de '*Militärverwaltung*' als orgaan van de bezettende overheid.
De auteur deelt de geschiedenis van de ziekenfondsen in, in drie periodes: van mei 1940 tot eind januari 1941, toen het nationaal college van de ziekenfondsen verdween; van februari 1941 tot april 1942, toen het bestuur van de socialistische mutualiteiten door een commissaris-beheerder werd overgenomen; tenslotte van mei 1942 tot september 1944 bij de bevrijding van het land.
Twee spanningsvelden lopen als een rode draad door het verhaal: enerzijds de spanning tussen de samenwerking met de bezetter (om de dienstverlening aan de patiënten ordentelijk te laten verlopen) en de actieve collaboratie, anderzijds de spanning tussen de socialistische en vooral de christelijke mutualiteiten.
In het begin van de oorlog was er bij alle ziekenfondsen een vrij grote bereidheid tot samenwerking met de bezetter: daarvoor was er niet enkel een wettelijke basis, doch ook de steun van de koning en het aartsbisdom; op de bereidheid tot samenwerking van brede lagen van de Belgische elite met de bezetter in het begin van de oorlog wordt dieper ingegaan in de eindbeschouwing door Nico Wouters. Daarbij was de grens tussen samenwerking als *'politiek van het minste kwaad'* en actieve ondersteuning van de doelstellingen van de bezetter soms wazig. Naarmate de '*Militärverwaltung*' echter meer greep trachtte te krijgen op de organisatie van de ziekenfondsen en naarmate de krijgskansen voor de bezetter keerden, bekoelde de wil tot samenwerking bij de meerderheid van de ziekenfondsen – behalve bij de Vlaams-nationale – steeds meer.
Reeds vóór WO II verschilden de opvattingen over de organisatie van de ziekenfondsen tussen de socialistische en de christelijke mutualiteiten: de socialistische streefden naar een verplichte verzekering en een eenheidsziekenfonds, terwijl de christelijke meer de nadruk legden op de individuele verantwoordelijkheid en van geen versmelting wilden weten. Aangezien de visie van de socialistische mutualiteiten nauwer aansloot bij het Duitse model, was het niet verwonderlijk dat de socialistische mutualiteiten - meer en langer dan de christelijke – bereid waren tot soms verregaande samenwerking met de bezetter.

Reeds tijdens de oorlog werd de basis gelegd voor een vernieuwing van de sociale zekerheid. Dat gebeurde door de Belgische regering in ballingschap in Londen, door het officiële Belgisch Centrum voor Studie en Documentatie en door een clandestiene groep in België. Deze drie groepen hielden contact met elkaar en daaruit groeide het naoorlogse 'Sociaal Pact' van 28 december 1944. Die voorbereidende activiteiten worden door de auteur behandeld in een afzonderlijk hoofdstuk 'De parallelle besprekingen over de ziekteverzekering'.

Dit boek van Prof. Karel Van Acker is een lofwaardig historisch overzicht omwille van het gedetailleerde opzoekingswerk, de heldere verwoording en niet in het minst omdat het een leemte invult in de geschiedenis van de ziekenfondsen in België.

RUSLAND TEGEN NAPOLEON
De strijd om Europa
DOMINIC LIEVEN
2010; 735 blz.; 23,5 x 17; harde kaft
Uitg.: Spectrum/Standaard
ISBN: 9789049102500
€ 39,99
Bespreker: Albert Baert

Na de politieke omwentelingen in de voormalige Sovjetunie op het einde van de vorige eeuw, kwam veel nieuw materiaal ter beschikking van geschiedkundige onderzoekers. Deze bronnen waren afkomstig uit de tot dan toe ongeopende archieven en hebben vaak nieuw licht geworpen op economische, sociale, politieke en militaire gebeurtenissen, die zich tijdens de laatste twee eeuwen hebben afgespeeld in dit immens groot land. Dit heeft geleid tot publicatie van verschillende merkwaardige historische werken, zoals 'Stalin, het hof van de rode tsaar' door Simon Sebag Montefiore en het onovertroffen 'Rusland's oorlog' door Richard Overy, een meesterlijke synthese van de tweede wereldoorlog in Oost-Europa en Rusland. Onderhavig boek is een ander monumentaal werk, geschreven door één van de meest eminente specialisten in de negentiende-eeuwse Russische geschiedenis. Trouwens één van de voorvaders van de auteur was een briljant jong generaal uit de hofhouding van Tsaar Alexander.

Dit boek onthult voor het eerst wat er echt gebeurde tijdens de veldtocht van Napoleon tegen Rusland in 1812 en de daaropvolgende militaire campagne in Oost- en West-Europa in 1813-1814. Anders dan velen, eindigt Lieven niet met de roemloze Franse aftocht uit Moskou, maar met de zegetocht van de Russen en hun bondgenoten in 1914 eindigend in Parijs. Dank zij intelligente en intensieve internationale diplomatieke bedrijvigheid was Tsaar Alexander I er in geslaagd, parallel met zijn eigen keizerlijke politieke belangen, ook de steun van Oostenrijk, Pruisen en Engeland te verwerven voor zijn strategische en politieke inzichten. Aldus slaagde hij er in deze Russische invasie in Europa door de publieke opinie te doen aanvaarden als een bevrijding van de onderdrukking door Napoleon en als het breken van de Franse hegemonie over Europa. Hierbij werd Alexander I in niet onbelangrijke mate geholpen door het merkwaardig gedisciplineerd gedrag van zijn troepen. Tijdens hun opmars doorheen Oost- en West Europa plunderden zij weinig of niet, noch werd de burgerbevolking gebrandschat.
Het kernpunt van Lievens boek is de stelling, dat Rusland zijn overwinning in de eerste plaats niet te danken had aan nationalistisch geïnspireerde heldhaftigheid van zijn soldaten, noch aan de onmenselijke koude winter van 1812, zoals Franse bronnen immer geargumenteerd hebben. De overwinning van Rusland was, volgens de auteur, hoofdzakelijk te danken aan de uitstekende militaire organisatie van het Russische leger, zijn superieure cavalerie en de professionaliteit van de Russische inlichtingendiensten. Het blijkt ook dat Napoleon, bij zijn invasie van Rusland, niet zozeer beoogde Alexanders bewind omver te werpen, dan wel het Russische leger snel te verslaan dank zij zijn militair genie en overmacht van troepen. Aldus kon de Tsaar een vredesregeling afdwingen op basis van de Franse termen. Alexander daarentegen stelde zich als drijvende kracht tussen de verbonden naties tot doel niet alleen de 'Grande Armée' te vernietigen, maar ook Napoleon definitief uit te schakelen en van het Europees toneel te verdrijven. Hij slaagde er in deze visie te doen aanvaarden door zijn Pruisische en Oostenrijkse bondgenoten. De briljante strategie, ontwikkeld door Barclay de Tolly, Russisch minister van oorlog, bestond er in eerste instantie in Napoleon steeds dieper binnen het Russisch grondgebied te lokken en dit door opeenvolgende defensief gerichte veldslagen waardoor het Franse leger volledig uitgeput raakte, alvorens tot de Russische tegenaanval over te gaan. Het boek belicht ook de enorme financiële en diplomatieke hulpmiddelen voor de reusachtige logistieke problemen, die door de Tsaar dienden te worden gemobiliseerd. De Russische soldaten en hun duizenden paarden moesten op zeer grote afstand van hun thuisbasis worden gevoed.
Het boek is schitterend geschreven en leest als een spannend en opwindend verhaal. De strikt wetenschappelijke analyse van de feiten en de onberispelijke bronnenstudie hindert nergens het onderhoudende relaas, vol met nieuwe onthullingen over vreselijke gevechten, snoeverige cavaleristen, onstuimige en meer voorzichtige generaals en andere historische 'helden' uit deze dramatische periode van onze Europese geschiedenis.
Dit indrukwekkende werk verdient ongetwijfeld de aandacht van iedereen, die in de tijd van Napoleon geinteresseerd is en in diens mislukte pogingen om als tweede, zoals Karel De Grote dit duizend jaar eerder had gedaan, Europa te verenigen, weliswaar onder Franse hegemonie. Het boek is prachtig uitgegeven door Spectrum en bevat verschillende geografische kaarten. Zij laten toe het ingewikkeld verloop van de veldtochten en veldslagen te volgen en zij vergemakkelijken de lectuur van dit boek.

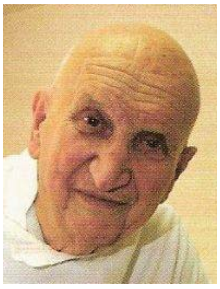
PERSONALIA

IN MEMORIAM DOKTER HERMAN DAELS

Het VGV verneemt het overlijden van zijn trouw lid Dr. Herman Daels, oogarts, te Kortrijk op 8 juni 2010, en biedt zijn oprecht medeleven aan zijn echtgenote en kinderen aan.

Raymond Lenaerts

IN MEMORIAM DOKTER JOSÉ DAELS

Het VGV betreurt het overlijden te Gent op 17 juni 2010 van Dr. José Daels, gynaecoloog, geboren te Gent op 28 juli 1914, als zoon van de legendarische Professor Dr. Frans Daels. Hij was ere-voorzitter van het Vlaamse Kruis, dat destijds gesticht werd als antwoord op het toenmalige francofone Belgische Rode Kruis.
Dr. José Daels was een gewaardeerd lid van de Raad voor Advies van Periodiek en van het VGV.
Wij bieden aan Mevrouw Daels en aan zijn kinderen en familieleden onze oprechte deelneming aan.

Raymond Lenaerts

BRIEFWISSELING

Tijdens de verkiezingscampagne verspreidde de heer Olivier Maingain een pamflet, waarin hij onder meer beweerde: "Le dépistage gratuit du cancer du sein est refusé aux femmes francophones par la Communauté flamande." Hieronder drukken we de reactie van minister Jo Vandeurzen af (Red. Periodiek).

Van: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
Koning Albert II-laan 35 bus 33, 1030 BRUSSEL
Tel. 02 553 35 00 - Fax 02 553 35 84
zorg-en-gezondheid@vlaanderen.be
http://www.zorg-en-gezondheid.be

Aan: de heer Olivier Maingain
Herbert Hooverlaan 36
1200 Brussel

30 JUNI 2010

Betreft: Reactie in verband met uw rondschrijven aan de inwoners van faciliteitengemeenten betreffende het Vlaams bevolkingsonderzoek naar borstkanker

Geachte heer Maingain,

Als Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, wens ik te reageren op de boodschap aangaande het Vlaams Bevolkingsonderzoek naar Borstkanker die u verspreidde in uw verkiezingscampagne laatstleden (zie bijlage).

U vermeldt in uw rondschrijven aan de inwoners van faciliteitengemeenten dat Franstalige dames geweigerd worden voor het Vlaams bevolkingsonderzoek naar borstkanker. Dit is absoluut niet correct. Elke vrouw behorend tot de doelgroep wordt tweejaarlijks opgeroepen, door middel van een Nederlandstalige uitnodigingsbrief, om deel te nemen aan het borstkankeropsporingsprogramma, georganiseerd door de Vlaamse overheid.

Indien de uitgenodigde vrouw de Nederlandse taal niet voldoende machtig is om deze brief te begrijpen, kan zij een vertaling bekomen via de gemeentelijke diensten of via het Centrum voor Borstkankeropsporing, dat de uitnodiging verstuurde. Wanneer een uitsluitend Franstalige dame deelneemt aan het opsporingsprogramma zal zij zo goed mogelijk geholpen worden in de taal die zij machtig is. Bovenstaande regel geldt ook voor de resultaatsbrief, deze wordt opgemaakt in het Nederlands en kan op eenvoudig verzoek bekomen worden in het Frans.

Het is dan ook absoluut niet correct te stellen dat Franstalige dames geweerd worden uit het Vlaams bevolkingsonderzoek naar borstkanker. Ik heb via het Centrum voor borstkankeropsporing van Brussel vernomen dat het in de faciliteitengemeenten vaak het plaatselijk bestuur is dat zijn medewerking weigert te verlenen aan een Vlaams initiatief ter verbetering van de gezondheid van de eigen inwoners. Alle activiteiten (vb. het verspreiden van folders, affiches, de tentoonstelling 'Laat naar je borsten kijken', ...) die ondermeer de Logo's organiseren om de vrouwen uit de doelgroep te sensibiliseren zouden geweerd worden door deze gemeenten omdat het eentalig Nederlands sensibilisatiemateriaal is. Dit is een bedroevende vaststelling in deze materie die de gezondheid van de eigen inwoners aanbelangt.

Ik wens dan ook dat dergelijke boodschappen die volkomen uit de lucht gegrepen zijn niet meer worden verspreid onder de bevolking.

Indien u dat wenst, ben ik bereid tot verder overleg over deze materie.

Met vriendelijke groeten,

Jo Vandeurzen
Vlaams minister voor Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin

De taalgrens vormt de grondslag van ons federale *acquis*. Daar moet je zonder meer afblijven. … Wie in de Brusselse periferie woont, moet dus beseffen dat hij zich in Vlaanderen bevindt en Nederlands moet leren.

Philippe DESTATTE, directeur Institut Jules Destrée – KNACK – 07/07/10

Het ACW en de andere sociale bewegingen moeten dringend onder ogen zien dat er in onze samenleving een nieuwe onderstroom is ontstaan. … In plaats van zich daartegen te verzetten, zouden de sociale bewegingen veel beter een constructieve rol spelen in dat onafwendbare communautaire veranderingsproces.

Luc VAN DEN BRANDE – KNACK – 07/07/10

We zijn een dubbele democratie, waarin twee regeringen worden gevormd, één aan elke kant van de taalgrens, met ieder zijn premier. Co-pre-formateur. Co-formateur en uiteindelijk co-premier. We zijn nog niet zover, maar ooit komt het ervan. Een premier voor de Vlamingen en één voor de Franstaligen.

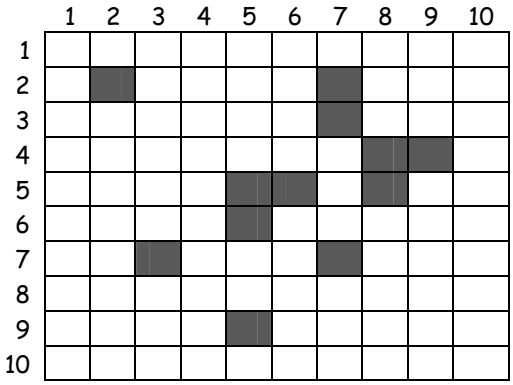
Luc VAN DER KELEN – HET LAATSTE NIEUWS – 10/07/10

Zijn we dan allemaal flaminganten geworden? 'In zekere zin. Dat proces van natievorming is een dynamiek op zichzelf geworden, die niet meer te stoppen valt. Wat vandaag normaal is, was nog niet zo lang geleden bijzonder radicaal.'

Bruno DE WEVER, professor geschiedenis U Gent – DE TIJD – 10/07/10

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door Prof. Dr. Dirk Lahaye

HORIZONTAAL

1. de pathologie van dit orgaan is de grootste oorzaak van ziekteverzuim
2. echtgenoot - meisje (Zuid-Afrikaans)
3. isotone vloeistof - voorvoegsel
4. de doelman draagt die ter bescherming
5. meisjesnaam - griekse letter
6. bloemwilg - levensbouwsteen
7. begin van het leven - Italiaanse TV - Electronic Medical Record
8. beeldvorming
9. Stroomgebied in midden Europa - werkzame stof
10. labiel vegetatief zenuwstelsel

VERTICAAL

1. medici en paramedici zijn aldus bekend
2. m. betr. t. het allereerste stadium van het proces
3. nierbestanddeel - decibel unit
4. planteneter
5. insecteneter - administratieve organisatie
6. Het lief van Dr. Zhivago - Israëlische haven
7. Brusselse oude knar - ontwikkelingsgericht onderwijs
8. Verenigde naties - paden
9. geladen deeltje - stad in Italië
10. steenverbrijzeling

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	S	A	T	U	R	N	I	S	M	E
2	T	E	R	■	P	O	L	I	E	P
3	E	R	A	F	■	A	L	A	L	I
4	A	A	N	■	R	■	■	M	E	D
5	T	A	S	R	E	S	T	■	E	E
6	O	L	F	A	C	T	I	E	■	R
7	L	■	E	D	T	A	■	S	O	M
8	Y	■	R	I	A	■	M	■	F	A
9	S	I	T	U	A	T	I	E	■	A
10	E	T	■	S	L	U	N	G	E	L

Wie maakt ook een ontwerp met woorden (gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes? Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post: Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 – bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HEKELLIED

De alarmbel*

wijs:het beleg van Berg-op-zoom

Merk toch hoe sterk nu de Waal zich al stelt,
die 't allen tijd onze vrijheid heeft bestreden.
Ziet hoe hij graaft slaaft en draaft met geweld,
om ons goed en ons bloed en Brabantse steden.
Ziet nu valt hij BHV aan,
hij wil 't mooie Brabant nekken,
om zijn grote slag te slaan
weert hij zich als 'n gekke.

Vlaamse broer, grijp het roer,
om d' eigen koers te varen,
en Brabants schoon, zonder schroom
voor Vlaanderen te bewaren.

Machtig en krachtig het Vlaamse verzet,
honderden wonder gedonder is nu boven.
Vluchtig en kluchtig 't paleis ingezet,
om 't Vlaams verweer alweer een dikke peer
te stoven.
Hoor hoe de alarmbel luidt,
België staat op springen.
Vlaanderen neem een kloek besluit,
ondanks 't Waals tegenwringen.

Vlaamse broer, grijp het roer,
om d' eigen koers te varen,
en Brabants schoon, zonder schroom
voor Vlaanderen te bewaren.

V.V.

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

BE010205/12-2009

Bescherming op elke leeftijd

Het enige Europese bedrijf
dat zich uitsluitend toelegt op vaccins

sanofi pasteur MSD
vaccines for life

www.spmsd.com